

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
Katedra geografie

Bc. Michal NAVRÁTIL

Změny v zemědělství v regionu soudržnosti NUTS II
Jihovýchod v letech 2000 – 2010
(regionálně-geografická analýza)

Diplomová práce

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.

OLOMOUC 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením doc. RNDr. Václava Touška, CSc. a uvedl veškerou literaturu a zdroje, které jsem použil.

V Olomouci dne 30. 4. 2012

podpis

.....

Moje poděkování patří především vedoucímu mé diplomové práce panu doc. RNDr. Václavu Touškovi, CSc. za jeho cenné připomínky, rady, ochotu i shovívavost při vedení práce.

Dále bych také rád poděkoval RNDr. Aleši Látalovi, Ph.D. za pomoc při tvorbě ilustračních map pro úvodní kapitoly diplomové práce. V neposlední řadě také rodině a přátelům za jejich podporu a toleranci.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michal NAVRÁTIL**
Osobní číslo: **R10996**
Studijní program: **N1101 Matematika**
Studijní obory: **Učitelství matematiky pro střední školy**
Učitelství geografie pro střední školy
Název tématu: **Změny v zemědělství v regionu soudržnosti NUTS 2**
Jihovýchod v letech 2000 - 2010 (regionálně-geografická
analýza).
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Vypracování stručné charakteristiky studované oblasti (termín kontroly : 31.3.2011).
Zhodnocení transformace zemědělství s důrazem na období devadesátých let (termín kontroly : 15.5.2011).
Zpracování kapitoly "Přehled literatury" (termín kontroly : 30.9.2011).
Zajištění statistických dat (Agrocensus 2000, 2010), vypracování metodiky a vlastní analýza dat (termín kontroly : 31.12.2011).
Vyhodnocení změn v zemědělství v letech 2000 - 2010 (termín kontroly : 15.3. 2011).
Zpracování celého textu diplomové práce (termín kontroly : 15.4.2011).

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- Bičík, J. - Jančák, V. : Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990. Praha : Univerzita Karlova, 2005.**
Spišiak, P. : Základy geografie polnohospodářstva a lesného hospodářstva. Bratislava : Univerzita Komenského, 2005.
Jančák, V. - Götz, A. : Územní diferenciacie českého zemědělství a její vývoj. Praha : PřF UK, 1997.
Oficiální stránky Českého statistického úřadu : www.czso.cz

Vedoucí diplomové práce: **Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **16. listopadu 2010**

Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2012**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.

děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

vedoucí katedry

V Olomouci dne 30. listopadu 2010

OBSAH

1. Úvod	8
2. Cíl práce	9
3. Základní charakteristika regionu soudržnosti NUTS II Jihovýchod	10
3.1. Obecné informace	10
3.2. Přírodní podmínky	12
3.2.1. Geologie a geomorfologie	12
3.2.2. Hydrologie	14
3.2.3. Meteorologie a klimatologie	15
3.2.4. Pedologie	17
3.2.5. Biogeografie	18
3.3. Obyvatelstvo a sídla	19
3.3.1. Obyvatelstvo a sídla Kraje Vysočina	19
3.3.2. Obyvatelstvo a sídla Jihomoravského kraje	21
3.4. Hospodářství	22
3.4.1. Zemědělství a průmysl	24
3.4.2. Služby, obchod, doprava a cestovní ruch	25
4. Přehled a zhodnocení literatury	27
5. Použité statistické údaje a metodika práce	29
5.1. Agrocensus 2000	29
5.2. Agrocensus 2010	32
5.3. Zpracování a porovnání vybraných ukazatelů Agrocenzu	34
6. Transformace zemědělství v ČR po roce 1989	35
6.1. Zemědělství v Československu do roku 1989	35
6.2. Proces transformace v českém hospodářství	36
6.2.1. Majetkoprávní a zaměstnanecké vztahy	36
6.2.2. Struktura půdního fondu	38
6.2.3. Hrubá zemědělská produkce	40
6.2.4. Rostlinná výroba	40
6.2.5. Živočišná výroba	43
6.3. Zemědělství po vstupu do EU	44
6.4. Ekologické zemědělství	46

7. Charakteristika zemědělství regionu soudržnosti NUTS II Jihovýchod	48
7.1. Fyzicko-geografická charakteristika	48
7.2. Zemědělské charakteristiky regionu Jihovýchod	49
7.2.1. Zemědělské výrobní oblasti	51
7.3. Vlastnické poměry a výměra půdy	53
7.4. Rostlinná výroba	54
7.5. Živočišná výroba	56
8. Analytická část	57
8.1. Analýza dat z Agrocenzu 2000	57
8.2. Analýza dat z Agrocenzu 2010	60
8.3. Vyhodnocení změn v regionu Jihovýchod v letech 2000 – 2010	62
9. Prognóza očekávaných změn v příštích letech	65
10. Shrnutí	66
11. Summary	67
12. Seznam příloh	68
12.1. Tabulky	68
12.2. Grafy	69
13. Seznam použité literatury	70
13.1. Knižní zdroje	70
13.2. Internetové zdroje	71
14. Přílohy	76

1. ÚVOD

Oblast zemědělství je, zvláště pak po vstupu do EU, stále více diskutovanou záležitostí. Geografie má tu možnost se podívat na řadu aspektů s patřičným odstupem a nadhledem a tím přispět ke správnému pochopení dané problematiky.

Česká republika si v poměrně krátké době prošla dvěma významnými etapami, které poznamenaly primární sektor národního hospodářství. První byla transformace a přechod na tržní hospodářství po roce 1989 a druhá vstup do EU v roce 2004 a následná společná zemědělská politika.

I přes společensko-ekonomické změny v národním hospodářství (především značně vzestupná tendence podílu terciárního a kvartérního sektoru národního hospodářství) je zemědělství pro fungování státu nezbytnou součástí.

2. CÍL PRÁCE

Cílem této diplomové práce je nastínit změny v sektoru zemědělství při transformačním procesu po roce 1989, ale především v počátcích 21. století. Pro zhodnocení posloužily data z Agrocenzů z let 2000 a 2010. V práci budou zhodnoceny oba dva sledované roky a v konečné fázi budou i porovnány. Šetření provedená v desetiletých odstupech nejen zhodnotí vývoj zemědělství, ale v tomto konkrétním případě poukáže na strukturální změny v zemědělství po vstupu do EU v roce 2004.

V práci budou hodnoceny právní formy hospodařících subjektů, stav a struktura zemědělské půdy, využití osevních ploch a živočišná výroba. Tyto analytické výstupy budou doplněny zhodnocením zdrojů informací důležitých pro teoretickou část práce, postupem hodnocení získaných dat a metodikou práce.

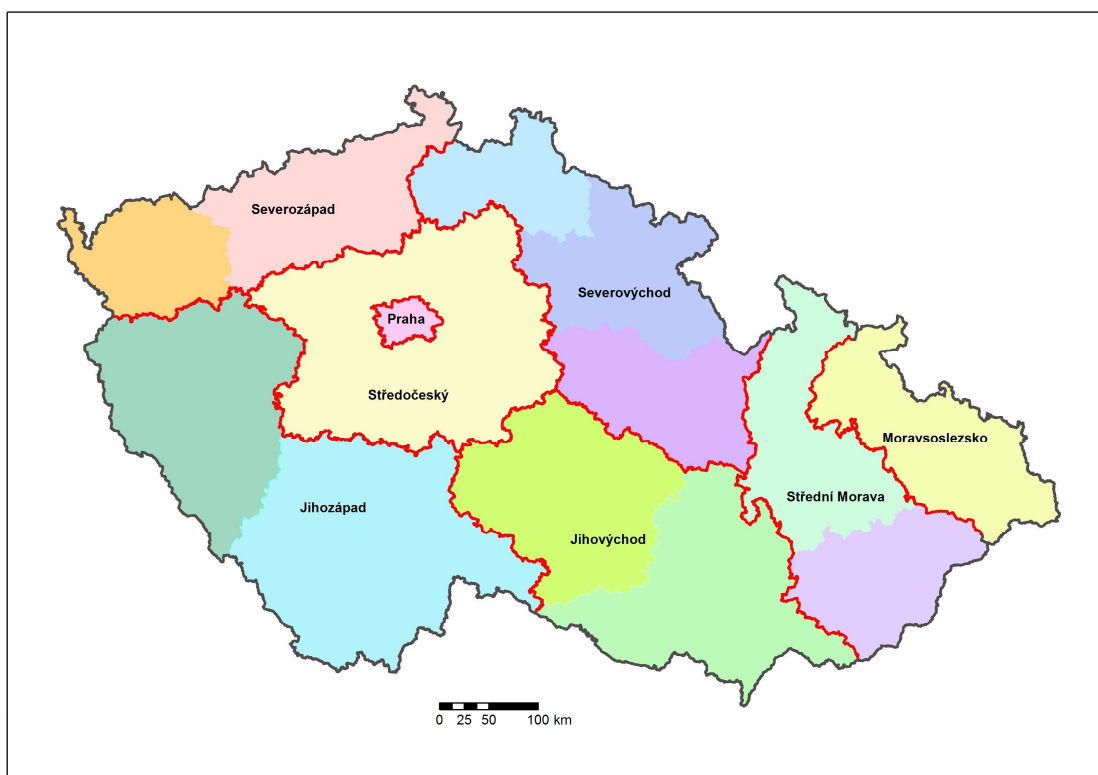
Kapitoly týkající se charakteristiky studované oblasti budou přímo v textu doplněny tabulkami, mapami a grafy. Pro analytickou část budou pro přehlednost tabulky a grafy umístěny do Příloh.

Práce by měla sloužit jako ucelený přehled vybraných ukazatelů zemědělství regionu soudržnosti NUTS II Jihovýchod a také jako informační podklad pro případné další práce podobného zaměření a charakteru.

3. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS II JIHOVÝCHOD

Česká republika byla rozdělena do 8 regionů pro potřeby analytické a statistické. Již dříve byly vymezeny vyšší územně správní celky (VÚSC) – kraje. Pro potřeby regionálního rozvoje a politiky Evropské unie však bylo nutné zavést ještě vyšší územní členění než jsou právě kraje. Takto byly vytvořeny na návrh Eurostatu vyšší územní celky, které se také nazývají regiony soudržnosti. Používá se pro ně označení NUTS 2 (ČSÚ, 2008).

Obr. č. 1 : Regiony soudržnosti NUTS II v České republice.

Zdroj : Portál veřejné správy ČR (geoportal.cenia.cz).

3.1. Obecné informace

Do regionu soudržnosti Jihovýchod jsou zahrnuta území Jihomoravského kraje a kraje Vysočina. Hranice regionu Jihovýchod jsou totožné s hranicemi obou zmiňovaných krajů (vyjma vnitřní hranice mezi oběma kraji).

Oblast je situována na rozlehlé Českomoravské vrchovině (kraj Vysočina a severozápad Jihomoravského kraje) a v jižní části republiky při hranicích s Rakouskem

a Slovenskem (Jihomoravský kraj). Je zde celkem 12 okresů a 36 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ČSÚ, 2011).

Svojí rozlohou jsou jak kraj Vysočina (6 796 km² – 5. největší kraj v ČR), tak i Jihomoravský kraj (7 196 km² – 4. největší kraj v ČR) řazeny mezi větší kraje České republiky. Dohromady tvoří oba kraje poměrně rozlehlou oblast o rozloze 13 992 km². V tabulce č. 1 jsou uvedeny rozlohy jednotlivých krajů, regionu soudržnosti i České republiky společně s procentuálním vyjádřením rozlohy i počtu obyvatel (ČSÚ, 2011).

Tabulka č. 1 : Obecné informace o regionu soudržnosti Jihovýchod k 31. 12. 2011.

Základní údaje o regionu soudržnosti Jihovýchod				
region	rozloha [km ²]	rozloha v %	počet obyvatel	poč. obyv. v %
Kraj Vysočina	6 796	8,6	511 925	4,9
Jihomoravský kraj	7 196	9,1	1 166 179	11,1
Jihovýchod	13 992	17,7	1 678 104	16,0
Česká republika	78 869	100,0	10 507 203	100,0

Zdroj : ČSÚ (www.czso.cz).

3.2. Přírodní podmínky

Přírodní podmínky regionu soudržnosti Jihovýchod jsou značně rozlišné. Rozdíly mezi Krajem Vysočina a Jihomoravským krajem jsou patrné v georeliéfu, klimatických, hydrologických i pedologických ukazatelích.

3.2.1. Geologie a geomorfologie

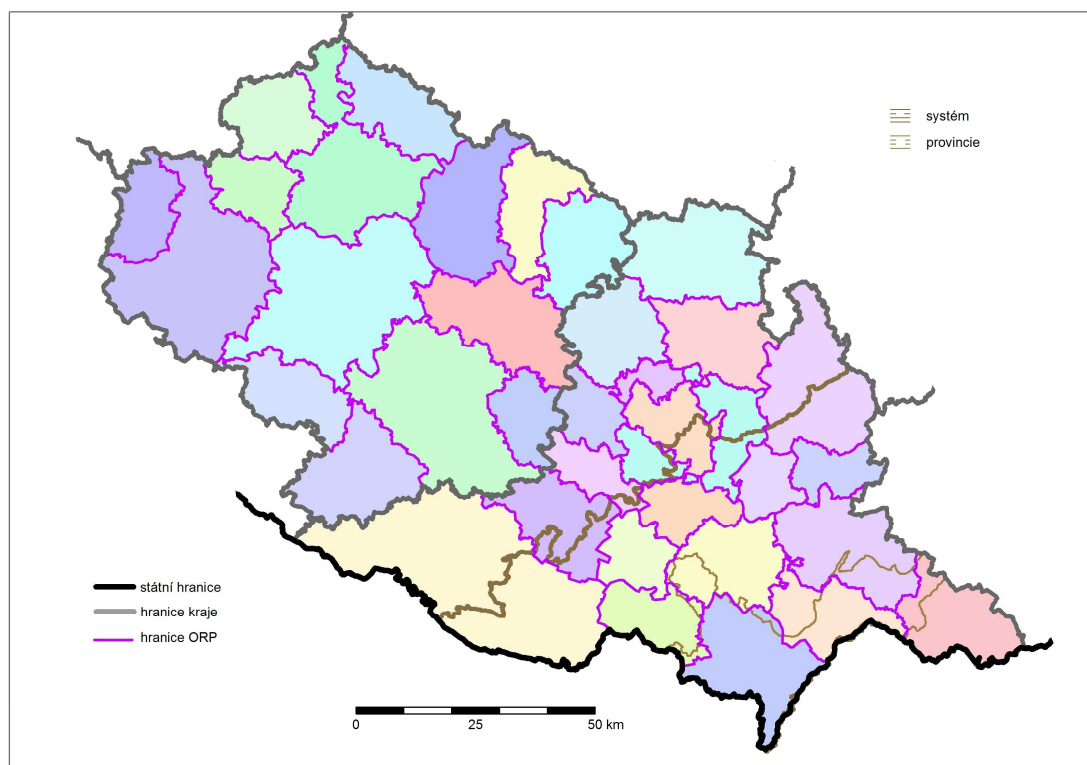
Jedná se o geologicky starou a stabilní oblast. Je tvořena vyvřelinami moldanubického, železnohorského a třebičského plutonu. Proto se zde nacházející převážně vyvřelé a krystalické horniny (DEMEK, 1965).

Povrch Kraje Vysočina je poměrně členitý, pahorkatinný až hornatinný. Západní část je tvořena Křemešnickou vrchovinou (Pelhřimov, část okresů Jihlava a Havlíčkův Brod), severní část náleží k Hornosázavské pahorkatině a severovýchod k Hornosvratecké vrchovině. Centrální část je tvořena plošně nejrozlehlejší Křižanovskou vrchovinou. Jih a jihozápad Jevišovickou pahorkatinou a Javořickou vrchovinou, kde se nachází nejvyšší bod kraje vrchol Javořice (837 m n. m.). Nejnižším bodem je místo, kde řeka Jihlava opouští Kraj Vysočinu a vtéká do Jihomoravského kraje (239 m n. m.). V severní části jen nepatrně zasahuje na území Kraje Vysočina Česká křídlová tabule v okolí obce Golčův Jeníkov (DEMEK, MACKOVČIN, 2006).

V oblasti Želených hor se vytvořily krasové jevy ve vápencích (Prachovice, Vápený podol). Typickými tvary jsou zlomové svahy, klenby, hluboká zařezaná říční údolí, meandry a stolové hory. Jsou zde zastoupeny i kryoplanační terasy, mrazové sruby i tvary zvětrávání a odnosu. Oblast byla bohatá na nerostné suroviny jako železná ruda, stříbro nebo uran, jehož těžba byla před pár lety definitivně ukončena.

Geologický podklad Jihomoravského kraje je tvořen horninami Českého masívu i Západních Karpat. V západní, severozápadní, severní a centrální části je tvořen horninami brněnského plutonu s prvohorními horninami (vápence, droby, břidlice), zčásti překryté neogenními a kvartérními usazeninami. Jižní a východní část je vyplněna pískovci, písky a jílovci jednotek magurského a račanského flyše. I zde jsou naleziště nerostných surovin, a to převážně ropy, zemního plynu a stavebních materiálů. V minulosti také černého uhlí (rosicko-oslavanský revír západně od Brna) (DEMEK, ZEMAN, 1984).

Obr. č. 2 : Geomorfologie regionu Jihovýchod.

Zdroj : Portál veřejné správy ČR (geoportal.cenia.cz).

Reliéf Jihomoravského kraje je poněkud pestřejší. Na severu a severozápadě má velmi členitý ráz a charakter pahorkatin a hornatin. Jižně od Brna se rozprostírají rozsáhlé rovinnaté oblasti mírně zvlněné kopci. Vyšších nadmořských výšek dosahuje reliéf jižní Moravy při hranicích v Mikulovské vrchovině. Východní část kraje je ohraničena pahorkatinným a vrchovinným reliéfem Karpat (DEMEK, NOVÁK, 1992).

Jihomoravským krajem prochází hranice mezi geomorfologickými provinciemi Českou vysočinou a Západními Karpaty. Severní a severozápadní část je tvořena Brněnskou vrchovinou, jihozápadní část Českomoravskou vrchovinou. Na jihu okrajově zasahuje Západopanonská pánev (Dolnomoravský úval). Celá jihovýchodní a východní část náleží Vněkarpatským sníženinám a Vnějšími Západními Karpatům, kde se také nachází nejvyšší bod kraje kóta Durda (842 m n. m.). Nejnižším bodem je soutok řeky Moravy a Dyje u státní hranice (150 m n. m.).

Typickými geomorfologickými tvary jsou říční terasy, meandry, akumulární tvary reliéfu. V jižní části regionu vápencová bradla, krasové jevy (jeskyně Na Tuoldu) a severovýchodně od Brna významná střeoevropská krasová lokalita – Moravský kras, kde se vyskytují bohaté krasové jevy (krápníky, škrapy, jeskyně, ponory, propasti, propadání, krasová údolí a mnohé další) (DEMEK, MACKOVČIN, 2006).

3.2.2. Hydrologie

Kraj Vysočina je pramennou oblastí významných českých a moravských řek. Navíc krajem prochází evropské rozvodí. Západní část je odvodňována řekou Vltavou do Labem a do Severního moře. Tímto úmořím je odvodňováno 42 % kraje. Jižní, jihovýchodní a východní část je odvodňována do Dyje, Moravy a následně do Dunaje. 58 % kraje tak spadá do úmoří Černého moře (HORSKÝ, 1965).

Je zde vybudován systém přehradních nádrží pro hospodářské a rekreačně-sportovní účely i pro zásobování měst pitnou vodou. Na řece Jihlavě se jedná o nádrže Dalešice a Mohelno, na řece Oslavě o vodní nádrž Mostiště. Na řece Trnavě leží vodní nádrž Trnávka, na Svatce Vír, na Sázavě Pilská u Žďáru. Částečně na území Kraje Vysočina zasahuje vodní nádrž Švihov (pitná voda pro Prahu).

Situace v Jihomoravském kraji je daleko jednoznačnější. Celé území patří do povodí Moravy a úmoří Černého moře. V jižní části území jsou vybudována rozsáhlá vodní díla sloužící pro hospodářské, protipovodňové i rekreační účely. Jedná se i o významnou rybníkářskou oblast v Lednicko-valtickém areálu a poblíž měst Mikulov a Břeclav. Nachází se zde největší moravský rybník Nesyt (TOUŠEK A KOL., 2005).

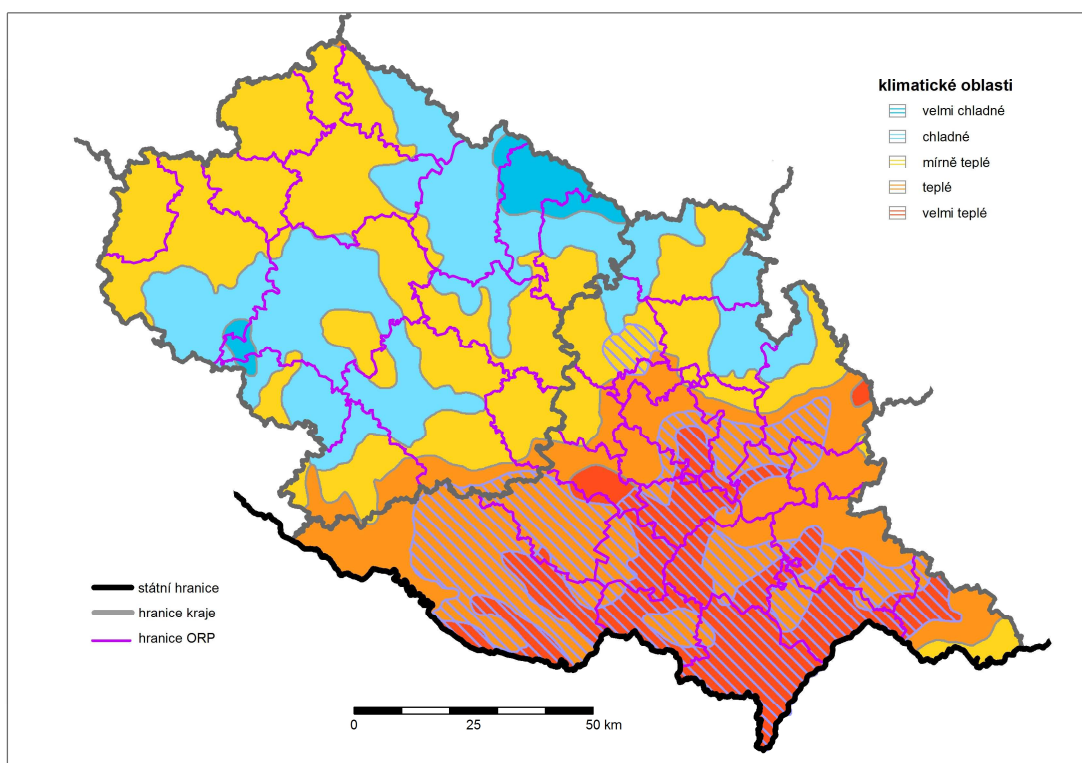
Převážně pro vodohospodářské účely byly zbudovány vodní nádrže Vranov, Znojmo, Nové Mlýny a Mušov na řece Dyji, Brněnská přehrada na řece Svatce, Jevišovice (nejstarší vodní hráz ve střední Evropě) a Výrovce na Jevišovce, Letovice na Křetíně a Opatovice na Malé Hané. Na soutoku řek Jihlavy, Dyje a Svatky se nachází Věstonická přehrada. Řada těchto vodních děl je dnes využívána i k rybaření, rekreaci a sportu (DEMEK, NOVÁK, 1992).

3.2.3. Meteorologie a klimatologie

Vysočina se dělí podle E. Quitta na dvě klimatické oblasti – mírně teplou a chladnou. Nejchladnější oblasti jsou v severovýchodní a jihozápadní části kraje. Ostatní části území náležejí do mírně teplé klimatické oblasti. Jihomoravský kraj je řazen do teplých klimatických oblastí. Pouze okrajové části spadají do mírně teplých, sever

okresu Blansko do chladné oblasti. Rozdělení regionu Jihovýchod do klimatických oblastí je přehledně naznačeno v příložené mapě (obr. č. 3).

Obr. č. 3 : Klimatické oblasti regionu Jihovýchod.

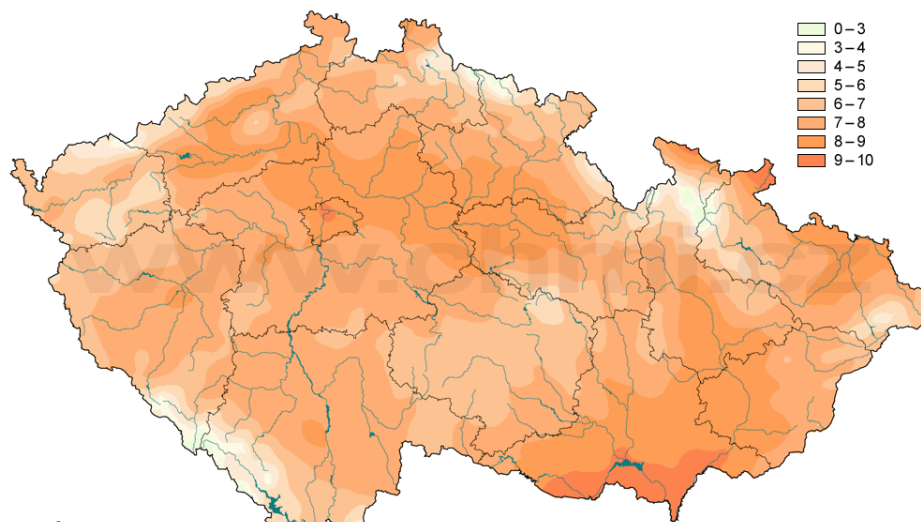

Zdroj : Portál veřejné správy ČR (geoportal.cenia.cz).

Kraj Vysočina je řazen spíše k chladnějším oblastem ČR s průměrnou teplotou 5 až 7° C. Nejchladnějšími místy kraje jsou oblasti Žďárských vrchů a Jihlavských vrchů. Nejteplejší naopak oblast jihovýchodní (při hranicích s Jihomoravským krajem) a severozápadní (při hranici se Středočeským a Pardubickým krajem). Severozápad náleží mírně teplé oblasti a pozvolna navazuje na teplé oblasti Polabí (PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČR, 2012).

Regiony Jihomoravského kraje jsou považovány za nejteplejší oblasti republiky. Průměrná teplota se pohybuje mezi 8 a 9 °C. Nejteplejšími oblastmi jsou jižní části okresů Znojmo, Břeclav a Hodonín, tedy příhraniční oblasti ČR. V Hodoníně je dlouhodobě vykazována nejvyšší průměrná teplota naměřená v ČR (9,3 °C). Sever kraje má chladnější podnebí. Na mapě na obr. č. 4 jsou znázorněny dlouhodobé průměrné roční teploty vzduchu na území České republiky (ČHMÚ, 2011).

Obr. č. 4 : Průměrná roční teplota vzduchu [°C] na území ČR v letech 1961 – 1990.

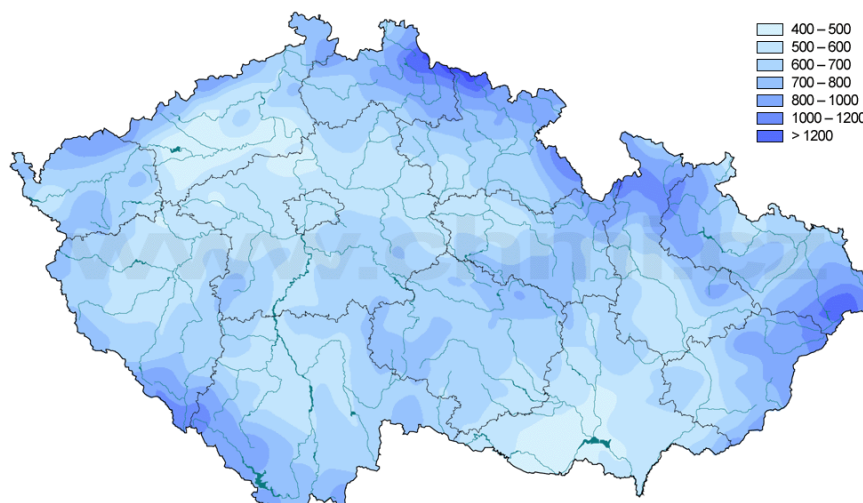
Zdroj : ČHMÚ (www.chmi.cz).

Zpracování ©Eva Holanová, Petr Skalák. Data © ČHMÚ

V Kraji Vysočina jsou vykazovány průměrné hodnoty srážek. Ty se pohybují okolo 800 – 900 mm. Nejdeštivější jsou oblasti západní a severovýchodní. Postupně směrem k jihovýchodu jsou hodnoty nižší (PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČR, 2012).

V Jihomoravském kraji je patrný nedostatek srážek. Oblasti s průměrnými hodnotami jsou okres Blansko, sever okresu Vyškov a oblast Středomoravských Karpat. Převážná část kraje vykazuje spíše podprůměrné údaje. Jižní Morava je označována jako oblast srážkového stínu. Hodnoty se pohybují kolem 500 mm (ČHMÚ, 2011). Situace bude ještě rozebrána v kapitole 7.

Obr. č. 5 : Průměrný roční úhrn srážek [mm] na území ČR v letech 1961 – 1990.

Zdroj : ČHMÚ (www.chmi.cz).

Zpracování ©Eva Holanová, Petr Skalák. Data © ČHMÚ

3.2.4. Pedologie

Převládajícím půdním typem v Kraji Vysočina jsou kambizemě na různých typech hornin. Dalším typem jsou pseudogleje vyskytující se v menší míře přibližně v pásu procházejícím od severu až k jihu přes centrální část kraje. Podzoly zaujmají malé oblasti v jihozápadní a severovýchodní části kraje. Na jihovýchodě při hranicích s Jihomoravským krajem se nachází oblast s půdním typem hnědozemě.

Většina území je tvořena podkladem z hornin moldanubika, proto se na Vysočině vyskytují kyselé kambizemě přecházející s rostoucí nadmořskou výškou do komabizemí dystrických. V nejvyšších partiích reliéfu jsou přítomny kryptopodzoly, na plošinách pak pseudogleje. Častý je i výskyt rašelinišť (ŠUMPICH, 2002).

Kambizemě v Jihomoravském kraji jsou situovány v severní části (okres Blansko, částečně Brno-venkov a Vyškov) a jihozápadní části, kde je jimi tvořena západní část okresu Znojmo. Podkladem bývají horniny krystalinika.

V krasových oblastech jsou typickými půdami rendziny a pararendziny. Humózní a skeletovité půdy z karbonátových hornin. Převážná část jižní a centrální části území je tvořena černozeměmi s ostrůvky půdních typů jako černice a hnědozemě. Černozemě byly vytvořeny na úrodném sprašovém podkladu (TOMÁŠEK, 2007).

V blízkosti větších vodních toků jsou typickými půdními typy fluvizemě, jež byly utvářeny z fluviálních říčních sedimentů. Tyto oblasti jsou zemědělsky hojně využívány. Ve velmi malé míře se ještě na území Jihomoravského kraje vyskytují arenické regozemě. Při úpatích svahů a v terénních depresích jsou často utvářeny koluvizemě (TOMÁŠEK, 2007).

3.2.5. Biogeografie

Fytogeografickým členěním Kraje Vysočina jsou vymezeny dvě základní oblasti – Českomoravské Mezofytikum (převážná část území) a České Oreofytikum (oblast Žďárských vrchů a Jihlavských vrchů) (PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČR, 2012).

I přes zemědělský charakter regionu se zachovaly oblasti s výskytem původních či vzácných druhů rostlin i živočichů. Rostlinstvo je zastoupeno lučními travami a květinami. Vzhledem k nízké hustotě osídlení se zde vyskytují endemické druhy a některé reliktní druhy z doby ledové.

Lesy jsou převážně tvořeny jehličnany s ojedinělým výskytem původních bukových, občas bukovojedlových porostů. Jak již bylo zmíněno, jsou zde časté lokality s výskytem mokřadů a rašelinišť (NOVÁK, HUDEC, 1997).

V kraji se nachází dvě chráněné krajinné oblasti – CHKO Žďárské vrchy, které byly vyhlášeny chráněnou oblastí pro výskyt vzácných druhů rašelinných luk, lesních porostů, ale i pro ojedinělé geomorfologické tvary reliéfu, a CHKO Železné hory, které byly pod ochranu státu zařazeny díky geologicky i geomorfologicky pestrému a neporušenému reliéfu, vzácným druhům rostlin a živočichů a pro vzájemnou harmonii přírody (ŠUMPICH A KOL., 2002).

Fauna je zastoupena většinou u nás žijících živočichů. Od drobnějších obratlovců (rejsek, hraboš), přes kuny, lišky až po černou a jelení zvěř. Hojně zastoupeni jsou i obojživelníci, ryby a ptactvo.

Českomoravským Mezofytikem je tvořena západní, severozápadní a severní část Jihomoravského kraje. Převážná část je ovšem řazena do Panonského Termofytika. Při východní hranici kraje se vyskytují malé ostrůvky spadající do Karpatského Mezofytika (PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČR, 2012).

Také Jihomoravský kraj má převážně zemědělský charakter a to především od Brna směrem na jih. Vhodné přírodní podmínky i zde daly vzniknout bohaté fauně a flóře. Nejen na jejich ochranu vznikla během minulého století opatření pro zachování těchto vzácných lokalit. V okrese Znojmo byl vyhlášen Národní park Podyjí, v okrese Břeclav CHKO Pálava, jihovýchodně od Brna CHKO Moravský kras a na Hodonínsko zasahuje CHKO Bílé Karpaty (NOVÁK, HUDEC, 1997).

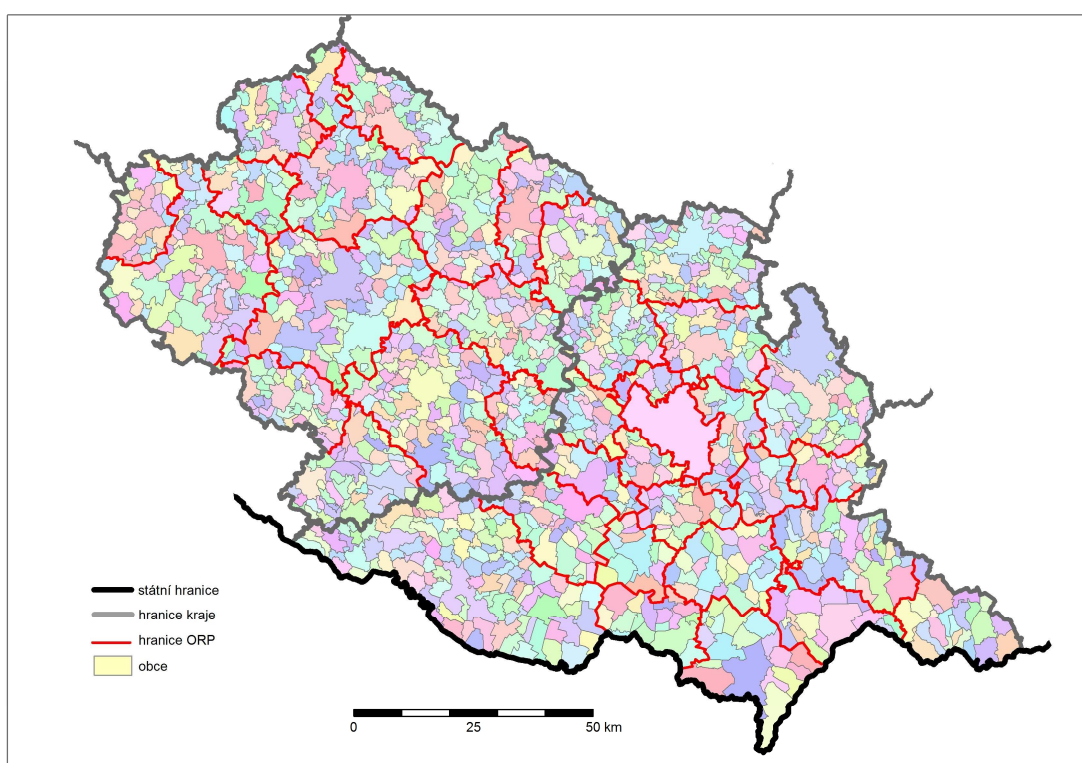
V jižních částech kraje jsou hojně zastoupeny teplomilné druhy rostlin a živočichů, vzácné ptactvo, které se do našich zemí po dlouhé době opět vrátilo. Flóra kraje je zastoupena různými druhy lučních i polních květin. Lesy jsou převážně smíšené, na severu a severozápadě kraje pak jehličnaté.

Jihomoravské řeky, rybníky i přehrady jsou pestré na skladbu ryb. Suchozemská fauna je zastoupena drobnými obratlovci (převážně polními hlodavci), lesními šelmami i vyšší a černou zvěří (MACKOVČIN A KOL., 2007).

3.3. Obyvatelstvo a sídla

Složení obyvatelstva i sídelní struktura je v obou krajích značně rozmanitá. Velké rozdíly jsou patrné i mezi kraji samotnými. Tato skutečnost je s největší pravděpodobností ovlivněna reliéfem, podnebím i historickými událostmi při osídlování obou regionů. V přiložené mapě je administrativní členění studované oblasti až do úrovně SO ORP.

Obr. č. 6 : Administrativní členění regionu Jihovýchod.

Zdroj : Portál veřejné správy ČR (geoportal.cenia.cz).

3.3.1. Obyvatelstvo a sídla Kraje Vysočina

Počet obyvatel kraje Vysočina se pohybuje mírně nad hranicí 500 000. Vývoj počtu obyvatel má klesající tendenci. Na počátku 21. století, s výjimkou roku 2003, byl zaznamenán pokles populace. K 31. 12. 2011 má kraj 511 925 obyvatel. Střední délka života i věková struktura kraje je však poměrně příznivá. Z hlediska vzdělanostní struktury (ukončené středoškolské vzdělání s maturitou a vysokoškolské vzdělání) je kraj řazen mezi poslední v rámci ČR.

V následující tabulce jsou uvedeny demografické ukazatele Kraje Vysočina a jejich srovnání s Českou republikou. Můžeme vidět, že počet živě narozených i

zemřelých je v okresech Havlíčkův Brod a Pelhřimov pod krajským průměrem. V ostatních okresech jsou hodnoty nadprůměrné (ČSÚ, 2011).

Přírůstek obyvatelstva migrací byl zaznamenán v okresech Jihlava a Pelhřimov, úbytek pak v okresech Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou a Třebíč, kde byla hodnota nejvyšší. Index rozvodovosti je všech okresech nad 50 %. Nejnižší je v Třebíči (54 %), nejvyšší v Pelhřimově (68 %). Krajský index rozvodovosti je 60 %.

Tabulka č. 2 : Demografické údaje Kraje Vysočina k 1. 1. 2011.

region	živě narození	zemřelí	přistěhovalí	vystěhovalí	sňatky	rozvody
Havlíčkův Brod	945	953	941	969	415	233
Jihlava	1 170	1 043	1 026	951	521	301
Pelhřimov	690	799	751	654	280	190
Třebíč	1 088	1 118	783	1 136	510	275
Žďár nad Sázavou	1 182	1 118	842	985	490	329
průměr kraje	1 015	1 006	869	939	443	266
Kraj Vysočina	5 075	5 031	3 197	3 549	2 216	1 328

Zdroj : ČSÚ (www.czso.cz).

Sídelní struktura kraje Vysočina je silně roztržštěná. Pro region jsou typické malé obce s počtem obyvatel do 500, kterými je tvořeno téměř 80 % sídel v kraji. Stupeň urbanizace je ve srovnání s ČR velmi nízký, jelikož necelých 60 % populace bydlí ve městech (ČSÚ, 2011).

Tabulka č. 3 : Sídelní struktura Kraje Vysočina k 1. 1. 2011.

Obce Kraje Vysočina				
velikostní kategorie obce	počet obcí	poč. obcí v %	počet obyvatel	poč. obyv. v %
do 199	340	48,3	41 074	8,0
200 – 499	204	29,0	62 158	12,1
500 – 999	95	13,5	67 082	13,1
1 000 – 1 999	34	4,8	47 844	9,3
2 000 – 4 999	13	1,8	44 112	8,6
5 000 – 9 999	10	1,4	65 498	12,7
10 000 – 19 999	4	0,6	49 957	9,7
20 000 – 49 999	3	0,4	85 040	16,5
nad 50 000	1	0,2	51 154	10,0
celkem	704	100,0	513 919	100,0

Zdroj : ČSÚ (www.czso.cz).

Největším a zároveň nejdůležitějším sídlem kraje je Jihlava (51 154), dalšími významnými sídli jsou Třebíč (37 836), Havlíčkův Brod (24 166), Žďár nad Sázavou

(23 038), Pelhřimov (16 656), Velké Meziříčí (11 830), Humpolec (11 104) a Nové Město na Moravě (10 367) (ČSÚ, 2012).

3.3.2. Obyvatelstvo a sídla Jihomoravského kraje

Obyvatelstvo Jihomoravského kraje přesahovalo počátkem 90. let hranici 1 100 000, ovšem tendence vývoje populace byla klesající ke konci 90. let a na začátku 21. století. Obrat nastal v roce 2002, kdy počalo docházet k přírůstku populace. K 31. 12. 2011 má kraj 1 166 179 obyvatel. Na rozdíl od kraje Vysočina je vzdělanostní struktura obyvatel Jihomoravského kraje na velmi dobré úrovni. Celková struktura populace tohoto regionu je silně ovlivňována sídelním centrem – Brnem.

Počet živě narozených v Jihomoravském kraji převyšuje počet zemřelých v okresech Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Vyškov a Znojmo. V okresech Břeclav a Hodonín je počet zemřelých vyšší než počet živě narozených.

Přírůstek obyvatelstva migrací je patrný v okresech Blansko, Brno-venkov, Břeclav, Vyškov a Znojmo. Úbytek byl zaznamenán pouze v okresech Brno-město a Hodonín. Index rozvodovosti v okresech Jihomoravského kraje se také pohybuje nad hranicí 50 %. Nejnižší hodnoty byly vykázané v okrese Vyškov (51 %), nejvyšší v okrese Hodonín (72 %). Krajský index rozvodovost se stejně jako na Vysočině pohybuje okolo 60 % (ČSÚ, 2011).

Tabulka č. 4 : Demografické údaje Jihomoravského kraje k 1. 1. 2011.

region	živě narození	zemřelí	přistěhovalí	vystěhovalí	sňatky	rozvody
Blansko	1 110	1 050	1 350	925	430	269
Brno-město	4 401	3 848	6 773	8 232	1 667	960
Brno-venkov	2 300	1 874	4 961	2 744	827	523
Břeclav	1 104	1 128	1 179	950	530	276
Hodonín	1 440	1 561	997	1 217	612	442
Vyškov	932	899	1 389	1 004	367	189
Znojmo	1 117	1 106	1 085	917	461	286
průměr kraje	1 772	1 638	2 533	2 284	699	421
Jihomoravský kraj	12 404	11 466	8 658	6 910	4 894	2 945

Zdroj : ČSÚ (www.czso.cz).

Z hlediska sídelní struktury je situace v Jihomoravském kraji poněkud odlišná. Zde jsou typické větší obce rozmístěné ve větších vzdálenostech (jižní oblast kraje), případně menší sídla vzdálená přibližně 2 až 3 km (sever, Dražanská vrchovina a

Českomoravská vrchovina). V zázemí města Brna je patrný proces suburbanizace výrazný od poloviny 90. let 20. století (TOUŠEK A KOL., 2005).

Tabulka č. 5 : Sídlní struktura Jihomoravského kraje k 1. 1. 2011.

Obce Jihomoravského kraje				
velikostní kategorie obce	počet obcí	poč. obcí v %	počet obyvatel	poč. obyv. v %
do 199	116	17,2	14 783	1,1
200 – 499	192	28,5	64 438	5,6
500 – 999	181	26,9	130 216	11,3
1 000 – 1 999	100	14,9	133 851	11,6
2 000 – 4 999	61	9,1	181 012	15,7
5 000 – 9 999	13	1,9	87 203	7,6
10 000 – 19 999	4	0,6	44 927	3,9
20 000 – 49 999	5	0,7	126 591	11,0
nad 50 000	1	0,2	371 371	32,2
celkem	673	100,0	1 154 392	100,0

Zdroj : ČSÚ (www.czso.cz).

Největším a nejvýznamnějším sídlem regionu je krajské město Brno (371 371). Dále jsou významná města Znojmo (34 476), Hodonín (25 240), Břeclav (24 052), Vyškov (21 720), Blansko (21 103), Veselí nad Moravou (11 628), Kyjov (11 539), Boskovice (10 987) a Kuřim (10 773) (ČSÚ, 2012).

3.4. Hospodářství

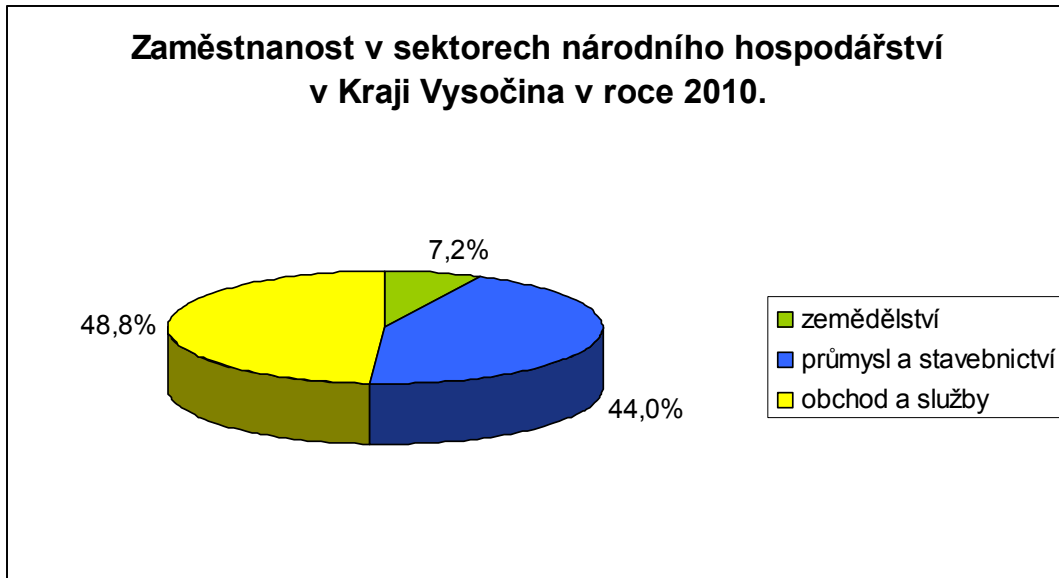
Pro region Jihovýchod je typickým odvětvím hospodářství zemědělství a lesnictví. Podíl zaměstnaných v primárním sektoru má ovšem výrazně klesající tendenci. I přesto je podíl zaměstnaných v zemědělství v Kraji Vysočina nad republikovým průměrem (TOUŠEK A KOL., 2005).

Strojírenský a těžební průmysl měl v minulosti svůj značný význam jak v Kraji Vysočina, tak v Jihomoravském kraji. Dnes už nemá tak silné zastoupení, ale dochází k jeho postupnému oživení. I zde je však patrný úbytek pracujících zaměstnanců.

V současnosti má rostoucí význam v obou krajích terciární sektor. Kraj Vysočina vykazuje podprůměrnou hodnotu. Naopak v Jihomoravském kraji se hodnota v roce 2010 pohybovala nad 60 %. Zastoupení jednotlivých sektorů národního hospodářství v procentuálním vyjádření je v následujících dvou grafech (obr. 7 a 8).

Informace o zaměstnanosti jsou pro ilustraci doplněny procentuálním vyjádřením míry nezaměstnanosti v regionu Jihovýchod. Je zde i naznačen vývoj nezaměstnanosti od roku 2006 (obr. 9) (ČSÚ, 2011).

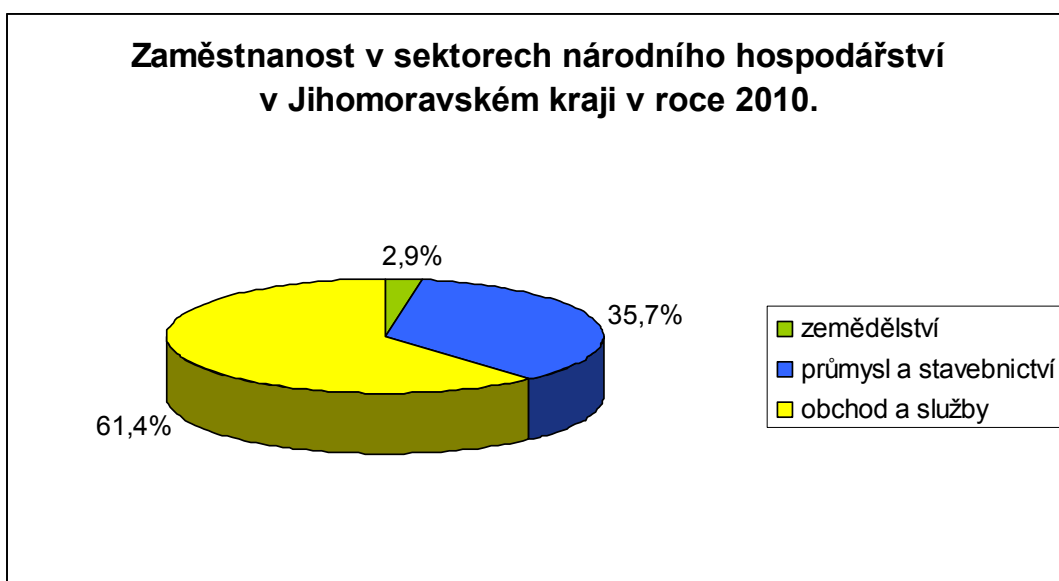
Obr. č. 7 : Zaměstnanost v sektorech národního hospodářství v Kraji Vysočina v roce 2010.

Zdroj : ČSÚ (www.czso.cz).

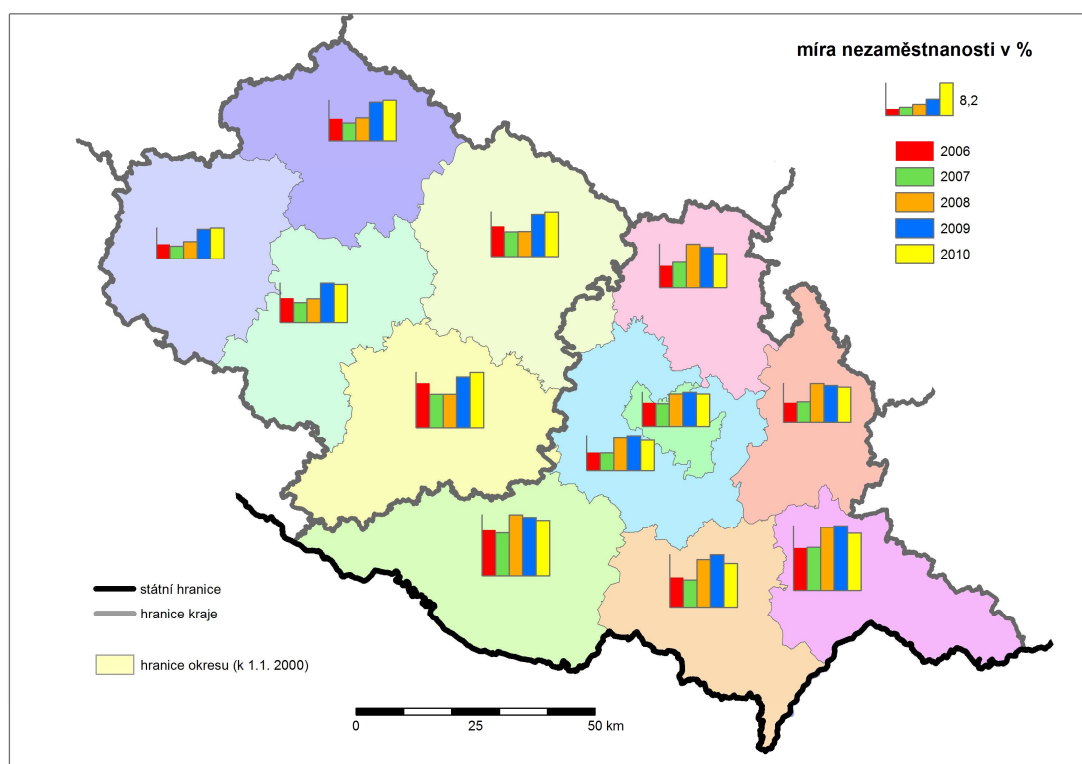
V současnosti je převážná část regionu soudržnosti Jihovýchod zaměstnána ve službách. Přičemž další u dalších dvou sektorů národního hospodářství je vykazován pokles zaměstnaných osob. Na následujícím grafu je procentuálně vyjádřen počet zaměstnanců v jednotlivých sektorech národního hospodářství. V příložené mapě pak vývoj nezaměstnanosti v letech 2006 až 2010 (ČSÚ, 2011).

Obr. č. 8 : Zaměstnanost v sektorech národního hospodářství Jihomoravského kraje v roce 2010.

Zdroj : (www. czso.cz).

Obr. č. 9 : Vývoj nezaměstnanosti v regionu Jihovýchod v letech 2006 – 2010.

Zdroj : ČSÚ (www.czso.cz).

3.4.1. Zemědělství a průmysl

V kraji Vysočina je v zemědělství zaměstnáno přibližně 10 % obyvatelstva. Do regionálního HDP přispívá také přibližně 10 %. V rostlinné výrobě je nejvýznamnější pěstování brambor a řepky olejky. V živočišné výrobě pak chov prasat a skotu.

Zemědělství v Jihomoravském kraji je celorepublikově významné, ovšem jeho význam v rámci kraje má neustále klesající tendenci. V rostlinné výrobě je dominantní složkou pěstování obilovin, ovoce, zeleniny a vinné révy. V živočišné výrobě je velmi intenzivní chov prasat (TOUŠEK A KOL., 2005). Zemědělství sledované oblasti bude podrobněji charakterizováno v kapitole 7.

V průmyslu kraje Vysočina má významné postavení těžba kamene a uranové rudy, jejíž těžba však bude v nejbližší době ukončena. Dále je v kraji průmysl strojírenský zastoupený firmami Bosch Diesel v Jihlavě, Žďas ve Žďáru nad Sázavou, Motorpal v Jihlavě, Batelově a Velkém Meziříčí a řadou dalších. Dřevozpracující (převážně výroba nábytku) se nachází v Telči (MALÁ, 2007) a potravinářský (zpracování masa - Kostecké uzeniny v Kostelci, pivovarnictví – Ježek v Jihlavě, Rebel v Havlíčkově Brodě) (ŠERÝ, 2010).

Oděvní průmysl je zastoupen firmou Pleas se sídlem v Havlíčkově Brodě. A jedním z nejvýraznějších odvětví průmyslu v kraji je výroba elektrické energie v jaderné elektrárně Dukovany (TOUŠEK A KOL., 2005).

V Jihomoravském kraji byl po roce 1989 zaznamenán pokles průmyslové výroby, jenž je nejvíce spojován s poklesem strojírenské výroby v Brně. I přesto je ale význam strojírenství na jižní Moravě stále dost značný. Přímo v krajské metropoli je strojírenský průmysl zastoupen firmami Zetor Brno, Královopolská, a. s. a Alstom Power (MACHEK, 2007).

V průmyslové zóně CTP Parku v Modřicích, i CTP Parku na Černovických terasách ve Slatině byly zbudovány výrobní haly firem Daikin, Honeywell, Aguna, Bernex-Bimetallic a Daido Metal se zaměřením výroby na přesné strojírenství.

Přibližný výčet strojírenské výroby je doplněn firmami mimo intravilán města Brna. Jedná se o podniky TOS Kuřim, Minerva Boskovice a Adamovské strojírný, a. s. Průmysl kovozpracující je zastoupen firmou Rostex Vyškov (AGENTURA PRO PODPORU PODNIKÁNÍ A INVESTIC, 2010).

Značný význam má i průmysl elektrotechnický zastoupen firmami Tyco Electronics Czech v Kuřimi, Celestina Ráječko v Ráječku, ABB a VUES v Brně, Metra Blansko v Blansku a řadou dalších menších podniků.

Chemický a gumárenský průmysl je reprezentován firmami Gumotex Břeclav, SIAD, Mergon, JP Plast a Car Clo Technical Plastic zabývající se výrobou plastových hmot. Dále je v kraji zastoupen průmysl výroby zdravotnických a medicínských potřeb (FEI, Tescan, Hartman-Rico, aj.) a průmysl farmaceutický (Pliva Lachema, Bioveta, IQA, Biovendor) (AGENTURA PRO PODPORU PODNIKÁNÍ A INVESTIC, 2010).

Tradičním průmyslem region býval vždy textilní průmysl, který je v současnosti reprezentován firmami Nová Mosilana Brno, Tylex Letovice a Kordárna (BOČEK, 2007). Velmi dobrou základnu má průmysl potravinářský – Penam, Znojma, Víno Mikulov, Zníván Znojmo, pivovary Starobrno, Černá Hora a další.

V neposlední řadě lze ještě uvést průmysl zpracovatelský, nábytkářský (Rousínov) a rozvíjí se i stavebnictví (Saint Gobain Vertex, Znojmo). Významná je i těžba ropy (Moravské naftové doly, Hodonín), zemního plynu a stavebních hmot.

3.4.2. Služby, obchod, doprava a cestovní ruch

Jak již bylo zmíněno je v regionu patrný růst významu sektoru služeb. Nejvíce jsou rozvíjeny ve centrech spádových oblastí, což jsou převážně bývalá okresní a

současná krajská města. Rozvoj je soustředěn na poskytování služeb v bankovníctví, pojišťovnictví, ale i dalších oborech lidské činnosti.

Obchodním centrem je především město Brno. Výhodná poloha v rámci střeoevropského regionu (blízkost Vídně a Bratislavy). Brno bývá každoročně několikrát centrem významných a důležitých událostí odehrávajících se na brněnském výstavišti, kde jsou pořádány světové veletrhy v nejrůznějších oborech lidské činnosti.

Navíc je Brno významné centrum školství, vědy a výzkumu. Počtem vysokých škol a univerzit je srovnatelné s hlavním městem. Je sídlem důležitých státních institucí jakými jsou Ústavní soud, Nejvyšší soud a ochránce lidských práv (ombudsman).

Celý region Jihovýchod má značně vyvinutou infrastrukturu. Přestože Kraj Vysočina není průmyslovou oblastí republiky, prochází jím dopravní tepna České republiky – dálnice D 1 spojující dvě naše největší města. Ta poté pokračuje přes Vyškov na Přerov a dál směrem do Polska. Z Brna je na ni napojena dálnice D 2 vedoucí na Břeclav a pak dále do Rakouska (TOUŠEK A KOL., 2005).

Důležité je i železniční spojení. Jihomoravským krajem prochází dva ze čtyř rychlostní železničních koridorů. Letecká přeprava je zajištěna letištěm v Brně-Tuřanech.

S vyvinutou infrastrukturou je spojen i rozvoj cestovního ruchu. V regionu Jihovýchod se nacházejí významné přírodní lokality (Pálava, Moravský kras, Bílé Karpaty, Žďárské vrchy, Železné hory) i četné historické památky, kde řada z nich byla zapsána na seznam památek UNESCO (Vila Tugendhad, Lednicko-valtický areál, Telč, Třebíč, barokní kostel na Zelené hoře).

Cestovní ruch je rozvíjen hlavně z evropských dotačních fondů a díky přeshraniční spolupráci euroregionů.

4. PŘEHLED LITERATURY A ZDROJŮ

Pro teoretické kapitoly popisující obecnou charakteristiku regionu soudržnosti Jihovýchod bylo využito publikace olomouckých a brněnských geografů pod vedením doc. V. Touška – Česká republika: portréty krajů. Informace byly aktualizovány na základě údajů Českého statistického úřadu.

Obecné informace o fyzicko-geografické složce studovaného území byly rovněž brány převážně z knižních zdrojů. Geomorfologie (Demek, 1965; Demek, Zeman, 1984; Demek, Mackovčín, 2006), hydrologie (Horský a kol., 1965), meteorologie a klimatologie (Quitt, 1971; Brázdil, Rožnovský, 1995), pedologie (Tomášek, 2007; Pošmourný a kol., 2009) a biogeografie a ochrana přírody (Novák, Hudec a kol., 1992; Šumpich a kol., 2002; Mackovčín a kol., 2007). Použité údaje byly doplněny aktuálními informacemi ze serveru geoportal.cenia.cz a oficiálních stránek CHKO v příslušných krajích.

Pro demografické charakteristiky bylo plně využito statistických ročenek na stránkách Českého statistického úřadu (www.czso.cz). Údaje byly staženy buď k roku 2010, případně k roku 2011 vždy podle dostupnosti dat pro srovnání obou krajů.

V případě kapitol týkajících se hospodářství studované oblasti byly informace Českého statistického úřadu doplněny údaji z kvalifikačních prací studentů Geografického ústavu Masarykovy Univerzity v Brně.

Charakteristiky průmyslu studované oblasti (Malá, 2007; Machek, 2007; Boček, 2007; Šerý, 2010). Získané informace byly aktualizovány na oficiálních stránkách příslušných krajských úřadů. Obecné informace o dopravě a službách byly převzaty publikací o České republice (Toušek a kol., 2005).

Obecnými otázkami zemědělství se zabývali A. Věžník (1987; 1989), A. Götz (1995; 1996). Byly vydávány i publikace Ministerstva zemědělství (Zemědělství v České republice, 2002).

Kapitoly o zemědělství konkrétních okresů studované oblasti byly řešeny studenty Masarykovy univerzity: Blansko (Charouzek, 2004), Brno-venkov (Praveček, 1999), Břeclav (Havlíček, 2000), Hodonín (Štěpánková, 2003), Vyškov (Švestka, 2004) a Znojmo (Peca, 2000). Hodnocením celého území obou krajů se zabývali z hlediska zemědělství: Jihomoravský kraj (Osenic, 2004), Kraj Vysočina (Svobodová, 2010).

Ke kapitolám týkajících se transformace zemědělství v Československu a poté v České republice bylo čerpáno především z publikací I. Bičíka a V. Jančáka (2005) a

A. Götze a V. Jančáka (1997), kteří se zabývali diferenciací českého zemědělství po roce 1990. Z těchto publikací byly převzaty i některé tabulky přehledně doplňující proces transformace v českém zemědělství. Dále je ovšem transformaci zemědělství věnována řada dalších publikací (Götz, 1994; Věžník, 1995; Ptáček, 1996).

S rozvojem soukromého sektoru v zemědělství se začínají řešit i další doposud nezajímavé otázky této geografické disciplíny. Řada autorů se zaměřuje na dopady společné zemědělské politiky (Pražan, Kříž, 1997), případně rozvoj ekologického zemědělství (Komberec, 1993; Urban, 2003; Žufan, 2005; 2007), bio zemědělství a agroturistiky (Hájek, 2002).

Důležitou složkou zemědělství je celkový popis venkovského prostoru a jeho problematika (Bičík, Jančák, 2001, 2003; Hrabánková, Trnková, 1996; Perlín, 2003). Popis venkovských regionů a nastínění problémů (Trávníček, Vávra, 2006) byl doplněn i o možnosti jejich řešení (J. Binek, 2007).

Popisu vývoje zemědělství na počátku 21. století se věnoval především přípravě ČR na vstup do EU (Janda, 1998; Hrabánková, 1996, 1999) a posléze první roky ČR v EU a jejich dopady (Boháčková, Brožová, 2010). Doplněny o publikace týkající se společné zemědělské politiky EU v konkrétních regionech (Hrabánková, 2010).

Po vstupu do EU a zahájení společné politiky se počaly objevovat publikace posuzující jednotlivé předpoklady revitalizace českého venkova (Spišiak, 2002; Věžník, 2006). V neposlední řadě byly řešeny otázky společné zemědělské politiky a zájmů ČR v EU (Kuchyňková, 2006; Žufan, 2007).

Kromě literatury týkající se zemědělské problematiky je v současné době obsáhlým a aktuálním zdrojem informací internet. Z českých internetových stránek lze jmenovat stránky Ministerstva zemědělství České republiky (www.eagri.cz), Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (www.uzei.cz), České akademie zemědělských věd (www.cazv.cz), Státního zemědělského intervenčního fondu (www.szif.cz), agrárního portálu České zemědělské univerzity v Praze a Ministerstva zemědělství ČR – AgriS (www.agris.cz).

5. POUŽITÉ STATISTICKÉ ÚDAJE A METODIKA PRÁCE

5.1. Agrocensus 2000

Český statistický úřad zorganizoval a provedl v roce 2000 pod názvem Agrocensus 2000 již druhé celoplošné zemědělské sčítání v České republice. První agrocensus v ČR, provedený v roce 1995, si stanovil za cíl zaznamenat organizační změny související s transformačními a privatizačními procesy ve společnosti, zjistit rozsah a strukturu nového zemědělství, a tím vytvořit základ české zemědělské statistiky pro další období.

Agrocensus 2000 byl uskutečněn v rámci celosvětového zemědělského sčítání prováděného Organizací spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO) pravidelně na přelomu každého desetiletí. Bývalé Československo se těchto světových zemědělských cenů zúčastňovalo i v letech 1970, 1980 a 1990, ale požadavky těchto cenů byly zabezpečovány převážně z běžných, vesměs plošných statistických šetření, prováděných orgány státní statistiky a orgány geodézie a kartografie, a to přetříděním zjištěných dat a zpracováním dotazníků podle zásad FAO.

Agrocensus 2000 byl zorganizován již plně v souladu s pravidly a standardy platícími pro členské země Evropské unie, které jsou přesnější i přísnější než zemědělské sčítání obecně. Na sestavení dotazníku a metodické části účinně spolupracovaly s ČSÚ Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, Ministerstvo zemědělství, Česká zemědělská univerzita Praha a zemědělské zaměstnanecké svazy.

Proti agrocenzu v roce 1995, u kterého bylo základní kritérium stanoveno na 3 ha obhospodařované zemědělské půdy a tomu odpovídající dodatková kritéria (od 3 000 m² speciálních plodin nebo chov 3 ks skotu nebo 5 ks prasat nebo 2 prasnic k chovu nebo 100 ks drůbeže), šlo šetření v roce 2000 mnohem níže. V Evropské unii platí pro agrocenzu společná pravidla, týkající se referenčního období, založení prahových hodnot šetření, seznamu a definic proměnných, termínu šetření a užitých metod a způsobů zjišťování. Každá členská země EU musí začínat strukturální šetření s nejnižším základním kritériem a teprve postupně může požadovat výjimku na zvýšení základního kritéria.

Referenčním obdobím pro census v ČR byl stanoven rok 2000. Většina zjišťovaných ukazatelů byla stavového charakteru, vztaženého k datu 30. 9. 2000. Pouze veličiny týkající se využití pracovní síly v zemědělství vzhledem k metodice

(AWU - annual work unit) byly zjišťovány za předcházející roční období (říjen 1999 - září 2000).

V návaznosti na naplnění stanovených požadavků EU byly po dohodě se spolupracujícími institucemi stanoveny prahové hodnoty takto:

a) základní kritérium (včetně) - od výměry 1 ha obhospodařované zemědělské půdy
b) doplňková kritéria (včetně)

- od výměry 1500 m² pěstovaných intenzivních plodin (vinice, sady, venkovní zelenina, květiny)
- od 300 m² skleníků a pařenišť
- od 1 ks skotu
- od 2 ks prasat
- od 4 ks ovcí a koz
- od 50 ks drůbeže
- od 100 ks králíků nebo kožešinových zvířat

c) podnikatelské subjekty s chovem ryb na vodní ploše bez omezení výměry.

Do strukturálního šetření Agrocensus 2000 byly tedy zahrnuty veškeré hospodařící subjekty, které splňovaly v okamžik šetření tato kritéria nebo alespoň některé z nich. Nebylo podstatné, zda se tyto subjekty zabývaly hospodařením v zemědělství jako hlavní činností nebo jen doplňkově, nebo zda byly fyzickou nebo právnickou osobou.

Základem ukazatelů pro agrocensus je soustava proměnných uvedených v legislativních předpisech EU, kde jsou také metodicky vymezeny. Tato soustava má nezaměnitelné jednoznačné kódování založené v databázích New Cronos. Soustava ukazatelů, zabudovaná do dotazníku Agrocenzu 2000 v ČR, odpovídá již těmto předpisům. Metodické vymezení ukazatelů pro census je specifické, hlavním cílem je dokonale popsat strukturu zemědělských hospodařících subjektů, jejich postavení, hospodářskou velikost a výrobní zaměření. Kromě ukazatelů z oblasti zemědělské prvovýroby byly v Agrocenzu 2000 poprvé v historii uplatněny i otázky na navazující aktivity zemědělců, a to v oblasti životního prostředí, využití venkovského prostoru, agroturistiky.

Hlavní strukturální ukazatele obsahují

- identifikační ukazatele, údaje o základním výrobním zaměření a o místě hospodaření

- upřesnění výrobního zaměření a případných dalších výrobních aktivit
- údaje o obhospodařované půdě, o vlastnických vztazích k ní a o její struktuře a využití
- stavy hospodářských zvířat podle kategorií
- materiálně technické vybavení zpravodajské jednotky, tj. ustajovací a skladovací prostory, mechanizační prostředky
- údaje o pracovních silách v zemědělství, a to podle pohlaví, dosaženého vzdělání, podle pracovní-právního vztahu k danému subjektu a podle ročního objemu odpracovaných hodin.

Každá země si do dotazníku vkládá další ukazatele, specifické pro způsoby hospodaření v přírodních podmínkách dané země. Agrocensus 2000 byl jedinečnou příležitostí zjistit základní strukturální údaje týkající se mimoprodukčních funkcí našeho zemědělství a ekologického hospodaření.

Pro zjištění požadovaných ukazatelů bylo potřeba provést důsledné celoplošné zjišťování. Po zkušenostech z roku 1995 byly obeslány větší podnikatelské subjekty právnických osob poštou se stanoveným pevným termínem navrácení dotazníku. Pro většinu malých zemědělských subjektů byl agrocensus šetřením výjimečným, protože běžná statistická šetření oslovují jen výběrový vzorek od 1 % do 5 % tohoto základního souboru. Pro vyhledání této skupiny malých hospodářů, návštěvu respondentů a pro zajištění vyplnění dotazníků byla v okresech proškolená síť tazatelů znalých místních poměrů, většinou z řad obyvatel příslušných obcí. Důležitým úkolem tazatelů bylo mimo to ověření aktivity těch zemědělců evidovaných v Registru ekonomických subjektů, kteří byli pod prahovými hodnotami nebo neobhospodařící, a to vyplněním pomocného dotazníku. Pro zorganizování tazatelské sítě byla nezbytná podpora obecních (městských) úřadů. Nezastupitelné místo při realizaci tohoto celoplošného šetření v terénu i v jeho následném zpracování zaujímala okresní zastoupení krajských reprezentací ČSÚ.

Struktura souboru zpravodajských jednotek zjištěných Agrocensem 2000

Celorepublikovým terénním zjišťováním bylo shromážděno celkem 56 487 dotazníků aktivních zpravodajských jednotek, které v době šetření splňovaly prahové hodnoty Agrocenzu 2000. Nárůst celkového počtu za uplynulých pět let na více než dvojnásobek je převážně způsoben nižšími prahovými hodnotami proti roku 1995. U

podniků právnických osob při mírném zvýšení jejich počtu došlo především ke změnám v jejich struktuře, a to k úbytku družstev ve prospěch vyššího počtu obchodních společností.

Nižší prahové hodnoty šetření proti roku 1995 se projeví v poklesu počtu subjektů hospodařících pod prahovými hodnotami. Zvýšil se však počet fyzických osob, které jsou evidovány v Registru ekonomických subjektů, ale vůbec nehospodaří.

Údaje shromážděné tímto šetřením dávají obraz o současné struktuře a rozsahu našeho zemědělství, které po uplynulém desetiletém období transformace a privatizace zaznamenává řadu dalších organizačních a hospodářských změn.

5.2. Agrocensus 2010

Agrocensus 2010 je součástí systému celoplošných šetření v zemědělských podnicích, která jsou pořádána v desetiletých intervalech už od roku 1930. Tato šetření byla organizována nejprve Mezinárodním institutem pro zemědělství (IIA) a poté od roku 1950 organizací OSN pro výživu a zemědělství (FAO). Evropský statistický úřad zajišťuje šetření podle metodiky FAO od roku 1970 s tím, že navíc pořádá mezilehlá šetření ve 2-3letých intervalech; ta již mohou být koncipována jako výběrová šetření. Šetření Agrocensus 2010 se účastní všechny země Evropské unie spolu s Norskem a Švýcarskem.

Po Agrocenzu 2000 následovala, v předchozím odstavci avizovaná, výběrová šetření – Strukturální šetření v zemědělství – v letech 2003, 2005 a 2007. V budoucnu jsou další, taktéž výběrová šetření plánována na roky 2013 a 2016.

Cílem šetření Agrocensus 2010 je zjistit detailní a komplexní údaje o rozsahu českého zemědělství, tj. o velikosti, struktuře a vývoji zemědělských subjektů, jejich vybavenosti, výrobní orientaci a mimozemědělských a doplňkových činnostech. Letos je součástí výkazu i tzv. Šetření o metodách zemědělské výroby (SAPM), v němž jsou zjišťovány ukazatele jako jsou používané metody orby, ustájovací kapacity hospodářských zvířat, zřizování krajinných prvků apod. Mnohé z ukazatelů SAPM jsou zjišťovány vůbec poprvé; jedná se především o ukazatele přinášející informace o vlivu zemědělské činnosti na životní prostředí (již zmíněné zřizování krajinných prvků nebo metody orby, dále například pokryv půdy v zimním období, způsob aplikace statkových hnojiv, spotřeba vody na zavlažování apod.).

Šetření je také podkladem pro aktualizaci registru farem, který slouží jako základna pro každoroční zjišťování v zemědělství. Výsledky budou využity nejen pro formování zemědělské politiky v České republice, ale i Evropské unii.

Statistické šetření se provádí ve všech členských státech Evropské unie (EU) na základě požadavků legislativy EU/ES. Jedná se zejména o nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1166/2008 ze dne 19. listopadu 2008, o statistických zjišťováních o struktuře zemědělských podniků a o statistickém zjišťování o metodách zemědělské výroby a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 571/88. Prováděcím předpisem k výše uvedenému nařízení je nařízení Komise (ES) č. 1200/2009 ze dne 30. listopadu 2009.

V České republice se šetření provádí na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, a Programu statistických zjišťování na rok 2010, zveřejněným v příloze částky 125 k vyhlášce č. 386/2009 Sb.

Evropská legislativa požaduje datové výstupy pro Agrocenzus 2010 na úrovni územních jednotek NUTS 2. V této publikaci jsou obsaženy výsledky v členění až na úroveň krajů, tj. NUTS 3, vybrané ukazatele pak až na úroveň okresů (LAU 1).

Příslušnost jednotlivých zemědělských subjektů k územním jednotkám se řídí podle polohy největšího pozemku ve vlastnictví subjektu.

Zemědělským subjektem se rozumí technicko-hospodářská jednotka, která podléhá jednotnému řízení a provádí činnosti podle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) jako svou primární nebo sekundární činnost. Tyto činnosti jsou: pěstování plodin jiných než trvalých (01.1), pěstování trvalých plodin (01.2) včetně produkce vína z hroznů pocházejících z vlastní produkce, množení rostlin (01.3), živočišná výroba (01.4), smíšené hospodářství (01.5), podpůrné činnosti pro zemědělství a posklizňové činnosti (01.6).

Nejsou zahrnuty zemědělské subjekty s chovem ostatních zvířat (01.49) vyjma chovu pštrosů, emu a králíků, chovu včel a výroby medu a včelího vosku. Dále se ze šetření vyjímají všechny zemědělské subjekty, které výhradně provádějí činnosti ve skupině 01.6, kromě subjektů udržujících zemědělskou půdu v dobrém zemědělském a environmentálním stavu.

Pro Agrocenzus 2010 byl zvolen práh obhospodařované zemědělské půdy vyšší než 1 hektar. Byl stanoven na takové úrovni, aby se vyloučily jen menší zemědělské subjekty, které tvoří celkem nejvýše 2 % obhospodařované zemědělské půdy a nejvýše 2 % z celkového počtu velkých dobytčích jednotek

Tabulky v publikaci sumarizují údaje za zemědělské subjekty, které obhospodařují alespoň 98 % zemědělské půdy a chovají alespoň 98 % z celkového počtu velkých dobytčích jednotek.

Prahové hodnoty zjišťování:

- 5 ha obhospodařované zemědělské půdy vlastní nebo najaté,
- nebo 1 ha sadů, nebo 3 500 m² vinic,
- nebo součtová plocha zeleniny, jahod a květin od výměry 2 500 m²,
- nebo chov 5 kusů skotu, nebo 10 kusů prasat, nebo 10 kusů koz a ovcí,
- nebo chov 100 kusů drůbeže včetně běžců.

5.3. Zpracování a porovnání vybraných ukazatelů Agrocenzu

Vybrané ukazatele obou cenzuálních šetření byly nejprve zařazeny do tabulek v absolutních údajích a některé doplněny o procentuální vyjádření grafem. Pro každý z let 2000 a 2010 byly údaje zpracovány zvlášť a následně pak porovnány. Všechny tabulky i grafy týkající se analýzy obou cenů byly zařazeny do příloh. Před seznamem použité literatury je uveden seznam příloh.

Porovnávány byly jen některé údaje vzhledem k mírným odlišnostem v provádění konkrétních šetření. Za výchozí hodnoty byly zvoleny hodnoty z roku 2000. Výpočet byl proveden podle vzorce $\frac{h_{2010}}{h_{2000}} \cdot 100$, kde h_{2010} je konkrétní hodnota roku 2010 a h_{2000} konkrétní hodnota roku 2000. Procentuální rozdíly byly zaznamenány do tabulek (viz Přílohy) a opatřeny slovním komentářem přímo v analytické části.

Některá srovnání vybraných hodnot jsou pouze přibližná vzhledem k rozdílným prahovým hodnotám pro oba dané agrocenzy. Jak je možné v předchozím textu vidět údaje z roku 2000 jsou brány i pro menší zemědělské subjekty (s menší výměrou zemědělských i nezemědělských ploch, s nižšími počty hospodářských zvířat, drůbeže i domácích zvířat).

U využití osevních ploch bylo graficky znázorněno procentuální vyjádření zemědělských plodin z obhospodařované půdy. Stejným způsobem bylo znázorněno procentuální zastoupení stavu skotu, prasat, ostatních hospodářských zvířat (vyjma drůbeže), drůbeže a králíků a kožešinových zvířat.

6. TRANSFORMACE ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR PO ROCE 1989

Politickými změnami po roce 1989 bylo poznamenáno i tehdejší Československé zemědělství. Vzniklá situace byla především ovlivněna změnou ekonomického systému, přehodnocením priorit národního hospodářství a snahou docílit ekonomické a společenské úrovně zemí západní Evropy. Nejvíce byl primární sektor ovlivněn první z výše uvedených změn, tj. změnou ekonomického systému – přechodem z plánovaného na tržní hospodářství.

6.1. Zemědělství v Československu do roku 1989

Socialistické zemědělství bylo charakteristické vysokou intenzitou rostlinné i živočišné výroby, vyšším podílem zaměstnaného obyvatelstva v tomto sektoru hospodářství a vysokou úrovní objemu zemědělské produkce. Většiny těchto ukazatelů bylo dosahováno proagrární politikou státu. V zemědělství byly vykazovány přebytky, přestože mnohdy docházelo k problémům se zásobováním domácího trhu ovocem a zeleninou. Odbytištěm těchto přebytků se stávaly země RVHP, především Sovětský svaz, kde byl výrazný problém se samozásobováním (BIČÍK, JANČÁK, 2005).

Dopady proagrární se však nejevily z ekonomického a hospodářského hlediska příliš výhodnými. Na základě bonitačního systému byly v 70. letech vytvořeny produkčně ekonomické skupiny (PES), na jejichž základě fungoval dotační systém socialistického zemědělství. Oblasti Československa byly rozděleny do 42 skupin podle úrodnosti. Nejúrodnější tvořili skupinu PES 1, nejméně úrodné PES 2.

Podniky ze skupin PES 1 až PES 21 byly odváděny pozemkové daně (výše se odvíjela od úrodnosti půd a příznivosti přírodních podmínek). Tyto daně byly přerozdělovány a poskytovány podnikům ze skupiny PES 22 až PES 42 ve formě tzv. diferenciálních příplatků (BIČÍK, JANČÁK, 2005).

Tabulka č. 6 : Produkčně ekonomické skupiny.

Výše daní a příplatků pro jednotlivé produkčně ekonomické skupiny			
Oblasti, kde zemědělské podniky platily pozemkovou daň		Oblasti, kde zemědělské podniky dostávaly diferenciální příplatky	
PES	výše daně [v Kčs z 1 ha]	PES	příplatek [v Kčs na 1000 Kčs tržeb]
1 - 5	3 000	22 - 26	20
6 - 10	2 400	27 - 31	210
11 - 16	1 500	32 - 36	460
17 - 20	600	37 - 41	710
21	150	42	920

Zdroj : Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990 (Bičík, Jančák).

Vzhledem k poměrně nízkému půdnímu fondu Československé republiky se jednalo o poměrně intenzivní typ zemědělství. Ovšem kromě klasické zemědělské produkce byla hospodářská činnost některých zemědělských družstev a státních statků zaměřena také na nezemědělskou činnost (výroba krmiv, polotovarů, stavebnictví, montážní a opravárenské provozy).

6.2. Proces transformace v českém hospodářství

Po roce 1989 začalo docházet k zásadním změnám v primárním sektoru českého (i československého) hospodářství. Na základě několika faktorů došlo k poklesu vývozních možností Československa. Jednalo se především o změnu dotačního systému v zemědělství, nárůstu cen zemědělských produktů, přechodu na reálné ceny, omezení možností vývozu zemědělských komodit do EU, zánik trvalého odbytiště (rozpad SSSR a jeho faktická neschopnost platit za dodávky potravin), pokles domácí spotřeby a změny spotřebních zvyklostí.

Problém s nedostatkem kapitálu byl daleko obecnější než jen u zemědělců čerpajících výhody předlistopadové dotační politiky. I v důsledku tohoto začalo docházet k poklesu rostlinné a hlavně živočišné výroby. Docházelo ke snižování stavu hospodářských zvířat a spotřebě hnojiv (BIČÍK, JANČÁK, 2005).

6.2.1. Majetkoprávní a zaměstnanecké vztahy

K výrazným změnám docházelo i ve struktuře zaměstnaných v primárním sektoru. Na počátku 90. let bylo v zemědělství zaměstnáno přibližně 600.000 ekonomicky aktivních obyvatel, což odpovídalo 7 %. V průběhu 90. let došlo ke snížení počtu ekonomicky aktivních v zemědělství na 300.000 a v roce 2000 tento počet klesl na 200.000. Podobný pokles byl zaznamenán již dříve mezi roky 1939 a 1953, kdy byl ovšem důvodem odsun Němců z republiky.

Přestože počet zaměstnaných se snížil téměř na třetinu, na produkci tento jev nebyl téměř vůbec patrný. Příčinou je z největší pravděpodobnosti to, že odchodivší zaměstnanci byli převážně vedeni v nezemědělské výrobě. Absence této strukturální části družstva se ovšem projevila na hospodaření zemědělských subjektů, kterým se snížil disponibilní zisk (BIČÍK, JANČÁK, 2005).

Rozdílný je také odliv zaměstnanců v zemědělství v závislosti na regionech (okresech) České republiky. Téměř kritická hranice zaměstnaných v primárním sektoru

je v oblasti severozápadních Čech a středočeském Polabí, kde jsou soustředěna velká sídla s vysokým počtem obyvatel a je zde nezbytná dostatečná zásoba potravin. Odliv zaměstnanců je z části způsoben lepšími pracovními podmínkami v sekundárním (severozápadní Čechy) a hlavně také terciárním a kvartérním (střední Čechy, Praha) sektoru hospodářství.

Příznivější ukazatele zaměstnaných v priméru jsou v jižní části západních Čech, v jižních a východních Čechách. Zde se situace jeví vyvážená. Vyšší podíl zaměstnaných v zemědělství tradičně vykazují moravské regiony a Vysočina, kde lze ještě očekávat odliv pracovních sil do dalších sektorů hospodářství.

Nezanedbatelná je i změna ve vlastnických poměrech v zemědělství. Před rokem 1989 byla půda vlastněna buď JZD nebo státem (státní statky). Tyto subjekty obhospodařovaly téměř 95 % zemědělské půdy. Soukromí zemědělci měli k dispozici přibližně 4 % zemědělské půdy a to především v méně úrodných oblastech s horšími podmínkami pro zemědělství. Nejvíce těchto soukromníků se nacházelo v oblasti Beskyd (BIČÍK, JANČÁK, 2005).

Transformačním procesem začalo docházet ke změnám vlastnických poměrů. Podíl půdy držené státem se výrazně snížil na úkor soukromého sektoru. Lidé získávali svůj původní majetek v restitučních řízeních. Někteří na něm začali hospodařit, jiní jej pronajímali. Situace je přehledně znázorněna v následující tabulce.

Tabulka č. 7 : Plochy zemědělské půdy podle vlastnických poměrů k 1. 1. 1990.

Plochy zemědělské půdy podle vlastnických poměrů k 1. lednu 1990				
	orná půda		zemědělská půda	
	v tis. ha	v %	v tis. ha	v %
ústředně řízené podniky (Mze ČR)	140	4,3	166	3,8
ostatní ústředně řízené podniky	90	2,7	183	4,2
státní statky	1 032	31,9	1 439	33,4
JZD	2 152	66,5	2 637	61,4
"socialistický" sektor celkem	3 184	98,5	4 076	94,8
soukromě hospodařící rolníci	44	1,3	168	3,9
půda ostatních sektorů	4	0,2	52	1,3
ČR celkem	3 232	100,0	4 296	100,0

Zdroj : Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990 (Bičík, Jančák).

Na základě Agrocenzu z roku 1995 lze hodnotit situaci následujícím způsobem. Nejvíce je zastoupeno držení půdy kolektivní formou transformovaných zemědělských družstev (47 %). Maximální hodnoty jsou vykázány v okrese Plzeň-jih (80,8 %),

minimální pak v okresech Most, Ústí nad Labem, Karviná a město Praha. Dále je podíl zemědělských družstev menší v oblastech, kde bylo v minulosti dominantní postavení státních statků (pohraniční oblasti severovýchodu Čech). Další formou držby zemědělské půdy je odlišný druh transformace jednotných zemědělských družstev. 28,1 % půd je obhospodařováno obchodními společnostmi. Neexistují zde žádné regionální závislosti (BIČÍK, JANČÁK, 2005).

Přibližně pětina zemědělské půdy je v držení restituentů (soukromě hospodařících rolníků), kteří soustředili své aktivity do úrodných oblastí středních Čech. Další skupina privátních zemědělců je soustředěna do oblastí bývalých státních statků (severozápadní Čechy, Bruntálsko).

6.2.2. Struktura půdního fondu

Od 60. let 20. století dochází k poklesu rozlohy zemědělské půdy. Bylo to dáno především příměstskou a městskou zástavbou a výstavbou komunikací a infrastruktury, přestože platil poměrně přísný zákon na ochranu zemědělské půdy. Největší úbytky zemědělských půd byly zaznamenány v Podkrušnohoří a na Šumavě. Střední až mírně podprůměrný úbytek je patrný na severní Moravě, malý úbytek pak na většině území Čech a na jižní Moravě. Překvapivé jsou úbytky zemědělských ploch v okresech Olomouc a Břeclav, kde jejich vysvětlení není příliš uspokojivé (BIČÍK, JANČÁK, 2005).

V první polovině 90. let došlo ke zrychlení úbytku zemědělské půdy. Tento stav však vzhledem k přebytkovosti České republiky není považován za nepříznivý jev. Pouze u sedmi okresů byl vykázán přírůstek zemědělských ploch. Trend úbytku zemědělské půdy je stejný jako v zemích západní Evropy, avšak v menší míře. Větší úbytek by se dal předpokládat v Podkrkonoší, Orlických horách a Českém lese. Těžko zdůvodnitelný se jeví silný úbytek zemědělské půdy v okresech Olomouc a Šumperk.

V průběhu celého století je patrný úbytek orné půdy. Nejvíce se tento fakt projevil po konci druhé světové války při osídlování českého pohraničí. Od 60. let do současnosti probíhá opět úbytek orné půdy a to především v důsledku výstavby domů, komunikací a rozvoji průmyslové výroby. Největší úbytky byly zaznamenány v severočeském hnědouhelném revíru, uranové oblasti na Českolipsku, Příbramsku a Žďársku nad Sázavou. Dále se jedná o regiony Liberecko – Jablonecko, karvinsko – ostravský revír (průmyslová činnost), Beskydy, Jeseníky a Šumpersko (JANČÁK, GÖTZ, 1997).

V podhorských okresech byl naopak vykázán přírůstek orné půdy. Jedná se o Českoleskou oblast (Chebsko, Tachovsko, Domažlicko), jižní část Českomoravské vrchoviny a Novohradské hory. Po roce 1990 začalo docházet k úbytku orné půdy v horských a podhorských oblastech Šumavy, Českého lesa, Krušných hor, Orlických hor, severní části Českomoravské vrchoviny a Beskyd (JANČÁK, GÖTZ, 1997).

Úbytek orné a zemědělské půdy je nahrazován trvalými travními porosty (TTP – louky a pastviny). V okresech s většími úbytky orné půdy jsou zaznamenány přírůstky právě TTP. Při pohledu na tabulku č. 3 lze pozorovat od 20. let až do roku 1989 postupný úbytek luk. Po roce 1989 začalo docházet k celkovému nárůstu TTP. Je to spojeno i s dotační politikou státu, který na zatravňování oblastí se špatnými geografickými podmínkami přispívá. Největší přírůstek ploch je vykazován v Jeseníkách. Dále pak v Beskydech, Podkrkonší a pod Orlickými horami.

Úbytky jsou vykazovány v oblastech Polabí a Dolnomoravského úvalu. Nijak uspokojiví není situace v jižních Čechách a na Šumavě. Dále pak v zázemí měst a nížinatých oblastech. Snahou státu je tuto situaci zlepšit. Dochází k zatravňování horských a podhorských oblastí Šumavy, Českého lesa, Krkonoš a Jeseníků. V některých okresech už je nárůst pastvin a travních ploch velice patrný (JANČÁK, GÖTZ, 1997).

Tabulka č. 8 : Vývoj luk a orné půdy na území ČR v letech 1920 – 1996.

Vývoj luk a orné půdy na území ČR v letech 1920 – 1996			
louky		orná půda	
rok	rozloha [tis. ha]	rok	rozloha [tis. ha]
1920	766	1920	3 814
1938	742	1930	3 836
1950	710	1938	3 838
1960	698	1945	3 641
1970	640	1950	3 362
1980	614	1960	3 371
1989	572	1971	3 320
1995	620	1981	3 292
1996	630	1991	3 219
		1996	3 143

Zdroj : Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990 (Bičík, Jančák).

6.2.3. Hrubá zemědělská produkce

Hrubá zemědělská produkce je považována za jeden z nejdůležitějších ukazatelů zemědělství. Je měřena přepočtem všech zemědělských produktů na tzv. stálé ceny. Každý produkt je vyjádřen „stálou“ cenou vyjádřenou pro daný rok, případně časové období (např. 5 let).

Jsou hodnoceny především následující ukazatele – hrubá zemědělská produkce na hektar zemědělské půdy (intenzita zemědělské výroby); index zemědělského hospodaření (využití přírodních podmínek pro zemědělství) a hrubá zemědělská produkce na jednoho obyvatele okresu (vyjádření soběstačnosti okresu). Finanční vyjádření hodnoty produkce by mělo být v nížinách nižší než v podhorských oblastech. Ovšem skutečná situace je trochu odlišná (JANČÁK, GÖTZ).

Nadprůměrné využívání přírodních předpokladů v první fázi transformačního období bylo zaznamenáno v okresech moravských úvalů a Poohří. Nadprůměrné bylo také využívání přírodních předpokladů na Vysočině, přestože se jedná o hospodářsky slabší oblast. Pozemky jsou zde navíc, vzhledem ke svažitosti reliéfu, ohroženy nebezpečím eroze půdy.

Tato fakta, ve srovnání s vedlejším polabským regionem, se jeví značně kontrastní. Oblast Polabí není tak využívána pro rostlinnou výrobu jako oblasti Vysočiny, přestože přírodní podmínky i centra odbytu jsou daleko příznivější.

6.2.4. Rostlinná výroba

Je považována za základní odvětví zemědělské výroby. Je využívána pro zásobování obyvatelstva, jako krmivo pro dobytek i jako surovina pro potravinářský průmysl. Je jí ovlivněno nejen zemědělství, ale i další sektory národního hospodářství.

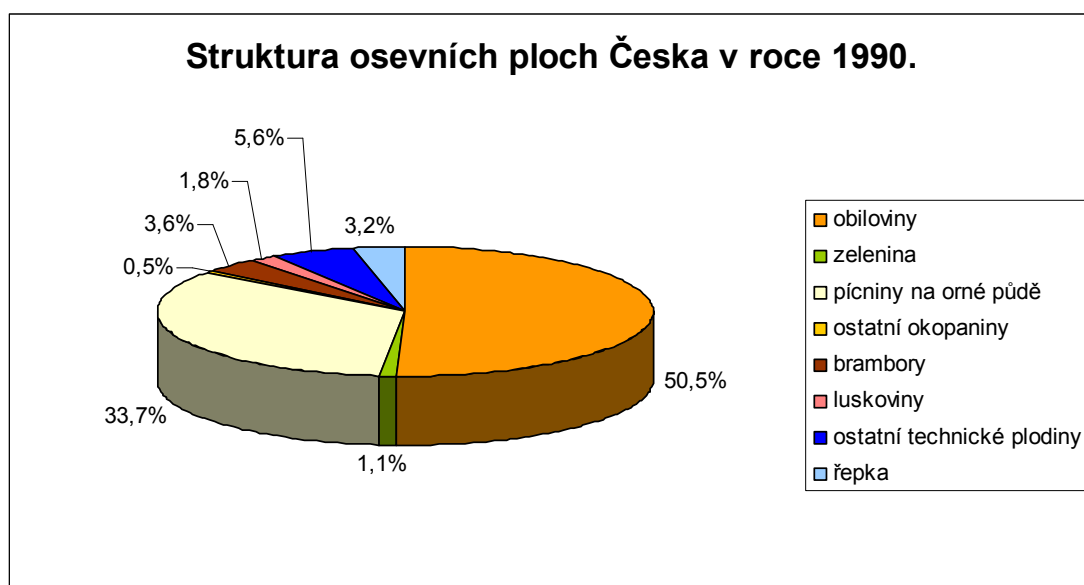
V 60. letech minulého století byl podíl rostlinné výroby na hrubé zemědělské produkci srovnatelný s živočišnou výrobou a činil přibližně 50 %. V následujících letech docházelo k poklesu rostlinné výroby. V roce 1980 byla výroba 40 % hrubé zemědělské produkce (JANČÁK, GÖTZ, 1997).

Po procesu transformace počátkem 90. let začalo docházet k mírnému růstu podílu rostlinné produkce na hrubé zemědělské produkci státu. V roce 1994 bylo dosaženo hodnoty 44,4 %. Tento postupný nárůst lze hodnotit jako pozitivní jev. Ovšem bereme-li absolutní ukazatele hrubé produkce rostlinné výroby je situace opačná. Do 90. let je vykazován nárůst a po roce 1990 začíná pokles.

Pokles je po roce 1990 patrný také u intenzity rostlinné výroby. Hodnota hrubé produkce rostlinné výroby připadající na jeden hektar zemědělské půdy klesá nejpomaleji v nejúrodnějších oblastech našeho státu (jihomoravské úvaly, Haná, v Polabí a Poohří). Nejrychlejší pokles je zaznamenán v okresech ležících v centrální části Českomoravské vysočiny (BIČÍK, JANČÁK, 2005).

Největší zastoupení v rostlinné výrobě mají obiloviny, jimiž byla pokryta v roce 1990 polovina osevních ploch. Přibližně třetina osevních ploch připadla na píce, přibližně 3 – 5% zastoupení vykazovaly technické plodiny, brambory a řepka (viz následující graf).

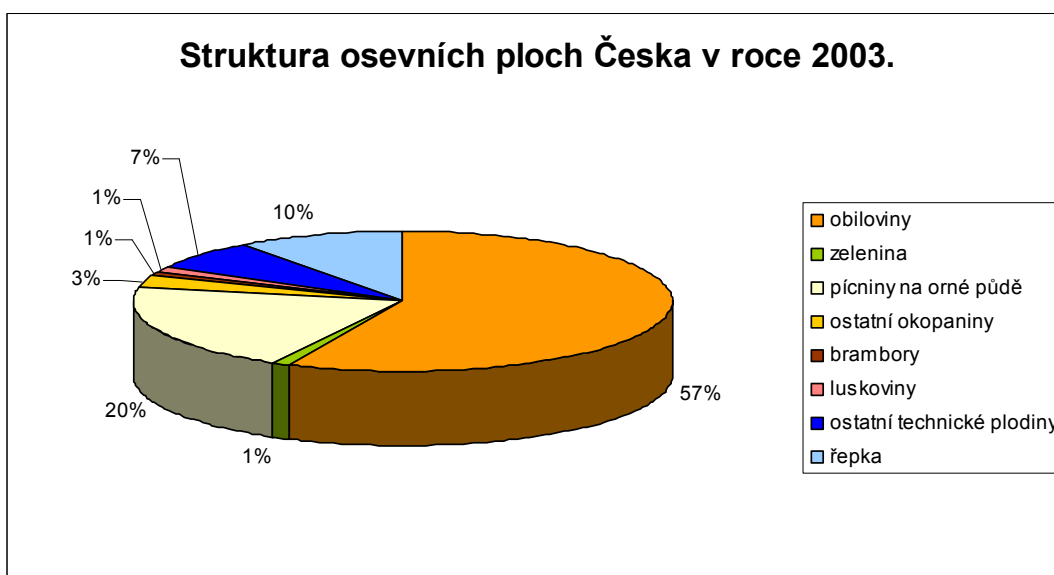
Obr. č. 10 : Struktura osevních ploch Česka v roce 1990.

Zdroj : Transformační procesy českého zemědělství po roce 1990 (Bičík, Jančák).

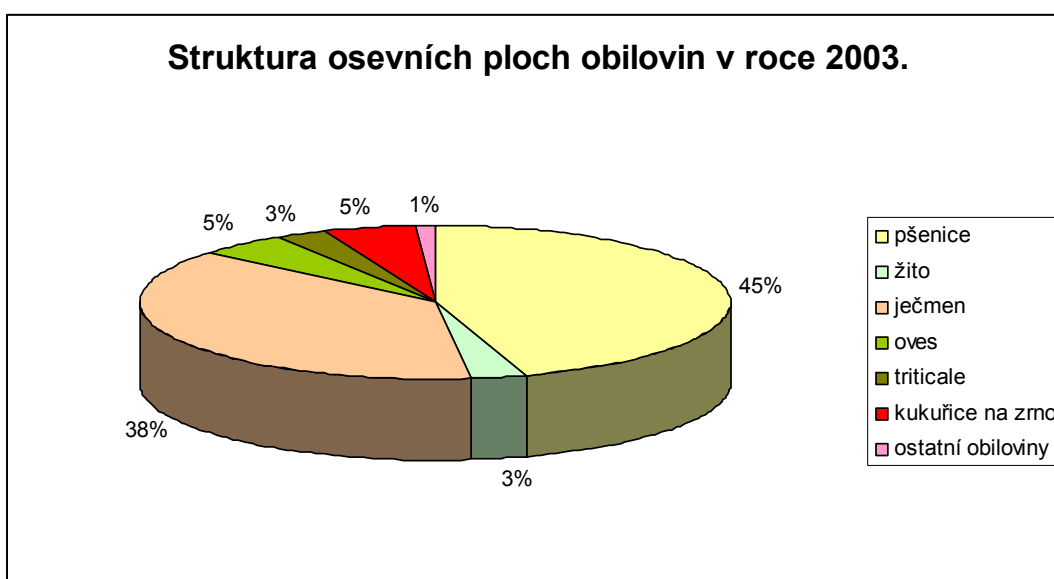
I v roce 2003 byl největší podíl v pokrytí osevních ploch zastoupen obilovinami. Jejich podíl dokonce vzrostl o 6,5 %. Zvýšil se také podíl technických plodin o 2,6 % a podíl řepky vzrostl více než trojnásobně na 10 %. Pokles byl zaznamenán u píce, brambor a luskovin. Následující dva grafy znázorňují procentuální pokrytí osevních ploch v roce 2003 a strukturu osevních ploch obilovin v roce 2003.

Obr. č. 11 : Struktura osevních ploch Česka v roce 2003.

Zdroj : Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990 (Bičík, Jančák).

Obr. č. 12 : Struktura osevních ploch obilovin v roce 2003.

Zdroj : Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990 (Bičík, Jančák).

Pokles pěstování pícnin na orné půdě je spojen se snižováním rozsahu živočišné výroby. V produkci obilovin se ČR stala soběstačnou. Významnou exportní komoditou je sladovnický ječmen. Předmětem dovozu bývají speciální druhy obilovin (tvrdé pšenice na výrobu těstovin, zrno kukuřice na vylepšení skladby krmných směsí).

Oblasti moravských nížin a středočeského Polabí jsou centry produkce pšenice pro potravinářské účely. Třetina produkce slouží pro výrobu potravin, zbylé dvě třetiny

k výrobě krmných směsí. Ječmen, žito a oves jsou spíše plodiny pahorkatin, hornatin a vrchovin. Je tím ovlivněno jejich prostorové rozmístění v rámci ČR.

Pro pěstování kukuřice jsou využívány nejteplejší oblasti našeho státu. Zde je pěstována hlavně na zrno. Ale pěstuje se také na zeleno nebo siláž. V tom je případně bývá využívána jako krmení pro dobytek (JANČÁK, GÖTZ, 1997).

Výrazný pokles je zaznamenán u pěstování brambor. V letech 1960 – 1990 byly plochy pro pěstování brambor sníženy o 80 %. Průměrné hektarové výnosy dosti kolísají. Značně ovlivněno závislostí na klimatických podmínkách ve vegetačním období. Pěstování je soustředěno na Českomoravské vrchovině. Konzumní brambory tvoří 70 % produkce. Náročnější odrůdy se pěstují v nížinách. Průmyslové zpracování 8 % produkce a bramborová sadba 15 % produkce.

Oblasti pěstování cukrové řepy jsou oblasti nížin s příznivými klimatickými podmínkami. Pěstování řepky se nejvíce rozšířilo zejména počátkem 90. let 20. století. Významnou oblastí výskytu je Českomoravská vrchovina. Částečně je využívána jako bionafta (BIČÍK, JANČÁK, 2005).

6.2.5. Živočišná výroba

V minulosti byla tendence zvyšovat živočišnou výrobu na úkor rostlinné výroby. V transformačním období má však podíl živočišné výroby klesající tendenci. Počátkem 21. století činil podíl živočišné výroby 55 %. Největší pokles je u skotu (jak počátečních stavů, tak u podílu na hrubé produkci živočišné výroby). Naopak nárůst je patrný u chovu jateční drůbeže. Nárůst je ovlivněn zvyšující se poptávkou po drůbežím masa. U chovné drůbeže je zaznamenán pokles, který je způsoben poklesem stavu slepic.

Chov skotu je rozšířen po celé ČR a jeho stav se snižuje. Nejvíce zastoupen je ve východních Čechách a na Českomoravské vrchovině. Největší intenzita je vykazována v podhorských oblastech Českomoravské vrchoviny, příhraničních okresech Šumavy a východních Čech. Po roce 1990 byl rozšířen extenzivní chov skotu v horských a podhorských oblastech (JANČÁK, GÖTZ, 1997).

Chov prasat je soustředěn do velkokapacitních výkrmů. Lokalizace blízko velkých spotřebních center, zpravidla zázemí velkých měst nebo oblastí pěstování krmného obilí. Největší intenzita je v okresech Hodonín, Hradec Králové a Nový Jičín. Na rozdíl od chovu skotu velká zátěž na životní prostředí. Obecně vyšší spotřeba vepřového masa než hovězího.

Chov drůbeže je také lokalizován v místech spotřeby. Produkce zaměřena převážně na maso a vejce. Produkce i spotřeba masa v transformačním období vzrostla. I tak je u nás spotřeba drůbežího masa nižší než v západní Evropě. Produkce vajec byla v transformačním období snížena. Evidován vysoký podíl drobných chovatelů a samozásobitelů. V roce 1996 byl podíl soukromého sektoru na stavu slepic přibližně 80 % (2. místo po chovu ovcí).

I chov ovcí je realizován převážně drobnými chovateli. Je soustředěn do horských oblastí. Největší koncentrace je v Beskydách. Nárůst zaznamenán i na Českomoravské vrchovině.

Živočišná výroba je také poměrně významně zastoupena chovem ryb. A to převážně v jižních Čechách (hlavně chov kaprů). Populárním se stává i včelařství. Také realizováno drobnými chovateli. Hlavními produkty jsou med a vosk (BIČÍK, JANČÁK, 2005).

6.3. Zemědělství po vstupu do EU

Po vstupu do EU se Česká republika plně zapojila do operačních programů (OP). Konkrétně zemědělství spadá do OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP RVZM). Program je vytvořen na základě sociální a ekonomické analýzy v zemědělství a venkovském prostoru. Jeho strategie je založena především na trvale udržitelném rozvoji stabilizaci venkovských oblastí. Dále podporuje zvyšování kvality a produktivity práce při zpracování zemědělských produktů. Důraz je kladen také na jejich kvalitu. A zabývá se i řadou dalších věcí. V projektovém období 2004 – 2006 byly stanoveny tyto cíle (EUROSKOP.CZ):

- Cílem OP RVMZ je zvýšení podílu sektoru na tvorbě HDP a zaměstnanosti v ČR, zachování životního prostředí, zajištění trvale udržitelného polyfunkčního rozvoje venkova na trvale udržitelném zemědělství, lesním a vodním hospodářství v integraci s kvalitním zpracováním zemědělských produktů.
- Prvořadým cílem strategie operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství je zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství formou další restrukturalizace a růstu produktivity práce. S tím souvisejí především investice do nových technologií zaváděných do zemědělství, do lidského kapitálu, stejně jako poskytování technických a poradenských služeb, pokud jde o testování/certifikaci jakosti; marketing a vývoz; podporu diversifikace, např. do

potravinářského průmyslu. Je třeba odstranit faktory, které negativně působí na celý sektor zemědělství, jako jsou např. nízká produktivita práce, nízká kvalita zemědělských produktů, nedostatečný marketing a finančně nepřilíš silný sektor potravinářského průmyslu.

- Dalším cílem je zajištění podmínek nutných pro tvorbu alternativních pracovních příležitostí ve venkovských oblastech cestou zvyšování přitažlivosti oblastí pro podnikatelské investice a zlepšování příležitostí pro podnikatele v zemědělství a v oblastech blízkých zemědělství. Neméně důležitá je zejména stabilizace mladých a vzdělaných lidí v rámci venkovského prostoru a to ať již jako mladých farmářů, zaměstnanců zemědělských firem nebo pracovníků firem sídlících a působících na venkově. Dosažení cíle snížení nezaměstnanosti ve venkovských oblastech dále závisí na zlepšení veřejných služeb zaměstnanosti, na odstranění překážek mobility pracovní síly (např. prostřednictvím zlepšení dopravní infrastruktury a služeb) a na fungování trhu práce a bydlení.

V programovém období 2007–2013 byl jako základní strategický dokument ČR pro oblast rozvoje venkova a zemědělství vypracován Národní strategický plán rozvoje venkova ČR (dále jen NSPRV). Vychází z hlavních strategických priorit EU pro léta 2007–2013 s důrazem na zvyšování ekonomického růstu, vytváření nových pracovních příležitostí a udržitelný ekonomický rozvoj. Oproti období 2004–2006 již podpora konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a rozvoje venkova nespadá pod strukturální fondy (SVOBODOVÁ, 2010).

Změny oproti období 2004–2006 se týkají zejména zahrnutí oblastí Natura 2000, upraveného vymezení méně příznivých oblastí (LFA), zahrnutí životního prostředí v lesích, přísnějšího plnění norem (zavedení tzv. *cross compliance*) a omezení příjemců podpory v některých opatřeních na mikropodniky nebo malé podniky. Podpora z EAFRD bude tedy prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR poskytována nejen zemědělcům, ale i dalším klíčovými aktéry rozvoje venkovského prostoru, jako jsou podnikatelé, spolky, sdružení, neziskové organizace, obce atd. Stanoveny byly čtyři základní osy:

- I. Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví (23 % financí)
- II. Zlepšování životního prostředí a krajiny (54 %)
- III. Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova (18 %)
- IV. Leader (5 %)

Zemědělci již nedostávají peníze jenom na to, aby produkovali potraviny. Ohodnocena je jejich produkce veřejných statků, jako je údržba krajiny a ochrana životního prostředí. Na rozdíl od uplynulých let, kdy platilo, že čím více zemědělec vyprodukoval, tím větší získal subvence, se nyní drtivá část finanční pomoci zemědělcům vyplácí bez ohledu na to, kolik vyprodukují – tzv. kompenzační platby.

Zemědělci musejí respektovat normy na ochranu životního prostředí, zajištění bezpečnosti potravin, rostlinolékařské normy a normy na zachování dobrých životních podmínek zvířat, tzv. *welfare*. Výroba musí vyhovovat legislativním opatřením v oblasti rostlinné i živočišné výroby, čímž má dojít ke splnění požadavku na tzv. *cross compliance*. Jde o to, aby zemědělská výroba napříč všemi členskými státy splňovala zhruba stejné kvalitativní či environmentální standardy, zakotvené v současnosti v 19 základních legislativních předpisech (SVOBODOVÁ, 2010).

Podle nových pravidel zemědělci nadále dostávají přímé platby, aby měli zajištěné stabilní příjmy, ty však již nejsou závislé na objemu produkce. Za ty lze považovat platby SAPS (jednotná platba na plochu), platby na hospodaření v méně příznivých oblastech (LFA) a platby v rámci agroenvironmentálních opatření (AEO).

Z uvedených informací je patrné, že EU se v období 2007–2013 bude především věnovat podpoře životního prostředí, krajiny a venkova než pouhé podpoře zemědělské produkce. Stejně jako v období 2004–2006 budou podporovány mimoprodukční funkce zemědělství (SVOBODOVÁ, 2010)

Už před vstupem do EU byla zahájena společná zemědělská politika, aby zjednodušila transformační přechod k tržnímu hospodářství i v sektoru zemědělství. Po vstupu do EU pak došlo ke sjednocení společné zemědělské politiky s ostatními zeměmi evropské 25. My zde tuto problematiku příliš rozebírat nebudeme. Je o ní pojednáno v některých odborných publikacích (Střeleček, Lososová, 2003; Jakobe, Trávníček, Vávra, 2003; Bečvářová a kol, 2008; Věžník, Svobodová, Zvara, 2007; Svobodová, 2008; Bielik, Sojková, 2006).

6.4. Ekologické zemědělství

V současnosti se české zemědělství potýká s různými problémy. Ať už se jedná o ekonomické, sociální či environmentální problémy, je důležité je nějakým způsobem vyřešit. Jednou z možností je ekologické zemědělství.

Ve světě již funguje několik desítek let. Mezi farmáři se těší velké oblibě. Je šetrné k přírodním podmínkám a životnímu prostředí. Produkty ekologického zemědělství jsou snadno dostupné a zdravotně nezávadné.

Hlavním smyslem je přirozená úrodnost a kvalita půdy. V živočišné výrobě je prioritou šetrný chov zvířat bez uplatňování velkokapacitních, uzavřených a vysoce intenzivních způsobů. Důležitá je přítomnost zvířat v přirozeném prostředí.

Ekologické zemědělství také využívá šetrných způsobů k potlačování plevelů, škůdců a chorob. Je dbáno na celkovou harmonii agroekosystému a jeho biologickou rozmanitost (ŽUFAN, 2007).

V České republice je od roku 2000 ekologické zemědělství legislativně upraveno a vymezeno. Konkrétně upravuje pěstování rostlin a chov hospodářských zvířat. Stanovuje dovoz, vývoz, kontrolu, certifikaci a označování bioproduktů a biopotravin. Ve stručnosti řečeno zákon definuje ekologické zemědělství jako zvláštní druh zemědělského hospodaření, který je šetrný k životnímu prostředí a k plodinám a hospodářským zvířatům.

Nespornými výhodami ekologického zemědělství jsou ohled na multifunkční roli venkovského prostoru, řešení nadprodukce potravin (kvalita upřednostňována před kvantitou) a stability trhu, rozšíření nabídky trhu s potravinami, podporuje hospodářský a sociální rozvoj méně příznivých a zaostávajících venkovských oblastí, vytváření nových pracovních míst a zvyšování atraktivity krajiny pro volnočasové aktivity (ŽUFAN, 2007).

7. CHARAKTERISTIKA ZEMĚDĚLSTVÍ REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS II JIHOVÝCHOD

Obecné fyzicko-geografické charakteristiky z kapitoly 3 společně s informacemi o transformačním procesu z kapitoly 6 nám pomohou při konkrétnější charakteristice zemědělství studované oblasti. Přírodní podmínky (reliéf, klima, počasí, půdy) jsou důležitým faktorem pro úrodnost jihomoravských regionů. Dobrý geologický podklad, kvalitní půdy a mírné klima jsou předpoklady pro vznik typicky zemědělské oblasti.

7.1. Fyzicko-geografické charakteristiky

Hlavním podkladem jihomoravských úvalů jsou spraše, neogenní a kvartérní usazeniny. Na tomto podloží docházelo ke vzniku neúrodnějších půd České republiky. V průběhu tisíciletí zde byly vytvořeny neúrodnější černozemě s kvalitním a hlubokým humusovým horizontem. Při větších vodních tocích byly vytvořeny fluvizemě. Okolí těchto půd je tvořeno černicemi a hnědozeměmi.

Na Českomoravské vrchovině je podloží tvořeno převážně horninami krystalinika. Zde už nedocházelo ke vzniku tak kvalitních půd. Území je tvořeno kambizeměmi, podzoly a pseudoglejovými půdami (TOMÁŠEK, 2007).

Oblast lze rozčlenit do klimatických oblastí dle E. Quitta, případně do agroklimatických oblastí dle M. Kurpelové. Kraj Vysočina lze dle E. Quitta zařadit do chladné oblasti (CH7 – nejvyšší oblasti Českomoravské vrchoviny: Žďárské vrchy, Jihlavské vrchy). Průměrné lednové teploty se pohybují mezi $-3\text{ }^{\circ}\text{C}$ a $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$, červencové mezi $15\text{ }^{\circ}\text{C}$ a $16\text{ }^{\circ}\text{C}$. Počet letních dnů je 10 – 30, počet mrazových dnů 140 – 160. Průměrný roční úhrn srážek je 850 – 1 000 mm.

Ostatní oblasti spadají do mírně teplé oblasti (MT2, MT3, MT5, MT7, MT9, MT10 a MT11). Zde jsou průměrné teploty v lednu $-2\text{ }^{\circ}\text{C}$ až $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$, v červenci $16\text{ }^{\circ}\text{C}$ až $18\text{ }^{\circ}\text{C}$, s počtem letních dnů 20 až 50 a mrazových dnů 110 – 160. Průměrný roční úhrn srážek v rozmezí 550 – 800 mm (SVOBODOVÁ, 2010).

Okresy Brno-město a Břeclav, dále značná část okresů Znojmo a Hodonín se nacházejí v nejteplejší klimatické oblasti u nás T4. Počet letních dní je 60 až 70, počet mrazových dní 100 až 110. Průměrná lednová teplota se pohybuje od $-2\text{ }^{\circ}\text{C}$ do $-3\text{ }^{\circ}\text{C}$, průměrná červencová teplota od $19\text{ }^{\circ}\text{C}$ do $20\text{ }^{\circ}\text{C}$. Průměrný roční úhrn srážek se

pohybuje okolo 600 mm. Obdobné charakteristiky má oblast T2. Je s tím rozdílem, že počet letních dní je 50 až 60 a průměrná teplota v červenci 18 °C až 19 °C. Vyskytuje se v okresech Brno-venkov, Brno-město, Vyškov, Břeclav, Hodonín a Znojmo.

Mírně teplá oblast (MT3, MT5, MT7, MT9, MT10 a MT11) je zastoupena ve všech okresech kromě Brno-města a Břeclavi. Charakteristiky již byly zmíněny při hodnocení Vysočiny. Pro Jihomoravský kraj jsou obdobné. Chladná oblast CH7 se vyskytuje pouze v okrese Blansko. I zde je charakteristika podobná jako v případě Vysočiny (KSENIČ, 2004).

Rozdělení podle M. Kurpelové dělí studovanou oblast na následující makrooblasti. Agroklimatická makrooblast teplá, která představuje velmi příznivé podmínky pro pěstování kultur náročnějších na teplo (kukuřice na zrna, cukrová řepa, meruňka). Na území Jihomoravského kraje zasahují oblasti velmi teplá, dostatečně teplá a poměrně teplá (PŠENIČKOVÁ, 2006).

Dále sem zasahuje agroklimatická makrooblast mírně teplá, která se rozprostírá spíše ve vrchovinách a pahorkatinách. Jsou zde vhodné podmínky pro obiloviny méně náročné na teplo, pozdní brambory a len. V Jihomoravském kraji jsou oblasti poměrně mírně teplá a slabě mírně teplá. Částečně sem ještě zasahuje agroklimatická makrooblast chladná (Blansko). Zastoupena oblastí mírně chladnou. Představuje spíše okrajové území zemědělské výroby (PŠENIČKOVÁ, 2006).

Agroklimatická makrooblast chladná se však nachází v nejvyšších partiích Českomoravské vrchoviny. Dále zastoupena oblastmi mírně chladnou a převážně chladnou. Lemována je makrooblastí mírně teplou rozdělenou na oblasti poměrně mírně teplou a slabě mírně teplou. Agroklimatická makrooblast teplá na území Kraje Vysočina téměř nezasahuje (PŠENIČKOVÁ, 2006).

Členění dle M. Kurpelové dále pokračuje na podoblasti a okrsky. Pro názornost a charakteristiku studované oblasti nám však toto „hrubší“ rozdělení postačí.

7.2. Zemědělské charakteristiky regionu Jihovýchod

Na základě fyzicko-geografických faktorů vzniká produkční schopnost půdy. Ta je v zemědělství oceňována a klasifikována soustavou bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Tato soustava je bodová. Na jejím základě se určuje průměrná cena zemědělské půdy v daném katastrálním území (SVOBODOVÁ, 2010).

V tabulce č. 9 jsou vypsány průměrné ceny zemědělské půdy za okresy regionu Jihovýchod a u každého okresu je vypsán katastr, kde je cena nejnižší a kde nejvyšší. Zhodnotíme-li ukazatele za oba kraje s celorepublikovým průměrem, vidíme, že Kraj Vysočina má podprůměrné a Jihomoravský kraj nadprůměrné hodnoty.

Tabulka č. 9 : Průměrné ceny zemědělských pozemků [Kč/m²] v regionu Jihovýchod v roce 2010.

Průměrné ceny pozemků v regionu Jihovýchod v roce 2010 [Kč/m ²]					
region	průměrná cena zemědělské půdy	nejnižší průměrná cena zemědělské půdy	katastrální území	nejvyšší průměrná cena zemědělské půdy	katastrální území
Havlíčkův Brod	4,53	2,18	Kynice	10,95	Zvěstovice
Jihlava	3,12	1,58	Klatovec	6,17	Knínice
Pelhřimov	4,07	2,28	Proseč	6,34	Čížkov
Třebíč	5,83	1,88	Zašovice	9,57	Račice
Žďár nad Sázavou	3,43	1,17	Nový Jimramov	5,82	Budeč
Blansko	5,62	1,34	Deštná	12,55	Uhřice
Brno-město	8,98	2,59	Nový Lískovec	13,13	Dolní Heršpice
Brno-venkov	8,07	1,37	Synakov	14,13	Loděnice
Břeclav	10,04	6,95	Hlohovec	13,33	Bulhary
Hodonín	9,10	2,87	Nová Lhota	12,82	Nový Poddvorov
Vyškov	9,89	1,61	Nové Sady	15,97	Křižanovice u Vyškova
Znojmo	9,37	4,19	Zblovce	14,33	Vítonice
Vysočina	4,20	1,17	Nový Jimramov	10,95	Zvěstovice
Jihomoravský kraj	8,72	1,34	Deštná	15,97	Křižanovice u Vyškova
Jihovýchod	6,84	1,17	Nový Jimramov	15,97	Křižanovice u Vyškova

Zdroj : Ministerstvo financí ČR (www.mfcr.cz).

Srovnáme-li přímo okresy, tak v rámci Kraje Vysočina, dosahuje nejvyšší průměrné ceny okres Třebíč 5,83 Kč/m². Nejnižší je v okrese Jihlava 3,12 Kč/m². V Jihomoravském kraji je jediný okres Blansko srovnatelný v průměrných cenách zemědělské půdy z ostatními okresy Kraje Vysočina.

Zbylých šest okresů Jihomoravského kraje dosahují hodnot nad 8 Kč/m². Nejvyšší průměrná cena je v okrese Břeclav 10,04 Kč/m². Nejnižší pak v již zmiňovaném okrese Blansko.

Bereme-li konkrétní katastrální území v rámci regionu Jihovýchod, pak nejvyšší cena zemědělské půdy je v katastru Křižanovice u Vyškova 15,97 Kč/m², nejnižší v katastru Nový Jimramov 1,17 Kč/m² v okrese Žďár nad Sázavou (MFČR, 2010).

7.2.1. Zemědělské výrobní oblasti

Dalším ukazatelem pro zemědělství jsou výrobní podmínky a využití zemědělského půdního fondu ČR z hlediska půdně klimatických podmínek území. Česká republika je tak rozdělena do zemědělských výrobních oblastí (ZVO), kterých je 5, a do zemědělských výrobních podoblastí, kterých je 11 (případně 21). Existuje totiž dvojí rozdělení.

Na základě agroekologických a ekonomických předpokladů je území České republiky rozděleno do následujících pěti oblastí: kukuřičná (podoblasti K1 – K5), řepařská (podoblasti Ř1 – Ř5), obilnářská (podoblasti O1 – O4), bramborářská (podoblasti B1 – B4) a pícninářská (podoblasti P1 – P3) (ZVÚ KROMĚŘÍŽ).

Na jižní Moravě se vyskytují nejúrodnější oblasti České republiky. V okresech Znojmo je zastoupena kukuřičná podoblast K1. Charakteristikou je teplé a suché klima, převaha nejúrodnějších půd (černozemě a lužní půdy), rovinný terén s nízkou sklonitostí a nízkou nadmořskou výškou. Je zde vysoký koeficient zornění. Pěstují se zde náročnější obiloviny, kukuřice, ovoce, zelenina, sladovnický ječmen, cukrovka a další náročné plodiny. Průměrná cena zemědělských pozemků přesahuje 9 Kč/m².

Kukuřičná podoblast K2 je zastoupena v okresech Břeclav, Znojmo a Hodonín. Charakteristika je podobná jako u první zmiňované podoblasti. Převaha úrodných půd, nízká sklonitost terénu, nadmořská výška do 230 m n. m., velmi teplé a suché klima. Pěstuje se zde převážně náročné plodiny kukuřičné oblasti (ovoce, zelenina, vinná réva, obiloviny a kukuřice). Průměrná cena zemědělských pozemků v rozmezí 8 – 9 Kč/m².

I podoblast K3 má zastoupení hlavně v okresech Břeclav, Znojmo a Hodonín. Podmínky velice blízké podoblastem K1 a K2. Průměrně produkční půdy (černozemě, hnědozemě, slabě oglejené a nivní půdy glejové). Nízká svažitosť i nadmořská výška, velmi teplé a suché klima, vysoká míra zornění. Průměrná cena zemědělské půdy je v rozmezí 7 – 8 Kč/m². Pěstování náročných plodin kukuřičné oblasti (ZVÚ KROMĚŘÍŽ).

Kukuřičná podoblast K4 je zastoupena v okresech Brno-město, Brno-venkov, Hodonín, Vyškov, Břeclav a Znojmo. Velmi teplé a suché klima, mírná převaha méně produkčních půd (hnědé půdy, rendziny, nivní půdy na píscích). Nadmořská výška do 250 m, sklonitost reliéfu vyšší (do 7°). Stupeň zornění kolem 80 %, průměrná cena zemědělské půdy 6 – 7 Kč/m². Pěstování speciálních kultur – vinice a intenzivní ovocné sady (meruňky a broskve).

Podoblast K5 je charakterizována velmi teplým a suchým klimatem, vysoká převaha málo úrodných půd, případně výrazná svažitost reliéfu. Průměrná cena zemědělské půdy pod 6 Kč/m². Výskyt v okresech Břeclav, Znojmo a Hodonín (ZVÚ KROMĚŘÍŽ).

V regionech Jihomoravského kraje a Kraje Vysočina jsou zastoupeny i podoblasti oblasti řepařské. V žádném okrese však netvoří převažující výrobní oblast. Klima je teplé, mírně teplé, mírně suché až vlhké. V podoblasti Ř1 se vyskytují velice úrodné půdy s vysokými produkčními schopnostmi. Průměrná cena zemědělské půdy zde dosahuje až 13 Kč/m². Pěstují se zde obiloviny, řepka, ovoce i zelenina.

Výrobní podoblast obilnářská má mírně teplé, suché, až mírně vlhké klima, půdy na sprašových hlínách (převaha hnědozemí a illimerizovaných půd, zrnitostně středně těžké). Míra zornění nad 80 %, průměrná cena zemědělské půdy nad 5 Kč/m². Pěstují se zde obiloviny, krmné plodiny, řepka, luskoviny. Je zastoupena v okresech Brno-venkov a Třebíč (ZVÚ KROMĚŘÍŽ).

Ostatní podoblasti obilnářské oblasti jsou také přítomny v regionu Jihovýchod, ovšem netvoří převažující výrobní oblast v žádném z okresů. Klima je zde velice heterogenní, různý stupeň svažitosti až do 17°. Nižší stupeň zornění i průměrná cena zemědělské půdy. Pěstují se zde převážně obiloviny, krmné a technické plodiny.

Bramborářská podoblast B1 má mírně teplé a vlhčí klima, mírně zvlněný reliéf s malou horizontální i vertikální členitostí, stupeň zornění nad 80 %. Nadmořská výška 400 až 550 m n. m., půdy převážně hluboké až středně hluboké, písčitohlinité až hlinité s malou skeletovitostí. Průměrná cena zemědělských pozemků je vyšší než 5 Kč/m². Nejvhodnější pro pěstování obilovin, krmných a technických plodin, řepky a brambor. Zastoupena v okresech Havlíčkův Brod, Třebíč a Pelhřimov.

Podoblast B2 je charakterizována mírně teplým, vlhkým a mírně chladným klimatem, mírně členitý reliéf, nízké zastoupení svažitých půd (do 7°), vysoký stupeň zornění. Půdy jsou převážně hluboké až středně hluboké, hlinitopísčité až písčitohlinité. Nejvhodnější pro pěstování řepky a brambor. Nejvíce zastoupeny v okresech Pelhřimov, Havlíčkův Brod a Žďár nad Sázavou (ZVÚ KROMĚŘÍŽ).

Podoblast B3 má velmi podobnou charakteristiku jako předešlá podoblast B2. Stejně klimatické podmínky, nadmořská výška 400 – 600 m n. m. Výraznější svažitost i členitost reliéfu a přibližně stejné půdní poměry. Průměrná cena zemědělských

pozemků se pohybuje mezi 3 a 4 Kč/m². Vhodné pro pěstování lnu, méně vhodné pro obiloviny, řepku a brambory. Významné zastoupení v okresech Pelhřimov, Jihlava a Třebíč.

Nepříliš rozlišné charakteristiky jsou i v podoblasti B4. Stejně klimatické podmínky i typ reliéfu jako podoblast B3. Míra zornění 60 %, nadmořská výška 500 až 650 m n. m., půdy středně hluboké až mělké, kamenité, hlinitopísčité až písčitohlinité, převaha hnědých půd kyselých. Průměrná cena zemědělských pozemků 3 Kč/m². Zastoupena v okresech Havlíčkův Brod, Jihlava a Žďár nad Sázavou.

Bramborářské podoblasti jsou i v Jihomoravském kraji. V žádném z okresů však netvoří dominantní oblast. Převážně se vyskytují v severní části kraje (okresy Brno-venkov, Blansko) (ZVÚ KROMĚŘÍŽ).

Pícninářská oblast se vyskytuje i na Vysočině. Je však zastoupena v menší míře než například oblast bramborářská. Pícninářská oblast má mírně chladné až chladné klima, členitý terén se střední svažitostí, nadmořskou výšku kolem 600 m n. m., nízkou míru zornění. Převládají mělké skeletovité půdy. Průměrná cena zemědělské půdy se pohybuje od 1 do 1,5 Kč/m². Vhodné pouze pro pěstování sadbových brambor a lnu.

7.3. Vlastnické poměry a využití půdy

V současnosti je převážná část zemědělských subjektů tvořena fyzickými osobami. Jedná se převážně o samostatně hospodařící farmáře. Stále více také přibývá drobných farmářů, kteří hospodaří na malých osevních plochách a s nízkými počty hospodářských zvířat. Nebývají zahrnuti do cenzuálních šetření.

Počet družstev je ve srovnání s ostatními subjekty hospodařícími jako právnické osoby menšinový. Poměr právnických a fyzických osob v sektoru zemědělství je nesrovnatelný. Jasně hovoří ve prospěch právnických osob.

V regionu je však několik významných i méně významných firem zabývajících se přímo zemědělskou i vedlejší činností s ní související. Jsou jimi například Agroing Brno, s. r. o.; B Agro Březová, s. r. o. (provozovna v Humpolci); J. Hradecký, s. r. o., Padov; KD – UNI, s. r. o., Třebíč; Znovín Znojmo, a. s. a řada dalších. Práce se přímo nezabývá zemědělskými subjekty, proto jsou vyjmenovány pouze orientačně (MZE, 2011).

Nejvíce zastoupeny jsou orné půdy a trvalé travní porosty. V Jihomoravském kraji je také významné zastoupení vinic a na rozdíl od Vysočiny i přes 4 000 ha

ovocných sadů, což je dáno přírodními podmínkami oblasti. Zanedbatelné je zastoupení zahrad a chmelnic (ČSÚ, 2010).

Tabulka č. 10 : Výměra půdy [ha] k 1. 4. 2011.

plocha	Kraj Vysočina	Jihomoravský kraj	Jihovýchod	Česká republika
Zemědělská půda (obhospodařovaná) celkem	363 710	362 381	726 091	3 504 032
Orná půda	280 902	321 537	602 439	2 515 980
Chmelnice	-	-	-	6 288
z toho plodící	-	-	-	4 786
Vinice	4	15 488	15 491	16 693
z toho plodící	3	14 751	14 754	15 883
Zahrady	38	89	128	998
Ovocné sady	320	4 115	4 435	22 339
Trvalé travní porosty	82 445	21 153	103 598	941 733

Zdroj : ČSÚ (www.czso.cz).

7.4. Rostlinná výroba

Obiloviny tvoří největší výměru z osevních ploch, jak v okrese Jihomoravského kraje, tak v okrese Kraje Vysočina. V úrodných oblastech jižní Moravy se pěstuje kukuřice na zrno, pšenice, ječmen, sladovnický ječmen, oves, žito, triticales aj. Triticale je vyšlechtěná odrůda obilí. Pro svůj původ také označováno jako žitovec. Vydrží i méně příznivé podmínky. Na území celé studované oblasti dochází k mírnému poklesu výměry osevních ploch s obilovinami.

Luskoviny již tvoří výrazně nižší výměru osevních ploch. Jsou u nás pěstovány převážně hrách na zrno, čočka, fazol, lupina na zrno a bob. I zde je patrný klesající trend v hektarových výměrách osevních ploch. Jejich procentuální zastoupení na celkové výměře je téměř zanedbatelné (ČSÚ, 2010).

Okopaniny, a převážně brambory, jsou dominantní komoditou regionů Českomoravské vrchoviny. Po transformačním období začalo docházet k úbytku ploch využívaných pro pěstování brambor. Teď se klesající trend pomaličku zastavuje a začíná docházet k pozvolnému růstu, v některých oblastech spíše stagnaci. Brambory slouží nejen pro přímou spotřebu, ale i jako krmivo pro dobytek a pro další zpracování v potravinářském průmyslu.

Do technických plodin lze zařadit konopí, kořeninové rostliny, léčivé rostliny a ostatní druhy technických a energetických plodin. Zde byl zaznamenán nárůst pěstebních ploch (ČSÚ, 2010).

Olejniny jsou při zjišťování stavu rostlinné výroby řazeny k technickým plodinám. Mezi olejniny patří řepka, slunečnice, sója, mák, hořčice na semeno a len setý olejný. Zde byl zaznamenán nárůst osevních ploch. Hlavně díky řepce, která je na svoje prostředí nenáročná a využívá se i jako biopalivo.

Mezi pícniny řadíme jetel červený, vojtěšku (víceleté pícniny), obiloviny na zeleno a jednoleté luskoviny na zeleno (jednoleté pícniny). V případě Kraje Vysočina dochází k poklesu výměry osevních ploch, v Jihomoravském kraji je situace spíše stagnující (ČSÚ, 2010).

Zelenina a ovoce je záležitostí převážně neúrodnějších oblastí České republiky. V námi studované oblasti se to týká Jihomoravského kraje. Největší podíl ovocných sadů je v okrese Břeclav, dále pak Znojmo a Hodonín. Pěstují se zde především jablka, meruňky, broskve, třešně a višně (HAVLÍČEK, 2000).

Také pěstování zeleniny je specifické pro oblasti jižní Moravy. Významné jsou okurky za Znojemsku. Dále se pěstují papriky, rajčata, cibule a ostatní druhy u nás běžné zeleniny. Osevní plochy s ovocnými sady a zeleninou v rámci kraje spíše ubývají, stagnace či pouze pozvolný úbytek je patrný pouze v některých okresech nejjižnějších částí kraje.

Specifikem jižní Moravy je také vinná réva. Ta se pěstuje převážně v okresech Brno-venkov, Znojmo, Hodonín, nejvíce pak Břeclav. V případě vinic dochází k pozvolnému zvyšování výměry osevních ploch. Nadále má Jihomoravský kraj více než 90 % zastoupení vinic z celé České republiky (ČSÚ, 2010).

Tabulka č. 11 : Výměra osevních ploch [ha] k 1. 4. 2011.

plodina	Kraj Vysočina	Jihomoravský kraj	Jihovýchod	Česká republika
Osevní plocha celkem	279 525	318 855	598 380	2 488 141
Zrniny celkem	150 306	220 711	371 017	1 490 445
Obiloviny celkem	147 075	216 655	363 729	1 468 129
Luskoviny na zrno celkem	3 232	4 056	7 287	22 316
Okopaniny celkem	9 696	7 165	16 861	85 362
Technické plodiny celkem	47 385	57 334	104 719	474 609
Olejniny celkem	46 004	56 295	102 299	464 405
Plodiny sklizené na zeleno celkem	71 633	30 900	102 533	423 050
Jednoleté pícniny celkem	43 228	15 699	58 926	243 201
Víceleté pícniny celkem	28 405	15 201	43 607	179 849
Zelenina konzumní celkem	56	2 269	2 325	9 591

Zdroj : ČSÚ (www.czso.cz).

7.5. Živočišná výroba

Chov skotu je převážně realizován v regionech Kraje Vysočina. Z tabulky č. 10 můžeme vidět, že vzhledem k výměře TTP na Vysočině vznikají pro hovězí dobytek ideální podmínky pro chov. V Kraji Vysočina došlo k mírnému nárůstu stavu skotu, kdežto v Jihomoravském kraji byl opět zaznamenán úbytek. Tento trend je již dlouhodobější.

Chov prasat je výraznější než chov skotu. Důvodem jsou ceny vepřového a hovězího masa. Stav prasat v obou krajích je přibližně vyrovnaný. O něco větší počet prasat je na Vysočině. Zde byl zaznamenán pokles stavu oproti minulým rokům. Tradičně silným regionem býval okres Hodonín, kde ovšem v posledních deseti letech došlo k výraznému úbytku v důsledku rušení velkovýkrmů (ČSÚ, 2010).

V poslední letech se rozmohl chov ovcí. Velice příhodné podmínky pro jejich chov jsou v regionech Kraje Vysočina a severní části Jihomoravského kraje (hlavně okres Blansko). Chov je uzpůsoben jak na jehněčí maso, tak na mléko (výroba sýrů) a vlnu. Stav chovaných ovcí zaznamenal mírný nárůst oproti minulým rokům

Chov drůbeže je převážně realizován v regionech Jihomoravského kraje. Důsledkem je i spádovost hlavního centra kraje – města Brna, kde je výrazná poptávka po kuřecím masu. Ta se obecně zvyšovala a docházelo převážně ke zvyšování stavů jatečních kuřat. Stav drůbeže ale mají spíše klesající tendenci a už dlouhodobě dochází ke snižování stavů drůbeže. Nejčastějšími typy drůbeže chovanými ve studované oblasti jsou kur domácí, krůta, perlička, kachna, husa a ostatní druhy chovného ptactva (např. i pštros) (ČSÚ, 2010).

K ostatním chovaným zvířatům patří převážně koně, kozi, osli, mezci a muly (ovšem spíše v menší míře soustředěné do specializovaných farem), domácí kožešinová zvířata (jako králíci, norci, nutrie) a včelstva.

Tabulka č. 12 : Stav hospodářských zvířat [ks] k 1. 4. 2011.

Soupis hospodářských zvířat k 1. 4. 2011							
region	skot		prasata		ovce	drůbež	
	celkem	krávy	celkem	prasnice		celkem	slepice
Kraj Vysočina	210 949	83 197	280 866	19 891	12 994	448 981	87 701
Jihomoravský kraj	58 782	23 894	261 098	15 206	9 510	3 672 693	568 889
Jihovýchod	269 731	107 091	541 964	35 097	22 504	4 121 674	656 590
Česká republika	1 343 686	551 536	1 749 092	112 441	209 052	21 250 147	6 137 484

Zdroj : ČSÚ (www.czso.cz).

8. ANALYTICKÁ ČÁST

8.1. Analýza dat z Agrocenzu 2000

Při hodnocení ukazatelů zemědělské výroby v regionu Jihovýchod jsme se zaměřili na právní formu zemědělských subjektů, celkovou výměru půdy včetně jejího využití, celkovou výměru zemědělské a orné půdy včetně jejich využití, rostlinnou a živočišnou výrobu. Údaje jsou přehledně zpracovány do tabulek (viz Přílohy).

U právních forem stejně jako u vlastnických poměrů začalo roce 1989 docházet k výrazným změnám. Roku 2000 byla většina půdy vlastněna soukromými osobami, které se buď sdružovaly do různých forem společností, případně družstev, nebo hospodařily samostatně jako fyzické osoby. V příloze v tabulce č. 13 jsou zachyceny počty zemědělských subjektů podle právních forem.

Z tabulky lze snadno zjistit, že většina hospodařících zemědělských subjektů byly fyzické osoby. Zanedbatelné množství tvořila zemědělská družstva a ostatní právnické osoby, kam jsou řazeny různé formy obchodních společností (veřejná obchodní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, komanditní společnost) a státní statky.

Počet hospodařících zemědělských subjektů v Jihomoravském kraji byl v roce 2000 téměř dvojnásobný než v Kraji Vysočina. Ten však vykazoval vyšší zastoupení družstev než Jihomoravský kraj.

Z celkové výměry půdy v regionech Kraje Vysočina i Jihomoravského kraje byla převážná část půda zemědělská. V některých okresech zaujímaly poměrně značnou část rozlohy také lesy. Při pohledu do tabulky č. 14 je zřejmé, že větší zastoupení lesů měl v roce 2000 Kraj Vysočina. Nejvíce pak okres Žďár nad Sázavou. Nejméně lesních pozemků se nacházelo v okrese Třebíč.

Mezi jihomoravskými regiony bylo dominantní postavení lesů na Blanensku. U ostatních regionů nedosahovala jejich výměra ani 1 000 ha. Nejméně lesních pozemků bylo na Vyškovsku.

Největší výměru vodních ploch ze všech okresů regionu soudržnosti Jihovýchod měla Jihlava, Žďár nad Sázavou a Břeclav, což bylo dáno přítomností velkých vodních děl na území zmíněných okresů.

Kategorie ostatních ploch zahrnuje další plochy a prostranství využívané k zemědělské činnosti, které nebyly uvedeny v žádné z předchozích kategorií (jsou jimi například parkovací plochy, skladovací plochy, příjezdové komunikace). Pro hodnocení výměry půdy neměly žádný větší význam. Absolutní hodnoty z tabulky č. 14 jsou ještě doplněny grafem (obr. č. 13 Přílohy) znázorňujícím procentuální zastoupení využití půdy v regionu Jihovýchod.

Z přiloženého grafu je patrné dominantní zastoupení zemědělské půdy v regionu soudržnosti Jihovýchod. Zemědělskou půdou bylo tvořeno 93 % celkové výměry půdy. U ostatních kategorií (lesní pozemky, vodní plochy a ostatní plochy) nedosahoval ukazatel ani 5% hodnoty.

Zaměřily jsme se dále na půdu zemědělskou a ornou. Zajímalo nás totiž využití zemědělské půdy, rostlinná výroba na této zemědělské půdě (čili výměra osevních ploch) a podíl půdy orné a zemědělské, tzv. míra (koeficient) zornění.

Kraj Vysočina i Jihomoravský kraj byly a jsou zemědělsky významné regiony. Převážná část půdy v roce 2000 byla využívána jako půda orná. Kromě okresu Žďár nad Sázavou převyšovala ve všech ostatních regionech míra zornění republikový ukazatel. Nejvyšší byl na Vyškovsku, Znojemsku, okresech Brno-venkov a Třebíč, kde přesahoval 90 %, což je patrné z tabulky č. 15.

Kromě orné půdy byly nejvíce zastoupeny trvalé travní porosty (TTP). A to převážně v okresech Kraje Vysočina. V Jihomoravském kraji je značně dominantní pěstování vinné révy (tabulka č. 16), což je zjevné z výměry vinic jihomoravských okresů. Na jižní Moravě se v roce 2000 nacházelo téměř 92 % vinic České republiky. Jaké bylo konkrétní procentuální zastoupení obhospodařované půdy můžeme vidět z přiloženého grafu (obr. č. 14).

Při zkoumání využití orné půdy (tabulka č. 17) lze také zjistit zaměření rostlinné výroby. I když se výměra půdy pro konkrétní zemědělské plodiny okres od okresu liší, je patrné, které zemědělské plodiny byly v regionu soudržnosti Jihovýchod v roce 2000 preferovány.

Největší zastoupení měly již tradičně obiloviny. Na druhém místě byly píce a pak technické plodiny. V regionech Kraje Vysočina byl značný i podíl okopanin.

Při pohledu na graf Využití osevních ploch (obr. č. 15) je evidentní, jak významné byly a jsou pro české zemědělství obiloviny. V tradičně zemědělských

oblastech regionu Jihovýchod pokrývaly téměř dvě třetiny osevních ploch. Pícniny pak přibližně jednu pětinu a technické plodiny jednu šestinu osevních ploch.

Do kategorie ostatní byly zařazeny všechny, které se nejsou zařazeny do předchozích kategorií. Luskoviny, okopaniny a ostatní zemědělské plodiny nedosahují hranice 5 % z celkové osevní plochy.

Zemědělství zkoumaného regionu bylo stejně jako zemědělství celé České republiky na konci 20. století více zaměřeno na živočišnou výrobu. V Kraji Vysočina to bylo dáno i přírodními podmínkami. Méně úrodné oblasti bývají často využívány pro pastviny a louky. Zde byl pak realizován chov skotu, koní a ovcí.

Z tabulky č. 18 je patrné, že chov skotu je nejvíce rozšířen v okresech Kraje Vysočina. Jeho podíl na celkovém chovu skotu v regionu Jihovýchod byl více než dvoutřetinový. Kraj Vysočina vykazoval též vyšší hodnoty v chovu ovcí, koz a ostatních lichokopytníků (osli, muly a mezci). Naopak v chovu koní a prasat byly vyšší stavy vykázány v Jihomoravském kraji. Tradičně nejvyšší hodnotu chovu prasat v rámci Jihomoravského kraje vykazoval okres Hodonín.

V procentuálním vyjádření byla pozornost zaměřena převážně na stavy skotu (tvořící přibližně 25 %), stavy prasat (s 75% zastoupení na celkovém stavu hospodářských zvířat, vyjma drůbeže) a stav ostatních hospodářských zvířat. Sem byly zařazeny ovce, kozy, koně, osli, muly a mezci. Jejich podíl na celkovém stavu byl v roce 2000 zanedbatelný.

V chovu drůbeže byly v roce 2000 ukazatele Jihomoravského kraje až čtyřnásobně vyšší než v Kraji Vysočina. Konkrétně byly vyšší stavy evidovány u slepic, kohoutů, kuřat a krůt. V případě kachen, hus a ostatní drůbeže, kam byly mimo jiné řazeni perličky, křepelky a pštrosi, byly vyšší stavy evidovány na Vysočině (tabulka č. 19).

Mezi ostatní hospodářská zvířata byli zařazeni králíci, kožešinová zvířata (jako například norci, nutrie, činčily apod.), zvěř spárkatá (například jelen, daněk, muflon, prase divoké) chovaná na farmách a včelstva. Vyjma králíků byly stavy těchto hospodářských zvířat přibližně srovnatelně zastoupeny v obou krajích regionu Jihovýchod. Chov králíků byl téměř trojnásobně vyšší v Jihomoravském kraji (tabulka č. 20).

8.2. Analýza dat z Agrocenzu 2010

Abychom mohli posoudit změny v zemědělství v regionu soudržnosti Jihovýchod, použijeme pro analýzu stejné ukazatele jako v Agrocenzu 2000. Bude nás tedy opět zajímat právní forma zemědělských subjektů, celková výměra půdy včetně jejího využití, celková výměra zemědělské a orné půdy také včetně využití, rostlinná a živočišná výroba. Údaje jsou uváděny v přehledných tabulkách v Příloze.

V tabulce č. 21 je možné vidět, že největší počet zemědělských subjektů v roce 2010 je v okrese Břeclav. V celkovém počtu subjektů, v počtu fyzických osob i právnických osob reprezentovaných obchodními společnostmi převyšují hodnoty Jihomoravského kraje hodnoty Kraje Vysočina. V počtu družstev je ukazatel vyšší v případě Kraje Vysočina.

Při porovnání celkové výměry půdy je značná část půda zemědělská. Vodní plochy i ostatní plochy jsou v porovnání s ní téměř zanedbatelné. Zarážející je ukazatel výměry lesních pozemků, kde je v Agrocenzu 2010 uveden poměrně vysoký podíl lesních pozemků v okrese Brno-venkov (tabulka č. 22). Mezi lety 2000 a 2010 došlo v rámci reorganizace administrativních jednotek České republiky k přesunu části obcí právě do Jihomoravského kraje, ale i přesto se ukazatel jeví až příliš vysoký. Důvodem je vybraná metodika Agrocenzu 2010, kdy je zemědělský subjekt přiřazen té územní jednotce, kde se nachází jeho největší pozemek.

Z tabulky č. 23 je možné vyčíst zastoupení konkrétních typů ploch na obhospodařované půdě. Nejvyšší je opět podíl orné půdy. Opět vyjma okresu Žďár nad Sázavou je míra zornění vyšší než celorepublikový průměr (viz tabulka č. 24). Nejvyšší míru zornění má okres Vyškov. Kromě něj ještě Znojmo a Brno-venkov vykazují hodnoty přesahující 90 %.

Druhou nejpočetnější skupinou jsou TTP. Zde je ukazatel za Kraj Vysočinu téměř trojnásobný ve srovnání s Jihomoravským krajem. Zastoupení vinic a ovocných sadů je výraznější pouze v okresech Jihomoravského kraje. Podíl zelinářských zahrad je zanedbatelný pro celý region Jihovýchod.

Při pohledu do tabulky č. 25 je zřetelně vidět, že největší zastoupení osevních ploch mají obiloviny. Z grafu (obr. č.20) pak vidíme, že se jedná o více než poloviční

podíl. Za obilovinami následují technické plodiny a pícniny na orné půdě. Podíl okopanin, luskovin a ostatních zemědělských plodin není ve srovnání s předešlými třemi skupinami nijak významný.

Stav hospodářských zvířat v okresech Kraje Vysočina je tvořen převážně skotem. Hodnoty jsou téměř trojnásobné. Podobná situace je i u chovu prasat, kde jsou hodnoty za Kraj Vysočina vyšší. Největší zastoupení již nemá okres Hodonín, ale okres Znojmo, kde stav prasat dosahuje 130 000 ks (tabulka č. 26 Přílohy).

V procentuálním zastoupení jsou ze současného počtu chovaných hospodářských zvířat v regionu Jihovýchod dvě třetiny právě prasata. Zbývající třetina je tvořena skotem, kozami, ovce, koňmi a ostatními lichokopytníky (obr. č. 21).

Chov drůbeže má dominantnější postavení v Jihomoravském kraji. Absolutní hodnoty počtu slepic, kohoutů, kuřat, krůt, hus i ostatní drůbeže převyšují hodnoty Kraje Vysočina. Jediný ukazatel, kde je srovnání ve prospěch Kraje Vysočina, je stav kachen. Hodnota převyšuje ukazatel Jihomoravského kraje více než dvakrát (tabulka č. 27 Přílohy).

Nejvyšší stavy jsou vykazovány v případě kuřat. Je to dáno tím, že se jedná o jateční kuřata. Ve společnosti je stále rostoucí poptávka po kuřecím mase, což se odráží i v počtech chovaných kuřat.

V roce 2010 je chov králíků soustředěn převážně do okresů Kraje Vysočina. Nejvyšší hodnoty jsou vykazovány v okresech Havlíčkův Brod a Jihlava. Převážné zastoupení v počtech ks chované zvěře spárkaté je taktéž v regionech Vysočiny.

V chovu včel dominují spíše jihomoravské okresy. Nejvíce pak okres Vyškov. Kožišínovou zvěř není třeba nijak komentovat. Nejvyšší ukazatel je zaznamenán v okrese Znojmo, kde je soustředěn více než 99 % této zvěře regionu Jihovýchod (tabulka č. 28).

8.3. Vyhodnocení změn v regionu Jihovýchod v letech 2000 – 2010

Tabulka č. 29 pouze potvrzuje současný trend zaměstnanosti v primárním sektoru. V rámci České republiky dochází ke snižování stavu pracujících v zemědělství. V okresech zemědělsky poměrně silných regionů dochází také k jejich úbytkům. Nejvýraznější pokles je zaznamenán v okrese Brno-město, kde počet klesl téměř na pětinu. V okrese Vyškov téměř na polovinu. Ostatní okresy vykazují snížení na přibližně 70 % až 80 % původní hodnoty. Jediné dva okresy vykazují nárůst pracujících v zemědělské výrobě – Brno-venkov a Břeclav.

Počet hospodařících subjektů fyzických osob se snížil ve všech okresech studované oblasti, což je také ovlivněno odlivem pracovních sil z primárního sektoru.. Nejvíce pak v okrese Brno-město. Počty družstev také klesly. Výjimkou jsou pouze okresy Brno-venkov a Brno-město. V prvním z nich došlo k nárůstu počtu družstev a ve druhém zůstal počet družstev stejný.

V případě obchodních společností je výrazný pokles pouze v okrese Brno-město. Ostatní okresy zaznamenaly nižší poklesy. Na Pelhřimovsku se situace nezměnila a v okresech Třebíč, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín a Znojmo došlo k nárůstu jejich počtu (tabulka č. 30).

Celková výměra půdy stejně jako výměra zemědělské půdy vykazuje ve většině okresů mírný pokles. K největším poklesům celkové výměry půdy dochází v okresech Blansko a Brno-město. Jedině v okrese Brno-venkov byl zaznamenán téměř třicetinásobek původní hodnoty (tabulka č. 31). Z největší pravděpodobnosti na to má vliv změna pravidel evidence zemědělských ploch v dané lokalitě (viz kapitola 5.3.). Brno-venkov je také jediným okresem, kde došlo ke zvýšení výměry zemědělské půdy.

Podíl orné půdy v roce 2010 se snížil ve většině okresů regionu Jihovýchod. K největšímu poklesu došlo v jediném nezemědělském regionu oblasti – v okrese Brno-město. V ostatních okresech nedošlo k více než čtvrtinovému úbytku výměry orné půdy. Ukazatel okresu Hodonín je téměř stejný jako ve výchozím roce a v okrese Brno-venkov došlo k zvýšení výměry orné půdy (tabulka č. 32). Trend snižování výměry orné půdy je spojen s poklesem rostlinné a živočišné výroby ve studované oblasti.

Srovnáme-li výměry osevních ploch obilovin a okopanin, je zřejmé, že v okresech Kraje Vysočina došlo k poklesu. Stejně tak v okresech Blansko, Brno-město, Břeclav a Hodonín. Zvýšení výměry osevních ploch byl zaznamenán pouze v okresech Brno-venkov, Vyškov a Znojmo (tabulka č. 33).

Ovšem v procentuálním vyjádření je zastoupení obilovin stále stejné jako v roce 2000, podíl pícnin na orné půdě se o 3 % snížil a podíl technických plodin naopak zvýšil. U ostatních plodin nedošlo k žádné výraznější změně (srovnání obr. č. 15 a 20).

Srovnání absolutních údajů ve výměře osevních ploch luskovin ukazují na značně nevyrovnaný vývoj mezi lety 2000 a 2010. Pokles byl zaznamenán v okresech Havlíčkův Brod, Pelhřimov, Žďár nad Sázavou, Blansko a dvou brněnských okresech. Břeclav, Vyškov, Hodonín a Znojmo vykazují zvýšení výměry osevních ploch luskovin.

V případě pícnin na orné půdě je pokles patrný ve všech okresech sledovaného regionu (tabulka č. 34). Stejně jako většiny rostlinných produktů je důvodem snížení osevních ploch úbytek stavů hospodářských zvířat.

Výměry osevních ploch technických plodin jsou vyšší v roce 2010. Ve většině okresů došlo k nárůstu těchto osevních ploch. Na Vysočině tvoří výjimku pouze okres Žďár nad Sázavou, v Jihomoravském kraji okresy Blansko, Břeclav a Znojmo.

U ostatních plodin dochází ke snižování výměry osevních ploch. Nejvyšší úbytky jsou zaznamenány v okresech Vyškov a Břeclav. V okrese Pelhřimov došlo k nárůstu těchto osevních ploch (tabulka č. 35).

Vývoj výměry vinic byl posuzován pouze v Jihomoravském kraji. Úbytek byl zaznamenán na Blanensku, Vyškovsku a v Brně-městě. Ostatní okresy vykazují rozšíření ploch vinohradů a vinic. V okrese Brno-venkov dokonce vzrostla výměra vinic o polovinu (tabulka č. 36). Zvýšil se i podíl ploch vinic v Jihomoravském kraji na celkovou výměru v České republice. V roce 2000 činil podíl přibližně 91,5 % a roce 2010 přibližně 94 %.

Okresy Jihomoravského kraje i Kraje Vysočina potvrzují celorepublikový úbytek stavu hovězího dobytka. K největšímu snížení stavů došlo v okrese Brno-město. V okrese Znojmo došlo k poklesu na téměř polovinu stavu roku 2000 a na Vyškovsku dokonce o více než polovinu. Jediný region studované oblasti zaznamenal přírůstek stavu skotu – okres Břeclav.

Stavy prasat vykazují také značné úbytky. Nejvíce jsou vykazovány v okresech Blansko, Brno-město, Vyškov, Břeclav a Hodonín. Velice mírné zvýšení stavu prasat je zaznamenáno v okrese Jihlava (tabulka č. 37).

Stavy ovcí a beranů jsou v roce 2010 oproti roku 2000 několikanásobně vyšší. V okresech kraje Vysočina dochází ke dvojnásobnému, trojnásobnému a v případě Havlíčkova Brodu až k sedminásobnému zvýšení stavu chovaných zvířat. Zvýšením podílu TTP se vytvořila vhodná místa pro chov právě těchto zvířat. Navíc nejsou náchylná na drsnější podmínky Kraje Vysočina. Regiony Jihomoravského kraje, s výjimkou Brna-města, vykazují taktéž přírůstky stavů ovcí. Nejvíce pak okres Vyškov (tabulka č. 38).

V případě drůbeže je situace spíše individuální. V některých okresech jsou hlášeny úbytky stavů kura domácího (slepice, kohouti a kuřata) i ostatních zástupců drůbeže (krůty, kachny, husy a ostatní drůbež). Největší úbytky kura domácího jsou zaznamenány v okrese Brno-město, kde došlo téměř ke konci chovu. Snížení stavů na pětinu původních hodnot je v okresech Třebíč, Žďár nad Sázavou a Břeclav.

Naopak zvýšení stavů slepic, kohoutů a kuřat je v okresech Havlíčkův Brod, Blansko, Brno-venkov a Znojmo. Důvodem zvýšení stavů je poptávka po drůbežím mase. Okres Pelhřimov vykazuje přibližně stejnou hodnotu jako v roce 2000.

U ostatní drůbeže došlo k nejrazantnějšímu poklesu stavů v okresech Třebíč, Žďár nad Sázavou a Vyškov. Přibližně stejný stav drůbeže si zachovávají okresy Blansko a Brno-město. V okresech Brno-venkov a Havlíčkův Brod došlo k nárůstu počtu kusů ostatní drůbeže (tabulka č. 39).

Všechny okresy regionu Jihovýchod kromě Jihlavy vykazují značný úbytek počtu králíků a kožešinové zvěře. K největším úbytkům mezi lety 2000 a 2010 došlo v okresech Znojmo a Brno-venkov. Důvodem je snižování poptávky po mase i kůži kožešinové zvěře, která je nahrazována umělými materiály. Chov králíků je spíše soustředěn mezi drobné chovatele.

I v případě chov včel došlo k úbytku stavů včelích rojů. Jedinou výjimkou je okres Vyškov, kde došlo k rapidnímu zvýšení stavu včelstev (tabulka č. 40). Důvod je s největší pravděpodobností poptávka po včelích produktech, jejichž využití je kromě potravinářského průmyslu také ve farmacii.

9. PROGNOZA OČEKÁVANÝCH ZMĚN V PŘÍŠTÍCH LETECH

V České republice stejně jako v EU unii je zemědělství výraznou součástí hospodářství států. I nadále budou produkty zemědělství primárním zdrojem krmiv po hospodářská zvířata a především potraviny pro obyvatelstvo.

Dlouhodobější trend naznačuje úbytek zemědělské, především pak orné půdy. Hektarové výměry osevních ploch se zmenšují (a to převážně u tradičních zemědělských plodin – pšenice, brambor a luskovin). K úbytku dochází nejen kvůli snižování poptávky po některých rostlinných produktech, ale i díky rekultivaci krajiny.

Naopak přírůstek ve výměře osevních ploch je možné v budoucnu zaznamenat u technických plodin a olejnin. Nárůst hektarové výměry je nejvíce patrný u řepky olejné, která, jak už bylo několikrát zmíněno, má široké využití nejen v zemědělské výrobě.

Dříve vytižené zemědělské oblasti jsou dnes středem zájmu státu i Evropské unie. Oblasti dříve využívané jako osevní plochy jsou dnes zatravňovány a rekultivovány. Tento trend je možné očekávat i v budoucnu. Děje se tak především prostřednictvím operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. Prioritou je obecně rozvoj venkova, zkvalitnění venkovského prostředí a vytvoření plnohodnotného prostředí pro život spjatý s agrárním typem krajiny.

Dalším významným trendem v českém zemědělství je stálé snižování počtu zaměstnaných osob v primárním sektoru národního hospodářství. Důvodem je přesun pracovních sil do sektoru služeb a zefektivňování zemědělské činnosti. Jsou zaváděny extenzivní chovy dobytka. Tyto jsou především realizovány na pastvinách a loukách, jejichž rozloha se nepatrně zvyšuje. Tento trend lze i v budoucnu očekávat.

Díky podporám Evropské unie i státním dotacím lze předpokládat nárůst farmářů hospodařících na biofarmách nebo principy ekologického zemědělství. Bude postupně zvyšována náročnost na kvalitu zemědělských produktů, čemuž bude podřízen chov hospodářských zvířat.

10. SHRnutí

Studovaný region Jihovýchod je významnou zemědělskou oblastí v rámci České republiky. Změny v pěstování některých zemědělských plodin jako i změny v chovu některých hospodářských zvířat mohou mít zásadní vliv na situaci na českém trhu s potravinami.

I nadále je oblast značně využívána pro pěstování náročných plodin. Stejně jako v České republice i zde je patrný klesající trend ve vývoji osevních ploch a chovu dobytka a domácích zvířat. Změny zde však, až na výjimky, nejsou tak výrazné jako v ostatních regionech.

Údaje za konkrétní okresy jsou značně nevyrovnané, ovšem v celkovém hodnocení regionu Jihovýchod lze zaznamenat mírný pokles, spíše stagnaci. Zemědělská produkce se bohužel nepříliš flexibilně přizpůsobuje současné situaci. Lze proto i v následujících letech zaznamenávat ve sledované oblasti klesající tendenci.

Klíčová slova : zemědělství, NUTS II Jihovýchod, Agrocensus,

11. SUMMARY

Jihovychod, when it was explored this research, is very important agricultural region of Czech republic. Changes in growing some agriculture products and changes in breeding some farming animals could be cardinal for situation in Czech's market with foods.

In this area is still very important growing arduous plants. And so in the investigate area same as in Czech republic is dwindling trend in area of sowing plans and breeding farming and domestic animals. The changes in investigate area, excerpt for, but isn't so noticeable as in another areas.

The figures of districts of Czech republic are greatly outstanding. Naturally in general valuation of region Jihovychod is registered moderate sowing – more likely stagnation. Unfortunately agriculturecal production is not very flexible accommodate present situation. Probably it will be accommodate in investigate area sowing trend in agricultural production.

Key words: agriculture, NUTS II Jihovychod, Agrocenzus

12. SEZNAM PŘÍLOH

12.1. Tabulky

- Tab. č. 13 : Zemědělské subjekty podle právních forem k 30. 9. 2000.
- Tab. č. 14 : Celková výměra půdy k 30. 9. 2000.
- Tab. č. 15 : Míra zornění.
- Tab. č. 16 : Využití obhospodařované půdy k 30. 9. 2000.
- Tab. č. 17 : Využití orné půdy k 30. 9. 2000.
- Tab. č. 18 : Stavy hospodářských zvířat (vyjma drůbeže) k 30. 9. 2000.
- Tab. č. 19 : Stavy drůbeže k 30. 9. 2000.
- Tab. č. 20 : Stavy ostatních hospodářských zvířat k 30. 9. 2000.
- Tab. č. 21 : Zemědělské subjekty podle právních forem k 30. 9. 2010.
- Tab. č. 22 : Celková výměra půdy k 30. 9. 2010.
- Tab. č. 23 : Míra zornění.
- Tab. č. 24 : Využití obhospodařované půdy k 30. 9. 2010.
- Tab. č. 25 : Využití orné půdy k 30. 9. 2010.
- Tab. č. 26 : Stavy hospodářských zvířat (vyjma drůbeže) k 30. 9. 2010.
- Tab. č. 27 : Stavy drůbeže k 30. 9. 2010.
- Tab. č. 28 : Stavy ostatních hospodářských zvířat k 30. 9. 2010.
- Tab. č. 29 : Srovnání počtu pracujících v zemědělství a počtu zemědělských subjektů v letech 2000 a 2010.
- Tab. č. 30 : Srovnání zemědělských subjektů podle právní formy v letech 2000 a 2010.
- Tab. č. 31 : Srovnání celkové výměry půdy a zemědělské půdy v letech 2000 a 2010.
- Tab. č. 32 : Srovnání orné půdy obhospodařované a nevyužívané v letech 2000 a 2010.
- Tab. č. 33 : Srovnání výměry osevních ploch obilovin a okopanin v letech 2000 a 2010.
- Tab. č. 34 : Srovnání výměry osevních ploch luskovin a píceňin na orné půdě v letech 2000 a 2010.
- Tab. č. 35 : Srovnání výměry osevních ploch technických plodin a ostatních plodin v letech 2000 a 2010.
- Tab. č. 36 : Srovnání plochy vinic v Jihomoravském kraji v letech 2000 a 2010.
- Tab. č. 37 : Srovnání stavu skotu a prasat v letech 2000 a 2010.
- Tab. č. 38 : Srovnání stavu ovcí, koz, koní a oslů v letech 2000 a 2010.
- Tab. č. 39 : Srovnání stavu drůbeže v letech 2000 a 2010.
- Tab. č. 40 : Srovnání stavu králíků, kožešinové zvěře a včelstva 2000 a 2010.

12.2. Grafy

Obr. č. 13 : Využití půdy v regionu Jihovýchod v roce 2000.

Obr. č. 14 : Využití zemědělské půdy v regionu Jihovýchod v roce 2000.

Obr. č. 15 : Využití osevních ploch v regionu Jihovýchod v roce 2000.

Obr. č. 16 : Stavby hospodářských zvířat (vyjma drůbeže) v regionu Jihovýchod v roce 2000.

Obr. č. 17 : Stavby drůbeže v regionu Jihovýchod v roce 2000.

Obr. č. 18 : Využití půdy v regionu Jihovýchod v roce 2010.

Obr. č. 19 : Využití zemědělské půdy v regionu Jihovýchod v roce 2010.

Obr. č. 20 : Využití osevních ploch v regionu Jihovýchod v roce 2010.

Obr. č. 21 : Stavby hospodářských zvířat (vyjma drůbeže) v regionu Jihovýchod v roce 2010.

Obr. č. 22 : Stavby drůbeže v regionu Jihovýchod v roce 2010.

13. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

13.1. Knižní zdroje

- BIČÍK, I. – JANČÁK, V. *Transformační procesy v českém zemědělství pro roce 1990*. 1. vydání. Praha: PŘF UK Praha, 2005. ISBN 80-86561-19-4.
- BOHÁČKOVÁ, I. – BROŽOVÁ, I. *Ekonomika agrárního sektoru*. 1. vydání. Praha: ČZU v Praze, 2010. ISBN 978-80-213-2026-0.
- BŘÁZDIL, R. – ROŽNOVSKÝ, R. *Dopady možné změny klimatu na zemědělství v České republice*. 1. vydání. Praha: Český hydrometeorologický ústav, 1995. ISBN 80-85813-26-2.
- DEMEK, J. A KOL. *Geomorfologie Českých zemí*. 1. vydání. Praha: Československá akademie věd, 1965. 21-067-65.
- DEMEK, J. – ZEMAN, A. *Kvartér: Geologie a geomorfologie*. 1. vydání. Brno: UJEP, 1984. 17-163-83.
- DEMEK, J. – MACKOVČIN, P. *Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny*. 2. vydání. Brno: AOPK ČR, 2006. ISBN 80-86064-99-9.
- DEMEK, J. – NOVÁK, V. A KOL. *Vlastivěda Moravská – země a lid: Neživá příroda*. 1. vydání. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1992. ISBN 80-85048-30-2.
- GÖTZ, A. – NOVOTNÁ, M. *Geografie zemědělství ČR*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství ZČU, 1996. ISBN 80-7280-271-6.
- HAUPTMAN, I. – KUKAL, Z. – POŠMOURNÝ, K. *Půda v České republice*. 1. vydání. Praha: Consult Praha, 2009. ISBN 80-903482-4-6.
- HAVLÍČEK, M. *Geografické aspekty transformace zemědělství na okrese Břeclav*. Brno: Katedra geografie PřF MU, 2000. 90 s.
- HORSKÝ A KOL. *Hydrologické poměry Československé socialistické republiky*. 1. vydání. Praha: Hydrometeorologický ústav, 1965. D-04-50393.
- HRABÁNKOVÁ, M. – MARKOVÁ, C. – KOHOUTOVÁ, B. *Aplikace platné regionální a strukturální politiky EU na podmínky českého zemědělství*. 1. vydání. Praha, VÚZE, 1996. ISBN 80-85898-32-2.
- HRABÁNKOVÁ, M. *Strukturální fondy: příprava na využívání strukturálních fondů Evropské unie v zemědělství ČR*. 1. vydání. Praha: Institut výchovy a vzdělávání MZe ČR, 1999. ISBN 80-7105-182-9.
- CHAROUZEK, G. *Regionální geografická analýza zemědělství okresu Blansko*. Brno: Geografický ústav PřF MU, 2004. 87 s.
- CHOVANČÍKOVÁ, M. A KOL. *Školní atlas světa*. 7. vydání. Praha: Kartografie Praha, a. s., 2003. ISBN 80-7011-582-3.
- JANČÁK, V. – GÖTZ, A. *Územní diferenciacie českého zemědělství a její vývoj*. 1. vydání. Praha: PřF UK, 1997.
- JANČÁK, V. – CHROMÝ, P. – MARADA, M. *Geografie na cestách poznání: Sborník příspěvků k šedesátinám Ivana Bičíka*. 1. vydání. Praha: PřF UK Praha, 2003. ISBN 80-86561-10-0.

- KSENIČ, P. *Zemědělství Jihomoravského kraje: regionálně geografické aspekty*. Brno: Geografický ústav PřF MU, 2004. 72 s.
- MACKOVČIN, P. A KOL. *Chráněná území ČR: Brněnsko*. 1. vydání. Brno: AOPK ČR, 2007. ISBN 978-80-86064-66-6.
- NOVÁK, V. – HUDEC, K. A KOL. *Vlastivěda Moravská – země a lid: Živá příroda*. 1. vydání. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1997. ISBN 80-85048-69-8.
- PECA, M. *Geografické aspekty transformace zemědělství v okrese Znojmo*. Brno: Katedra geografie PřF MU, 2000. 98 s.
- PRAVEČEK, J. *Geografické aspekty transformace na okrese Brno-venkov*. Brno: Katedra geografie PřF MU, 1999. 90 s.
- SPIŠIAK, P. *Základy geografie pol'nohospodárstva a lesného hospodárstva*. 2. vydání. Bratislava: Vydavateľství UK, 2005. ISBN 80-223-2022-6.
- ŠTĚPÁNKOVÁ, I. *Geografické aspekty transformace zemědělství v okrese Hodonín*. Brno: Geografický ústav PřF MU, 2003. 140 s.
- ŠUMPICH, J. A KOL. *Chráněná území ČR: Jihlavsko*. 1. vydání. Brno: AOPK ČR, 2002. ISBN 80-86064-54-9.
- ŠVESTKA, O. *Regionální geografická analýza zemědělství okresu Vyškov*. Brno: Geografický ústav PřF MU, 2004. 91 s.
- TOMÁŠEK, M. *Půdy České republiky*. 4. vydání. Praha: Česká geologická služba, 2007. ISBN 978-80-7075-688-1.
- TOUŠEK, V. a kol. *Česká republika: portréty krajů*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2005. ISBN 80-239-6305-8.
- TOUŠEK, V. – KUNC, J. – VYSTOUPIL, J. A KOL. *Ekonomická a sociální geografie*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-114-4.

13.2. Internetové zdroje

- AGENTURA PRO PODPORU PODNIKÁNÍ A INVESTIC. *Regionální prezentace* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <<http://www.czechinvest.org/data/files/jihomoravsky-kraj-450.pdf>>.
- SVOBODOVÁ, Hana. *Dopady společné zemědělské politiky EU na možnosti rozvoje zemědělství kraje Vysočina* [online]. 2011 [cit. 2012-03-18]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Antonín Věžník. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/67632/prif_d/>.
- MACHEK, Ondřej. *Elektrotechnický průmysl v Jihomoravském kraji: historie a současnost* [online]. 2007 [cit. 2012-03-19]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Václav Toušek. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/136392/prif_b/>.

- BOČEK, Miroslav. *Textilní průmysl v Jihomoravském kraji: historie a současnost* [online]. 2007 [cit. 2012-03-19]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Václav Toušek. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/150821/prif_b/>.
- PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČR. *Chráněná území* [online]. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map?openNode=Biogeographical%20regions&keywordList=inspire>>.
- PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČR. *Fytogeografické členění* [online]. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map?openNode=Soil&keywordList=inspire>>
- ČHMÚ. *Mapy charakteristik klimatu* [online]. [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: <http://portal.chmi.cz/portal/dt?portal_lang=cs&menu=JSPTabContainer/P4_Historicka_data/P4_1_Pocasi/P4_1_3_Mapy_char_klim&last=false>.
- AOPK ČR. *Chráněná krajinná oblast Železné hory* [online]. [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: <http://www.zeleznehory.ochranaprirody.cz/wps/portal/cs/zeleznehory/o-sprave-chko!/ut/p/c5/hc_LboMwEAXQL6o8QHgtDQYDCeWRIB6biiTUcjF2W6oq4etLdlGrqDPLo6uZizq0ruy_Oeu_uJK9QA3qrJdsV7hmaG6AuhWGeOsGVRknWpbqq7f3fjDM1SsDe5WvA9XSseoY0Id1zs1OY0XojAjASnnxQMRHfUkiykPkr3CQRqJp0na19wb4VQYLVNkkgdufjZLXghbQEylVvNhs3ujMG99vW2kdu6ujk675aLlMw_nj7NTET8XpcVe7VQZiIapvfR9CKHx2__2uzk8GAzoOVLTgN6nZhnG0vkBjYYEXw!!/dl3/d3/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/>.
- MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Cenový věstník* [online]. 2011 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/CenovyVestnik_01_2011_pdf.pdf>.
- MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Cenový věstník* [online]. 2010 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/CenovyVestnik_14_2010_pdf.pdf>.
- MALÁ, Pavla. *Transformace nábytkářského průmyslu v ČR* [online]. 2007 [cit. 2012-03-30]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Václav Toušek. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/99795/prif_b/>.

- ŠERÝ, Ondřej. Český průmysl po roce 1989 [online]. 2010 [cit. 2012-03-30]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Václav Toušek. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/184504/prif_m/>.
- EUROSKOP.CZ. *OP rozvoj venkova a multifunkční zemědělství* [online]. 2010 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/5b2d1d30-930e-4862-a368-ea3253b692b3/OP-ROZVOJ-VENKOVA-A-MULTIFUNKCNI-ZEMEDELSTVI>>.
- EUROSKOP.CZ. *OP rozvoj venkova a multifunkční zemědělství* [online]. 2010 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013>>.
- ŽUFAN, Petr. *Ekologické zemědělství České republiky v kontextu Společné zemědělské politiky Evropské unie (regionálně-geografická analýza)* [online]. 2007 [cit. 2012-04-01]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce . Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/54814/prif_d/>.
- ČSÚ. *Vybrané údaje o regionu soudržnosti Jihovýchod* [online]. 2012 [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <<http://www.jihlava.czso.cz/xj/edicniplan.nsf/o/13-63n2-08--uvod>>.
- STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. *SAPARD* [online]. 2010 - 2012 [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <<http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/sapard>>.
- PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČR. *Geomorfologická mapa ČR* [online]. 2012 [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map?openNode=Bio-geographical%20regions&keywordList=inspire>>.
- PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČR. *Klimatické oblasti ČR* [online]. 2012 [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>>.
- ČSÚ. *Agrocenzus regiony – Strukturální šetření v zemědělství a metody zemědělské výroby 2010* [online]. 2012 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/2129-11>>.
- ČSÚ. *Charakteristika kraje* [online]. 2012 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje>.

- ČSÚ. *Charakteristika Jihomoravského kraje* [online]. 2012 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/charakteristika_jihomoravskeho_kraje>.
- ČSÚ. *Meziokresní srovnání* [online]. 2012 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/meziokresni_srovnani>.
- ČSÚ. *Meziokresní srovnání vybraných ukazatelů v Kraji Vysočina v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/meziokresni_srovnani>.
- ČSÚ. *Regionální údaje* [online]. 2012 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/>>.
- ČSÚ. *Okresy České republiky 2009* [online]. 2012 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1303-10>>.
- MASARYKOVA UNIVERZITA. *Situační analýza Jihomoravského kraje* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?pubid=22723...7...7>.
- MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v 1. pololetí 2011* [online]. 2011 [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace/rok2011p1/analyza1p2011.pdf>.
- PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČR. *Územně správní členění ČR* [online]. 2012 [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>>.
- ZVÚ. *Zemědělské výrobní oblasti* [online]. 2012 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.agrokrom.cz/texty/metodiky/Ram_metod/VYROBNI_OBLASTI.PDF>.
- MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Zemědělská výroba* [online]. 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/>>.
- AGROSEZNAM. *Agrofirmy* [online]. 2007 – 2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <<http://www.agroseznam.cz/cz/agro-firmy/51-zemedelske-podniky-farmy-zod/>>.
- PŠENIČKOVÁ, Petra. *Porovnání klimatické regionalizace ČR Kurpelové a Končeka* [online]. 2006 [cit. 2012-04-29]. Bakalářská práce. Česká zemědělská

univerzita, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. Vedoucí práce Jan Pivec. Dostupné z: < http://janpivec.wz.cz/BP_PP.pdf>.

- AOPK ČR. *Chráněná krajinná oblast Pálava* [online]. [cit. 2012-05-07]. Dostupné z: <[>.](http://www.palava.ochranaprirody.cz/wps/portal/cs/palava/ochrana-sprave-chko!/ut/p/c5/hc_LboMwEAXQL6ps82ZpMBjIg0eCAG8qklDLxdhtqaqEry_ZVa2iziyPrmYuYGBd1X8J3n8KrXoJWsCc53xb-nZsW5D6NYbpxo-c6kBQnrurdz_9aNqr1yYO6tCAFP2TzgDjUp_WOw05j1eiMScRqeYlgDI5GVmeUhF1B42jXSKfJuXeimCE59LsuCaTOgr7o12KUroSplShRgzW9pXCerMaXavQhd08g7LliopZxPP7xatJWMjK4S_uTpsxaO59H34I99Zv_9vv7vDBYAj2iZ4G8Da1yzBW3jfF6fMi/dl3/d3/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/>.>.• AOPK ČR. <i>Chráněná krajinná oblast Moravský kras</i> [online]. [cit. 2012-05-07]. Dostupné z: <<a href=)
- AOPK ČR. *Chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy* [online]. [cit. 2012-05-07]. Dostupné z: <[75](http://www.moravskykras.ochranaprirody.cz/wps/portal/cs/moravsky-kras/ochrana-sprave-chko!/ut/p/c5/hc_LboMwEAXQL6o85s0SMBhIUh4JArypSEKRi7HbUIUJX1-yi1pFnVkeXc1cxNC6svvmQ_fFlewEahCzXrJt4ZqRaQB1Kw-SjRta5Z7gDIzV23s_6Obqle75VaABxf-kU8QGoY7rnZqcxgtR3kBCUs6LDyI-ammWUB6me-WFu1g8TdK-5v4Ip0JvB0UmeeDmZ7PkhbAFJFTimvfG9o3CvAm0tpH4zK6ORtlywfnMo_nj7FQkyEvpDa_2TukRqm99H34INvz2v_1uDg_GA_Qcq6IH71Oz9GPP_AAkH3I5/dl3/d3/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/>.>.• ČSÚ. <i>Agrocensus 2000</i> [CD-ROM]. 2001 [cit. 2012-05-12].</div><div data-bbox=)

14 PŘÍLOHY

PŘÍLOHY

Tabulky

Tabulka č. 13 : Zemědělské subjekty podle právních forem k 30. 9. 2000.

region	zemědělské subjekty celkem	fyzické osoby	právnícké osoby	
			družstva	ostatní
Havlíčkův Brod	1 068	995	26	47
Jihlava	835	787	21	27
Pelhřimov	764	711	22	31
Třebíč	1 448	1 377	32	39
Žďár nad Sázavou	2 178	2 099	24	55
Blansko	675	638	9	28
Brno-město	277	258	2	17
Brno-venkov	882	822	13	47
Břeclav	4 072	3 977	14	81
Hodonín	2 289	2 237	3	49
Vyškov	333	308	7	18
Znojmo	2 260	2 172	19	69
Jihovýchod	17 081	16 381	192	508
Vysočina	6 293	5 969	125	199
Jihomoravský kraj	10 788	10 412	67	309
Česká republika	56 487	53 460	746	2 281

Zdroj : Agrocensus 2000.

Tabulka č. 14 : Celková výměra půdy k 30. 9. 2000.

region	celková výměra půdy [ha]	zemědělská půda [ha]		lesní pozemky [ha]	vodní plochy [ha]	ostatní plochy [ha]
		celkem	z toho: nevyužívaná			
Havlíčkův Brod	80 774	75 575	100	3 526	641	1 032
Jihlava	71 996	66 846	404	1 586	1 697	1 867
Pelhřimov	78 463	71 390	159	3 258	355	3 460
Třebíč	91 490	88 447	90	1 296	319	1 428
Žďár nad Sázavou	105 145	91 468	303	9 507	1 728	2 442
Blansko	52 471	39 935	715	11 277	76	1 183
Brno-město	5 546	4 917	112	418	89	122
Brno-venkov	51 322	49 697	90	817	13	795
Břeclav	71 331	67 841	660	115	2 063	1 312
Hodonín	61 614	59 280	608	925	606	803
Vyškov	43 928	43 104	416	19	18	787
Znojmo	104 765	103 589	28	120	31	1 025
Jihovýchod	818 845	762 089	3 685	32 864	7 636	16 256
Vysočina	427 868	393 726	1 056	19 173	4 740	10 229
Jihomoravský kraj	390 977	368 363	2 629	13 691	2 896	6 027
Česká republika	5 607 935	3 643 168	20 965	1 767 677	78 405	118 685

Zdroj : Agrocensus 2000.

Tabulka č. 15 : Míra zornění.

region	obhospodařovaná půda celkem [ha]		zornění [%]
	zemědělská	Orná	
Havlíčkův Brod	75 575	58 977	78,0
Jihlava	66 846	51 478	77,0
Pelhřimov	71 390	55 479	77,7
Třebíč	88 447	79 803	90,2
Žďár nad Sázavou	91 468	64 175	70,2
Blansko	39 935	31 641	79,2
Brno-město	4 917	4 400	89,5
Brno-venkov	49 697	46 767	94,1
Břeclav	67 841	58 970	86,9
Hodonín	59 280	48 559	81,9
Vyškov	43 104	41 872	97,1
Znojmo	103 589	98 994	95,6
Jihovýchod	762 089	641 115	84,1
Vysočina	393 726	309 912	78,7
Jihomoravský kraj	368 363	331 203	89,9
Česká republika	3 643 168	2 757 259	75,7

Zdroj : Agrocenzus 2000.

Tabulka č. 16 : Využití obhospodařované půdy k 30. 9. 2000.

region	obhospodařovaná půda celkem [ha]	z toho:				
		orná půda [ha]	TTP [ha]	vinice [ha]	zelinářské zahrady [ha]	ovocné sady [ha]
Havlíčkův Brod	75 575	58 977	16 431	0	153	14
Jihlava	66 846	51 478	15 231	0	126	10
Pelhřimov	71 390	55 479	15 817	0	86	7
Třebíč	88 447	79 803	8 395	2	207	40
Žďár nad Sázavou	91 468	64 175	26 925	1	327	39
Blansko	39 935	31 641	7 851	1	126	315
Brno-město	4 917	4 400	274	52	14	175
Brno-venkov	49 697	46 767	1 524	785	62	558
Břeclav	67 841	58 970	1 054	5 303	93	2 421
Hodonín	59 280	48 559	6 722	2 272	150	1 577
Vyškov	43 104	41 872	992	34	38	168
Znojmo	103 589	98 994	1 486	1 867	178	1 065
Jihovýchod	762 089	641 115	102 702	10 317	1 560	6 389
Vysočina	393 726	309 912	82 799	3	899	110
Jihomoravský kraj	368 363	331 203	19 903	10 314	661	6 279
Česká republika	3 643 168	2 742 734	837 215	11 260	7 914	22 547

Zdroj : Agrocenzus 2000.

Tabulka č. 17 : Využití orné půdy k 30. 9. 2000.

region	orná půda obhospodávaná celkem [ha]	z toho:						orná půda ladem [ha]
		obiloviny [ha]	luskoviny [ha]	okopaniny [ha]	technické plodiny [ha]	píce [ha]	ostatní [ha]	
Havlíčkův Brod	58 977	30 083	638	3 710	8 869	15 112	532	87
Jihlava	51 478	27 420	426	2 344	7 779	13 160	151	232
Pelhřimov	55 479	26 723	681	4 786	6 889	16 001	269	135
Třebíč	79 803	46 289	2 283	943	12 571	17 233	368	393
Žďár nad Sázavou	64 175	34 414	1 034	3 017	6 860	17 850	452	366
Blansko	31 641	18 260	419	718	4 369	7 569	249	101
Brno-město	4 400	3 005	74	68	417	565	165	82
Brno-venkov	46 767	30 120	412	1 514	6 610	6 789	757	314
Břeclav	58 970	35 699	468	1 034	10 536	6 616	3359	1 140
Hodonín	48 559	31 818	173	505	8 474	5 864	899	1 257
Vyškov	41 872	25 379	765	1 835	7 584	5 702	180	477
Znojmo	98 994	62 821	1 347	3 281	19 607	10 284	1168	241
Jihovýchod	641 115	372 031	8 720	23 755	100 565	122 745	8 549	4 825
Vysočina	309 912	164 929	5 062	14 800	42 968	79 356	1 772	1 213
Jihomoravský kraj	331 203	207 102	3 658	8 955	57 597	43 389	6 777	3 612
Česká republika	2 742 734	1 552 066	35 840	102 647	425 819	574 747	29 021	36 444

Zdroj : Agrocensus 2000.

Tabulka č. 18 : Stavy hospodářských zvířat (vyjma drůbeže) k 30. 9. 2000.

region	skot [ks]		prasata [ks]	ovce a berani [ks]	kozy a kozlí [ks]	koně [ks]	osli, muly a mezci [ks]
	celkem	krávy					
Havlíčkův Brod	45 417	17 379	77 309	449	485	184	1
Jihlava	38 392	13 408	54 025	392	241	145	2
Pelhřimov	46 629	17 861	52 952	480	169	171	4
Třebíč	46 089	16 460	130 120	986	280	231	0
Žďár nad Sázavou	60 195	21 647	98 266	2 216	503	376	1
Blansko	19 203	6 955	39 191	362	282	186	7
Brno-město	1 134	247	3 291	106	10	163	2
Brno-venkov	14 072	5 762	58 046	330	183	274	109
Břeclav	12 994	4 294	72 610	130	70	153	0
Hodonín	13 082	4 667	100 678	627	139	364	0
Vyškov	11 940	4 386	51 203	66	43	175	0
Znojmo	21 818	7 704	225 834	616	233	252	0
Jihovýchod	330 965	120 770	963 525	6 760	2 638	2 674	126
Vysočina	236 722	86 755	412 672	4 523	1 678	1 107	8
Jihomoravský kraj	94 243	34 015	550 853	2 237	960	1 567	118
Česká republika	1 565 418	593 351	3 461 611	76 194	14 306	22 791	651

Zdroj : Agrocensus 2000.

Tabulka č. 19 : Stavy drůbeže k 30. 9. 2000.

region	drůbež [ks]							
	celkem	slepice	kohouti	kuřata	krůty	kachny	husy	ostatní
Havlíčkův Brod	80 687	9 509	491	67 246	967	1 686	622	166
Jihlava	273 596	22 515	2 856	210 349	339	24 573	8 891	4 073
Pelhřimov	104 414	36 486	1 903	36 788	2 916	19 907	6 288	126
Třebíč	504 242	23 331	1 359	395 199	74 820	4 208	128	5 197
Žďár nad Sázavou	174 548	103 439	4 491	49 343	5 357	11 281	404	233
Blansko	124 321	30 249	237	72 372	20 486	766	119	92
Brno-město	47 003	536	18	46 383	30	28	1	7
Brno-venkov	1 122 562	246 032	18 234	820 974	36 180	832	213	97
Břeclav	708 217	195 019	299	494 548	13 758	2 379	1 001	1 213
Hodonín	673 938	235 804	3 085	378 530	47 979	4 156	2 323	2 061
Vyškov	210 246	46 054	97	161 929	1 627	396	34	109
Znojmo	2 023 982	76 963	4 719	1 914 488	23 194	3 431	507	680
Jihovýchod	6 047 756	1 025 937	37 789	4 648 149	227 653	73 643	20 531	14 054
Vysočina	1 137 487	195 280	11 100	758 925	84 399	61 655	16 333	9 795
Jihomoravský kraj	4 910 269	830 657	26 689	3 889 224	143 254	11 988	4 198	4 259
Česká republika	30 593 463	6 821 165	181 629	22 040 682	878 841	513 958	120 992	36 196

Zdroj : Agrocenzus 2000.

Tabulka č. 20 : Stavy ostatních hospodářských zvířat k 30. 9. 2000.

region	králíci [ks]	kožešinová zvířata [ks]	zvěř spár-katá [ks]	včelstva [roje]
Havlíčkův Brod	1 384	140	87	555
Jihlava	737	2 383	0	283
Pelhřimov	642	2 195	82	293
Třebíč	2 337	964	55	877
Žďár nad Sázavou	2 236	633	5	1 073
Blansko	632	54	48	288
Brno-město	36	0	0	6
Brno-venkov	1 323	2 949	0	134
Břeclav	1 934	251	0	993
Hodonín	905	61	306	301
Vyškov	562	1 469	0	50
Znojmo	16 174	1 086	0	1 872
Jihovýchod	28 902	12 185	583	6 725
Vysočina	7 336	6 315	229	3 081
Jihomoravský kraj	21 566	5 870	354	3 644
Česká republika	82 048	42 218	57 326	27 321

Zdroj : Agrocenzus 2000.

Tabulka č. 21 : Zemědělské subjekty podle právních forem k 30. 9. 2010.

oblast	zemědělské subjekty celkem	fyzické osoby	právnícké osoby	
			družstva	ostatní
Havlíčkův Brod	398	334	20	44
Jihlava	322	280	15	25
Pelhřimov	354	306	16	31
Třebíč	503	431	27	43
Žďár nad Sázavou	560	496	19	43
Blansko	211	186	6	18
Brno-město	35	29	2	3
Brno-venkov	576	495	15	63
Břeclav	1 304	1 171	12	113
Hodonín	634	572	2	58
Vyškov	150	128	5	17
Znojmo	538	439	16	80
Jihovýchod	5 585	4 867	155	538
Vysočina	2 137	1 847	97	186
Jihomoravský kraj	3 448	3 020	58	352
Česká republika	22 864	19 781	527	2 400

Zdroj : Agrocensus 2010.

Tabulka č. 22 : Celková výměra půdy k 30. 9. 2010.

region	celková výměra půdy [ha]	zemědělská půda [ha]		lesní pozemky [ha]	vodní plochy [ha]	ostatní plochy [ha]
		celkem	z toho: nevyužívaná			
Havlíčkův Brod	73 330	71 249	16	1 595	77	393
Jihlava	56 721	55 270	3	735	44	668
Pelhřimov	70 811	68 876	28	1 189	58	660
Třebíč	87 597	85 303	107	561	789	846
Žďár nad Sázavou	73 592	70 720	14	2 016	53	806
Blansko	30 694	30 454	7	153	1	80
Brno-město	3 146	3 141	0	2	0	3
Brno-venkov	1 415 568	64 574	7	1 348 992	1 882	113
Břeclav	65 366	64 729	50	337	28	222
Hodonín	57 972	57 673	10	10	21	258
Vyškov	40 332	40 207	6	7	1	111
Znojmo	103 047	102 395	5	65	16	565
Jihovýchod	2 078 176	714 591	253	1 355 662	2 970	4 725
Vysočina	362 051	351 418	168	6 096	1 021	3 373
Jihomoravský kraj	1 716 125	363 173	85	1 349 566	1 949	1 352
Česká republika	5 072 654	3 483 500	2 538	1 547 092	7 383	32 282

Zdroj : Agrocensus 2010.

Tabulka č. 23 : Využití obhospodařované půdy k 30. 9. 2010.

region	obhospodařovaná půda celkem [ha]	z toho:				
		orná půda [ha]	TTP [ha]	vinice [ha]	zelinářské zahrady [ha]	ovocné sady [ha]
Havlíčkův Brod	71 249	54 574	16 674	0	1	0
Jihlava	55 270	41 225	14 029	0	0	16
Pelhřimov	68 876	52 097	16 758	5	10	6
Třebíč	85 303	76 130	8 979	5	1	189
Žďár nad Sázavou	70 720	48 662	22 015	5	1	37
Blansko	30 454	23 773	6 323	0	1	357
Brno-město	3 141	2 613	399	11	1	117
Brno-venkov	64 574	58 685	4 231	1 242	3	413
Břeclav	64 729	53 106	3 045	6 977	15	1 586
Hodonín	57 673	48 691	5 430	2 677	3	872
Vyškov	40 207	38 845	1 282	5	2	74
Znojmo	102 395	97 567	1 407	2 592	2	827
Jihovýchod	714 591	595 968	100 572	13 519	40	4 494
Vysočina	351 418	272 688	78 455	15	13	248
Jihomoravský kraj	363 173	323 280	22 117	13 504	27	4 246
Česká republika	3 483 500	2 513 846	928 818	14 347	242	20 499

Zdroj : Agrocenzus 2010.

Tabulka č. 24 : Míra zornění obhospodařované půdy.

region	obhospodařovaná půda celkem [ha]		zornění [%]
	zemědělská	orná	
Havlíčkův Brod	71 249	54 574	76,6
Jihlava	55 270	41 225	74,6
Pelhřimov	68 876	52 097	75,6
Třebíč	85 303	76 130	89,2
Žďár nad Sázavou	70 720	48 662	68,8
Blansko	30 454	23 773	78,1
Brno-město	3 141	2 613	83,2
Brno-venkov	64 574	58 685	90,9
Břeclav	64 729	53 106	82,0
Hodonín	57 673	48 691	84,4
Vyškov	40 207	38 845	96,6
Znojmo	102 395	97 567	95,3
Jihovýchod	714 591	595 968	83,4
Vysočina	351 418	272 688	77,6
Jihomoravský kraj	363 173	323 280	89,0
Česká republika	3 483 500	2 513 846	72,2

Zdroj : Agrocenzus 2010.

Tabulka č. 25 : Využití orné půdy k 30. 9. 2010.

region	orná půda obhospodařovaná celkem [ha]	z toho:						orná půda ladem [ha]
		obiloviny [ha]	luskoviny [ha]	okopaniny [ha]	technické plodiny [ha]	pícniny [ha]	ostatní [ha]	
Havlíčkův Brod	54 574	25 620	208	2 566	11 230	13 949	396	604
Jihlava	41 225	22 297	468	888	8 185	9 163	78	144
Pelhřimov	52 097	25 100	456	4 075	8 365	13 435	332	334
Třebíč	76 130	44 286	2 401	367	14 776	14 061	129	109
Žďár nad Sázavou	48 662	25 874	493	1 860	6 757	13 413	153	113
Blansko	23 773	13 425	405	578	4 237	4 643	87	397
Brno-město	2 613	1 884	40	9	442	135	73	30
Brno-venkov	58 685	39 073	342	1 753	10 080	6 421	509	507
Břeclav	53 106	33 945	522	420	9 721	6 342	848	1 319
Hodonín	48 691	29 155	377	368	9 051	5 125	696	3 919
Vyškov	38 845	27 045	768	363	8 403	2 178	9	79
Znojmo	97 567	66 504	3 558	2 890	17 615	5 987	721	291
Jihovýchod	595 968	354 208	10 038	16 137	108 862	94 852	4 031	7 846
Vysočina	272 688	143 177	4 026	9 756	49 313	64 021	1 088	1 304
Jihomoravský kraj	323 280	211 031	6 012	6 381	59 549	30 831	2 943	6 542
Česká republika	2 513 846	1 450 758	30 839	82 437	496 885	399 969	15 498	37 459

Zdroj : Agrocensus 2010.

Tabulka č. 26 : Stavy hospodářských zvířat (vyjma drůbeže) k 30. 9. 2010.

region	skot [ks]		prasata [ks]	ovce a berani [ks]	kozy a kozli [ks]	koně [ks]	osli, muly a mezci [ks]
	celkem	krávy					
Havlíčkův Brod	41 664	16 713	46 224	3 573	427	136	0
Jihlava	30 949	12 544	54 869	1 470	34	262	6
Pelhřimov	41 237	16 226	47 209	1 162	139	303	1
Třebíč	34 826	13 390	77 811	2 479	701	168	0
Žďár nad Sázavou	49 756	19 653	81 968	2 506	127	256	2
Blansko	12 607	5 160	7 167	1 761	258	121	0
Brno-město	256	102	974	10	9	44	2
Brno-venkov	11 596	4 283	45 938	1 281	186	420	7
Břeclav	15 819	6 292	29 115	614	23	108	3
Hodonín	9 577	3 893	46 606	2 045	165	268	1
Vyškov	4 359	1 801	18 506	1 521	110	147	3
Znojmo	11 286	4 397	129 747	719	130	116	0
Jihovýchod	263 932	104 454	586 134	19 141	2 309	2 349	25
Vysočina	198 432	78 526	308 081	11 190	1 428	1 125	9
Jihomoravský kraj	65 500	25 928	278 053	7 951	881	1 224	16
Česká republika	1 328 925	549 587	1 907 994	184 032	16 900	25 034	169

Zdroj : Agrocensus 2010.

Tabulka č. 27 : Stavy drůbeže k 30. 9. 2010.

region	drůbež [ks]							
	celkem	slepice	kohouti	kuřata	krůty	kachny	husy	ostatní
Havlíčkův Brod	104 009	1 483	82	96 001	6 006	190	187	60
Jihlava	175 227	1 700	98	168 971	4 289	143	3	23
Pelhřimov	80 116	14 219	1 270	57 061	25	7 455	53	33
Třebíč	89 538	66 733	6 469	12 836	7	3 359	102	32
Žďár nad Sázavou	27 807	17 337	136	9 879	59	246	13	137
Blansko	209 785	939	56	187 533	20 974	23	10	250
Brno-město	215	75	8	65	9	27	14	17
Brno-venkov	1 332 049	99 666	4 569	1 175 342	51 690	261	52	469
Břeclav	144 880	478	20	138 713	5 609	35	19	6
Hodonín	527 109	154 248	4 887	350 473	9 050	3 937	4 484	30
Vyškov	157 756	22 010	23	135 556	3	34	30	100
Znojmo	2 363 607	49 069	5 621	2 302 644	5 571	463	208	31
Jihovýchod	5 212 098	427 957	23 239	4 635 074	103 292	16 173	5 175	1 188
Vysočina	476 697	101 472	8 055	344 748	10 386	11 393	358	285
Jihomoravský kraj	4 735 401	326 485	15 184	4 290 326	92 906	4 780	4 817	903
Česká republika	25 322 881	6 063 056	176 950	18 043 996	388 823	373 767	20 130	256 159

Zdroj : Agrocensus 2010.

Tabulka č. 28 : Stavy ostatních hospodářských zvířat k 30. 9. 2010.

region	králíci [ks]	kožešinová zvířata [ks]	zvěř spár-katá [ks]	včelstva [roje]
Havlíčkův Brod	1 091	0	542	146
Jihlava	4 973	1	0	179
Pelhřimov	676	0	711	95
Třebíč	409	0	182	263
Žďár nad Sázavou	718	0	30	101
Blansko	73	0	36	129
Brno-město	6	0	0	4
Brno-venkov	381	0	74	115
Břeclav	257	0	0	161
Hodonín	187	0	373	60
Vyškov	289	0	156	500
Znojmo	449	41	5	55
Jihovýchod	9 509	42	2 109	1 808
Vysočina	7 867	1	1 465	784
Jihomoravský kraj	1 642	41	644	1 024
Česká republika	27 706	549	7 859	9 610

Zdroj : Agrocensus 2010.

Tabulka č. 29 : Srovnání počtu pracujících v zemědělství a počtu zemědělských subjektů v letech 2000 a 2010.

region	pracující v zemědělství celkem			zemědělské subjekty celkem		
	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]
Havlíčkův Brod	3 757	2 972	79,1	1 068	398	37,3
Jihlava	2 848	2 080	73,0	835	322	38,6
Pelhřimov	3 608	3 063	84,9	764	354	46,3
Třebíč	4 154	3 281	79,0	1 448	503	34,7
Žďár nad Sázavou	4 703	3 683	78,3	2 178	560	25,7
Blansko	2 099	1 332	63,5	675	211	31,3
Brno-město	669	138	20,6	277	35	12,6
Brno-venkov	2 878	3 005	104,4	882	576	65,3
Břeclav	4 424	5 555	125,6	4 072	1 304	32,0
Hodonín	3 474	3 311	95,3	2 289	634	27,7
Vyškov	1 995	1 069	53,6	333	150	45,0
Znojmo	4 702	3 774	80,3	2 260	538	23,8
Jihovýchod	39 311	33 263	84,6	17 081	5 585	32,7
Vysočina	19 070	15 079	79,1	6 293	2 137	34,0
Jihomoravský kraj	20 241	18 184	89,8	10 788	3 448	32,0
Česká republika	157 232	132 750	84,4	56 487	22 864	40,5

Zdroj : Agrocensus 2000, 2010.

Tabulka č. 30 : Srovnání zemědělských subjektů podle právní formy v letech 2000 a 2010.

region	fyzické osoby			právní osoby					
				družstva			ostatní právní osoby		
	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]
Havlíčkův Brod	995	334	33,6	26	20	76,9	47	44	93,6
Jihlava	787	280	35,6	21	15	71,4	27	25	92,6
Pelhřimov	711	306	43,0	22	16	72,7	31	31	100,0
Třebíč	1 377	431	31,3	32	27	84,4	39	43	110,3
Žďár nad Sázavou	2 099	496	23,6	24	19	79,2	55	43	78,2
Blansko	638	186	29,2	9	6	66,7	28	18	64,3
Brno-město	258	29	11,2	2	2	100,0	17	3	17,6
Brno-venkov	822	495	60,2	13	15	115,4	47	63	134,0
Břeclav	3 977	1 171	29,4	14	12	85,7	81	113	139,5
Hodonín	2 237	572	25,6	3	2	66,7	49	58	118,4
Vyškov	308	128	41,6	7	5	71,4	18	17	94,4
Znojmo	2 172	439	20,2	19	16	84,2	69	80	115,9
Jihovýchod	16 381	4 867	29,7	192	155	80,7	508	538	105,9
Vysočina	5 969	1 847	30,9	125	97	77,6	199	186	93,5
Jihomoravský kraj	10 412	3 020	29,0	67	58	86,6	309	352	113,9
Česká republika	53 460	19 781	37,0	746	527	70,6	2 281	2 400	105,2

Zdroj : Agrocensus 2000, 2010.

Tabulka č. 31 : Srovnání celkové výměry půdy a zemědělské půdy v letech 2000 a 2010.

region	celková výměra půdy [ha]			zemědělská půda celkem [ha]		
	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]
Havlíčkův Brod	80 774	73 330	90,8	75 575	71 265	94,3
Jihlava	71 996	56 721	78,8	66 846	55 273	82,7
Pelhřimov	78 463	70 811	90,2	71 390	68 904	96,5
Třebíč	91 490	87 597	95,7	88 447	85 410	96,6
Žďár nad Sázavou	105 145	73 592	70,0	91 468	70 734	77,3
Blansko	52 471	30 694	58,5	39 935	30 461	76,3
Brno-město	5 546	3 146	56,7	4 917	3 141	63,9
Brno-venkov	51 322	1 415 568	2758,2	49 697	64 581	129,9
Břeclav	71 331	65 366	91,6	67 841	64 779	95,5
Hodonín	61 614	57 972	94,1	59 280	57 683	97,3
Vyškov	43 928	40 332	91,8	43 104	40 213	93,3
Znojmo	104 765	103 047	98,4	103 589	102 400	98,9
Jihovýchod	818 845	2 078 176	253,8	762 089	714 844	93,8
Vysočina	427 868	362 051	84,6	393 726	351 586	89,3
Jihomoravský kraj	390 977	1 716 125	438,9	368 363	363 258	98,6
Česká republika	5 607 935	5 072 654	90,5	3 643 168	3 486 038	95,7

Zdroj : Agrocensus 2000, 2010.

Tabulka č. 32 : Srovnání orné půdy obhospodařované a nevyužívané v letech 2000 a 2010.

region	orná půda obhospodařovaná celkem [ha]			orná půda ladem [ha]		
	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]
Havlíčkův Brod	58 977	54 574	92,5	87	604	694,3
Jihlava	51 478	41 225	80,1	232	144	62,1
Pelhřimov	55 479	52 097	93,9	135	334	247,4
Třebíč	79 803	76 130	95,4	393	109	27,7
Žďár nad Sázavou	64 175	48 662	75,8	366	113	30,9
Blansko	31 641	23 773	75,1	101	397	393,1
Brno-město	4 400	2 613	59,4	82	30	36,6
Brno-venkov	46 767	58 685	125,5	314	507	161,5
Břeclav	58 970	53 106	90,1	1 140	1 319	115,7
Hodonín	48 559	48 691	100,3	1 257	3 919	311,8
Vyškov	41 872	38 845	92,8	477	79	16,6
Znojmo	98 994	97 567	98,6	241	291	120,7
Jihovýchod	641 115	595 968	93,0	4 825	7 846	162,6
Kraj Vysočina	309 912	272 688	88,0	1 213	1 304	107,5
Jihomoravský kraj	331 203	323 280	97,6	3 612	6 542	181,1
Česká republika	2 742 734	2 513 846	91,7	36 444	37 459	102,8

Zdroj : Agrocensus 2000, 2010.

Tabulka č. 33 : Srovnání výměry osevních ploch obilovin a okopanin v letech 2000 a 2010.

region	obilniny [ha]			okopaniny [ha]		
	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]
Havlíčkův Brod	30 083	25 620	85,2	3 710	2 566	69,2
Jihlava	27 420	22 297	81,3	2 344	888	37,9
Pelhřimov	26 723	25 100	93,9	4 786	4 075	85,1
Třebíč	46 289	44 286	95,7	943	367	38,9
Žďár nad Sázavou	34 414	25 874	75,2	3 017	1 860	61,7
Blansko	18 260	13 425	73,5	718	578	80,5
Brno-město	3 005	1 884	62,7	68	9	13,2
Brno-venkov	30 120	39 073	129,7	1 514	1 753	115,8
Břeclav	35 699	33 945	95,1	1 034	420	40,6
Hodonín	31 818	29 155	91,6	505	368	72,9
Vyškov	25 379	27 045	106,6	1 835	363	19,8
Znojmo	62 821	66 504	105,9	3 281	2 890	88,1
Jihovýchod	372 031	354 208	95,2	23 755	16 137	67,9
Kraj Vysočina	164 929	143 177	86,8	14 800	9 756	65,9
Jihomoravský kraj	207 102	211 031	101,9	8 955	6 381	71,3
Česká republika	1 552 066	1 450 758	93,5	102 647	82 437	80,3

Zdroj : Agrocensus 2000, 2010.

Tabulka č. 34 : Srovnání výměry osevních ploch luskovin a pícev na orné půdě v letech 2000 a 2010.

region	luskoviny [ha]			píceviny [ha]		
	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]
Havlíčkův Brod	638	208	32,6	15 112	13 949	92,3
Jihlava	426	468	109,9	13 160	9 163	69,6
Pelhřimov	681	456	67,0	16 001	13 435	84,0
Třebíč	2 283	2 401	105,2	17 233	14 061	81,6
Žďár nad Sázavou	1 034	493	47,7	17 850	13 413	75,1
Blansko	419	405	96,7	7 569	4 643	61,3
Brno-město	74	40	54,1	565	135	23,9
Brno-venkov	412	342	83,0	6 789	6 421	94,6
Břeclav	468	522	111,5	6 616	6 342	95,9
Hodonín	173	377	217,9	5 864	5 125	87,4
Vyškov	765	768	100,4	5 702	2 178	38,2
Znojmo	1 347	3 558	264,1	10 284	5 987	58,2
Jihovýchod	8 720	10 038	115,1	122 745	94 852	77,3
Kraj Vysočina	5 062	4 026	79,5	79 356	64 021	80,7
Jihomoravský kraj	3 658	6 012	164,4	43 389	30 831	71,1
Česká republika	35 840	30 839	86,0	574 747	399 969	69,6

Zdroj : Agrocensus 2000, 2010.

Tabulka č. 35 : Srovnání výměry osevních ploch technických plodin a ostatních plodin v letech 2000 a 2010.

region	technické plodiny [ha]			ostatní [ha]		
	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]
Havlíčkův Brod	8 869	11 230	126,6	532	396	74,4
Jihlava	7 779	8 185	105,2	151	78	51,7
Pelhřimov	6 889	8 365	121,4	269	332	123,4
Třebíč	12 571	14 776	117,5	368	129	35,1
Žďár nad Sázavou	6 860	6 757	98,5	452	153	33,8
Blansko	4 369	4 237	97,0	249	87	34,9
Brno-město	417	442	106,0	165	73	44,2
Brno-venkov	6 610	10 080	152,5	757	509	67,2
Břeclav	10 536	9 721	92,3	3359	848	25,2
Hodonín	8 474	9 051	106,8	899	696	77,4
Vyškov	7 584	8 403	110,8	180	9	5,0
Znojmo	19 607	17 615	89,8	1168	721	61,7
Jihovýchod	100 565	108 862	108,3	8 549	4 031	47,2
Kraj Vysočina	42 968	49 313	114,8	1 772	1 088	61,4
Jihomoravský kraj	57 597	59 549	103,4	6 777	2 943	43,4
Česká republika	425 819	496 885	116,7	29 021	15 498	53,4

Zdroj : Agrocensus 2000, 2010.

Tabulka č. 36 : Srovnání plochy vinic v Jihomoravském kraji v letech 2000 a 2010.

region	vinice [ha]		
	2000	2010	index 2010/2000 [%]
Blansko	1	0	0,0
Brno-město	52	11	21,2
Brno-venkov	785	1 242	158,2
Břeclav	5 303	6 977	131,6
Hodonín	2 272	2 677	117,8
Vyškov	34	5	14,7
Znojmo	1 867	2 592	138,8
Jihomoravský kraj	10 314	13 504	130,9
Česká republika	11 260	14 347	127,4

Zdroj : Agrocensus 2000, 2010.

Tabulka č. 37 : Srovnání stavu skotu a prasat v letech 2000 a 2010.

region	skot [ks]			prasata [ks]		
	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]
Havlíčkův Brod	45 417	41 664	91,7	77 309	46 224	59,8
Jihlava	38 392	30 949	80,6	54 025	54 869	101,6
Pelhřimov	46 629	41 237	88,4	52 952	47 209	89,2
Třebíč	46 089	34 826	75,6	130 120	77 811	59,8
Žďár nad Sázavou	60 195	49 756	82,7	98 266	81 968	83,4
Blansko	19 203	12 607	65,7	39 191	7 167	18,3
Brno-město	1 134	256	22,6	3 291	974	29,6
Brno-venkov	14 072	11 596	82,4	58 046	45 938	79,1
Břeclav	12 994	15 819	121,7	72 610	29 115	40,1
Hodonín	13 082	9 577	73,2	100 678	46 606	46,3
Vyškov	11 940	4 359	36,5	51 203	18 506	36,1
Znojmo	21 818	11 286	51,7	225 834	129 747	57,5
Jihovýchod	330 965	263 932	79,7	963 525	586 134	60,8
Vysočina	236 722	198 432	83,8	412 672	308 081	74,7
Jihomoravský kraj	94 243	65 500	69,5	550 853	278 053	50,5
Česká republika	1 565 418	1 328 925	84,9	3 461 611	1 907 994	55,1

Zdroj : Agrocensus 2000, 2010.

Tabulka č. 38 : Srovnání stavu ovcí, koz, koní a oslů v letech 2000 a 2010.

region	ovce a berani [ks]			kozy a kozli [ks]			koně, osli, muly a mezci		
	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]
Havlíčkův Brod	449	3 573	795,8	485	427	88,0	185	136	73,5
Jihlava	392	1 470	375,0	241	34	14,1	147	268	182,3
Pelhřimov	480	1 162	242,1	169	139	82,2	175	304	173,7
Třebíč	986	2 479	251,4	280	701	250,4	231	168	72,7
Žďár nad Sázavou	2 216	2 506	113,1	503	127	25,2	377	258	68,4
Blansko	362	1 761	486,5	282	258	91,5	193	121	62,7
Brno-město	106	10	9,4	10	9	90,0	165	46	27,9
Brno-venkov	330	1 281	388,2	183	186	101,6	383	427	111,5
Břeclav	130	614	472,3	70	23	32,9	153	111	72,5
Hodonín	627	2 045	326,2	139	165	118,7	364	269	73,9
Vyškov	66	1 521	2304,5	43	110	255,8	175	150	85,7
Znojmo	616	719	116,7	233	130	55,8	252	116	46,0
Jihovýchod	6 760	19 141	283,2	2 638	2 309	87,5	2 800	2 374	84,8
Vysočina	4 523	11 190	247,4	1 678	1 428	85,1	1 115	1 134	101,7
Jihomoravský kraj	2 237	7 951	355,4	960	881	91,8	1 685	1 240	73,6
Česká republika	76 194	184 032	241,5	14 306	16 900	118,1	23 442	25 203	107,5

Zdroj : Agrocensus 2000, 2010.

Tabulka č. 39 : Srovnání stavu drůbeže v letech 2000 a 2010.

region	kur domácí [ks]			ostatní drůbež [ks]		
	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]
Havlíčkův Brod	77 246	97 566	126,3	3 441	6 443	187,2
Jihlava	235 720	170 769	72,4	37 876	4 458	11,8
Pelhřimov	75 177	72 550	96,5	29 237	7 566	25,9
Třebíč	419 889	86 038	20,5	84 353	3 500	4,1
Žďár nad Sázavou	157 273	27 352	17,4	17 275	455	2,6
Blansko	102 858	188 528	183,3	21 463	21 257	99,0
Brno-město	46 937	148	0,3	66	67	101,5
Brno-venkov	1 085 240	1 279 577	117,9	37 322	52 472	140,6
Břeclav	689 866	139 211	20,2	18 351	5 669	30,9
Hodonín	617 419	509 608	82,5	56 519	17 501	31,0
Vyškov	208 080	157 589	75,7	2 166	167	7,7
Znojmo	1 996 170	2 357 334	118,1	27 812	6 273	22,6
Jihovýchod	5 711 875	5 086 270	89,0	335 881	125 828	37,5
Vysočina	965 305	454 275	47,1	172 182	22 422	13,0
Jihomoravský kraj	4 746 570	4 631 995	97,6	163 699	103 406	63,2
Česká republika	29 043 476	24 284 002	83,6	1 549 987	1 038 879	67,0

Zdroj : Agrocensus 2000, 2010.

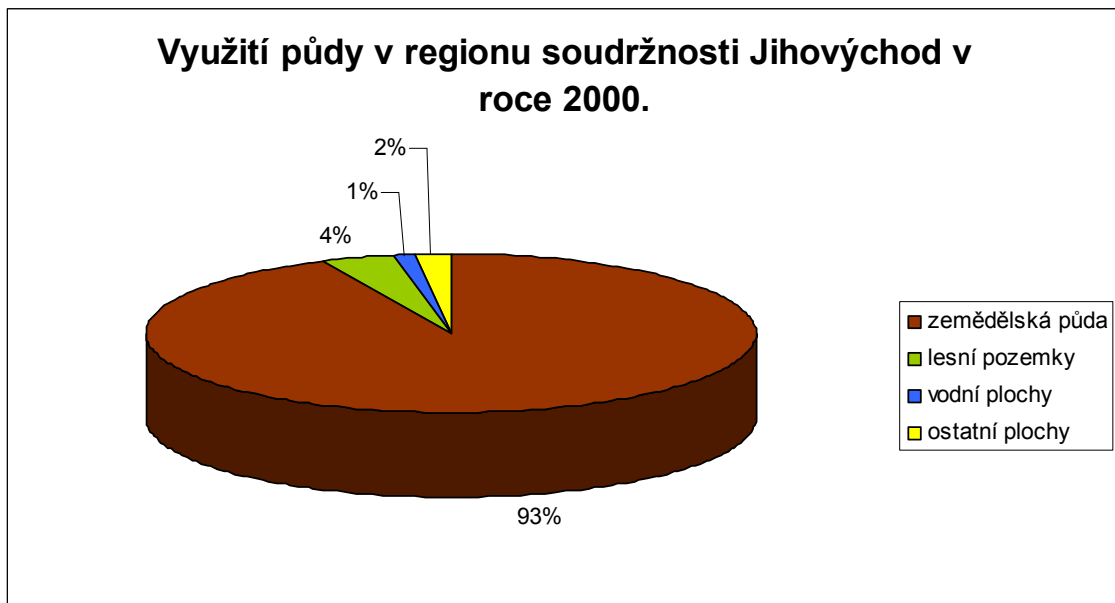
Tabulka č. 40 : Srovnání stavu králíků, kozešinových zvířat a včelstva v letech 2000 a 2010.

region	králíci a kozešinová zvířata [ks]			včelstva [roje]		
	2000	2010	index 2010/2000 [%]	2000	2010	index 2010/2000 [%]
Havlíčkův Brod	1 524	1 091	71,6	555	146	26,3
Jihlava	3 120	4 974	159,4	283	179	63,3
Pelhřimov	2 837	676	23,8	293	95	32,4
Třebíč	3 301	409	12,4	877	263	30,0
Žďár nad Sázavou	2 869	718	25,0	1 073	101	9,4
Blansko	686	73	10,6	288	129	44,8
Brno-město	36	6	16,7	6	4	66,7
Brno-venkov	4 272	381	8,9	134	115	85,8
Břeclav	2 185	257	11,8	993	161	16,2
Hodonín	966	187	19,4	301	60	19,9
Vyškov	2 031	289	14,2	50	500	1000,0
Znojmo	17 260	490	2,8	1 872	55	2,9
Jihovýchod	41 087	9 541	23,2	6 725	1 808	26,9
Vysočina	13 651	7 868	57,6	3 081	784	25,4
Jihomoravský kraj	27 436	1 683	6,1	3 644	1 024	28,1
Česká republika	124 266	28 255	22,7	27 321	9 610	35,2

Zdroj : Agrocensus 2000, 2010.

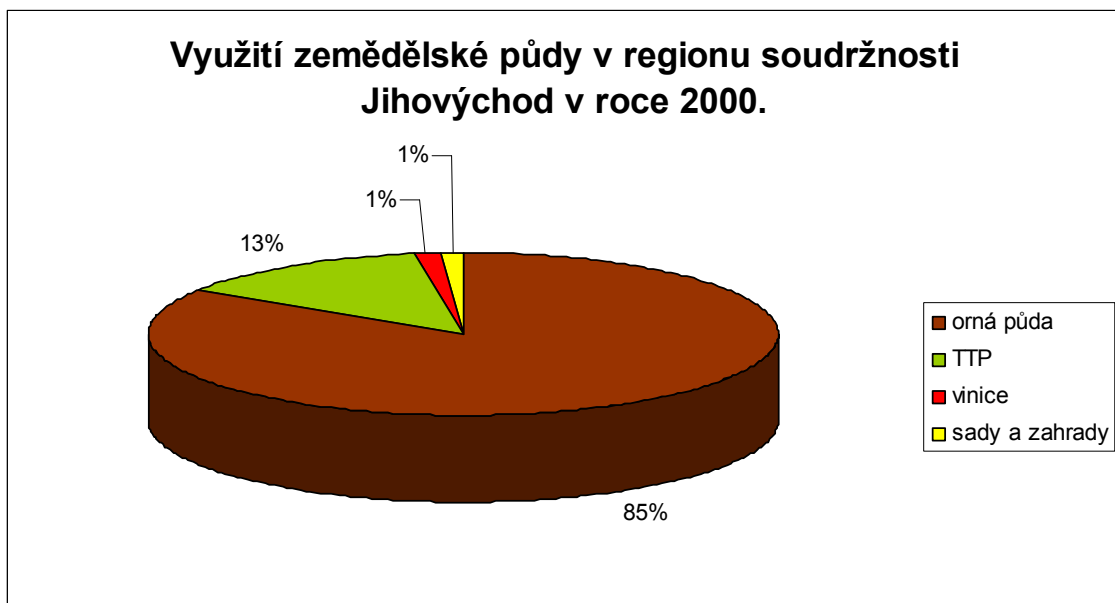
Grafy

Obr. č. 13 : Využití půdy v regionu Jihovýchod v roce 2000.

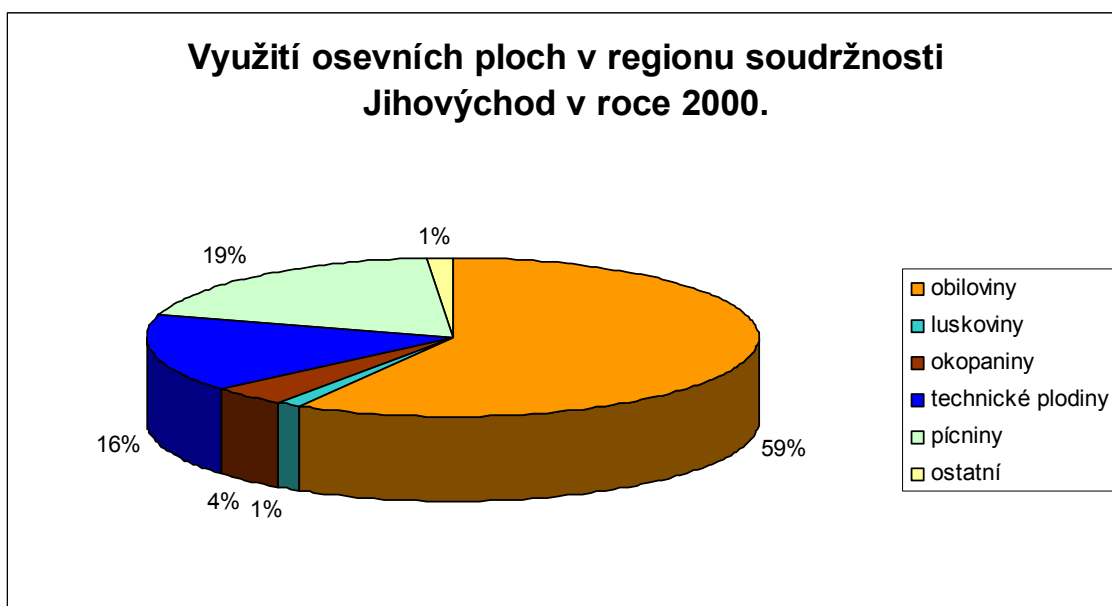
Zdroj : Agrocensus 2000.

Obr. č. 14 : Využití zemědělské půdy v regionu Jihovýchod v roce 2000.

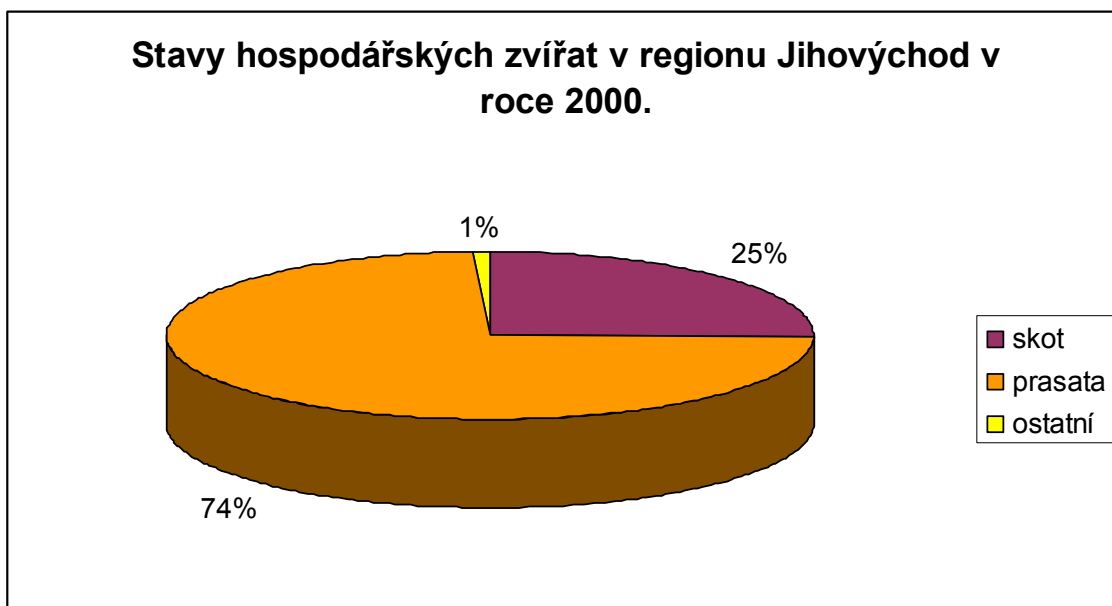
Zdroj : Agrocensus 2000.

Obr. č. 15 : Využití osevních ploch v regionu Jihovýchod v roce 2000.

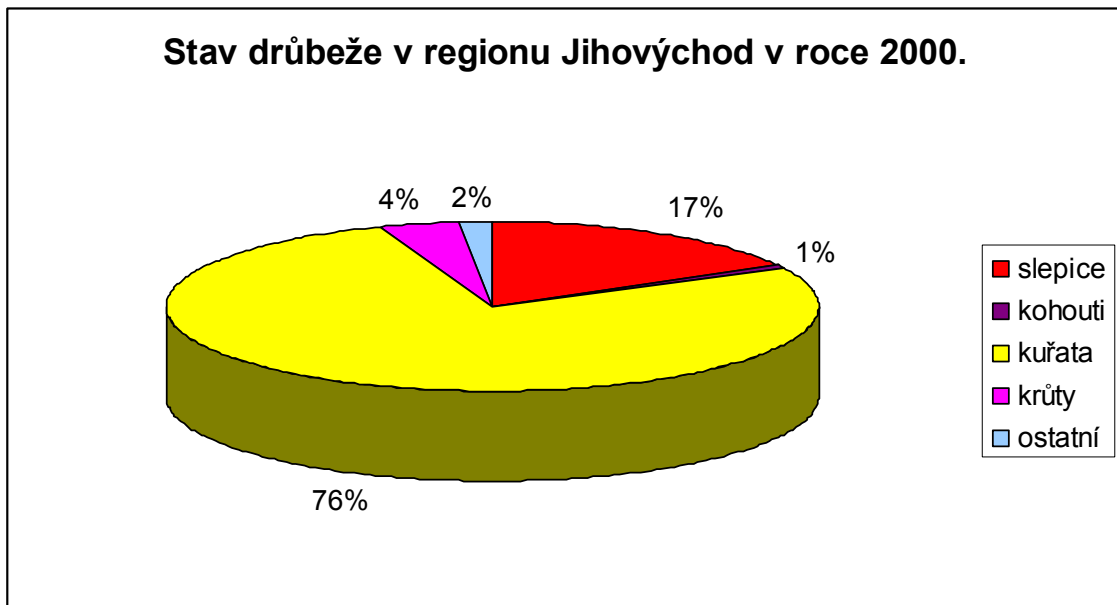
Zdroj : Agrocensus 2000.

Obr. č. 16 : Stavy hospodářských zvířat (vyjma drůbeže) v regionu Jihovýchod v roce 2000.

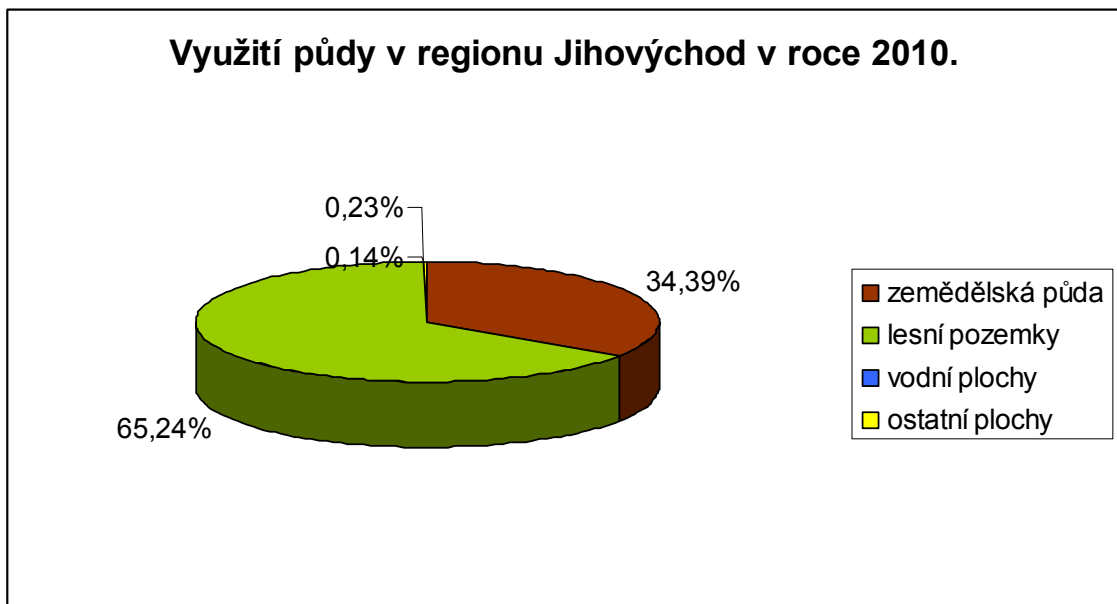
Zdroj : Agrocensus 2000.

Obr. č. 17 : Stav drůbeže v regionu Jihovýchod v roce 2000.

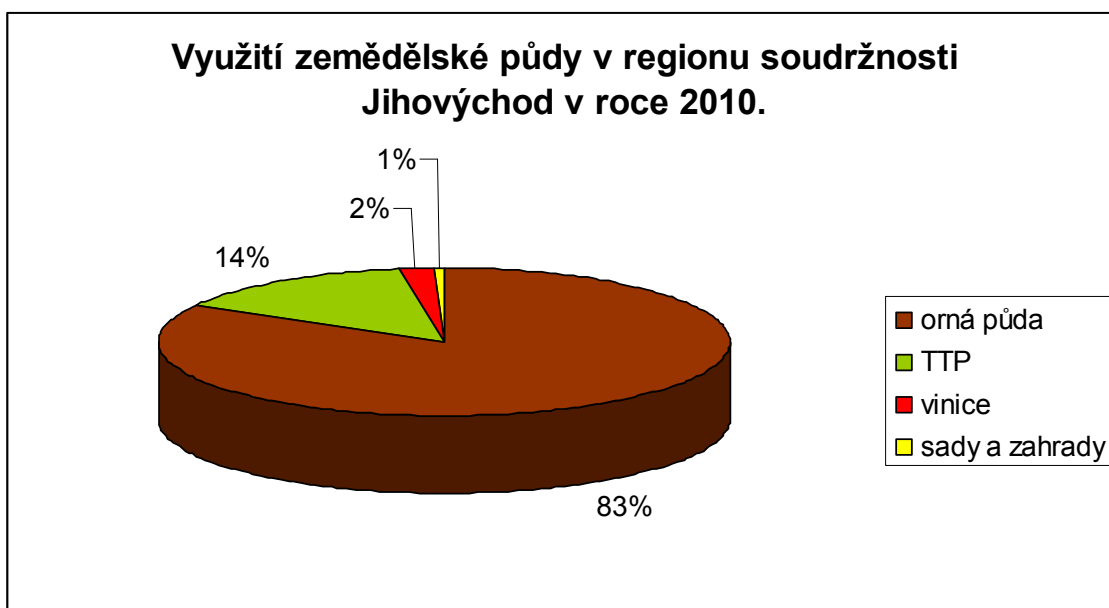
Zdroj : Agrocensus 2000.

Obr. č. 18 : Využití půdy v regionu Jihovýchod v roce 2010.

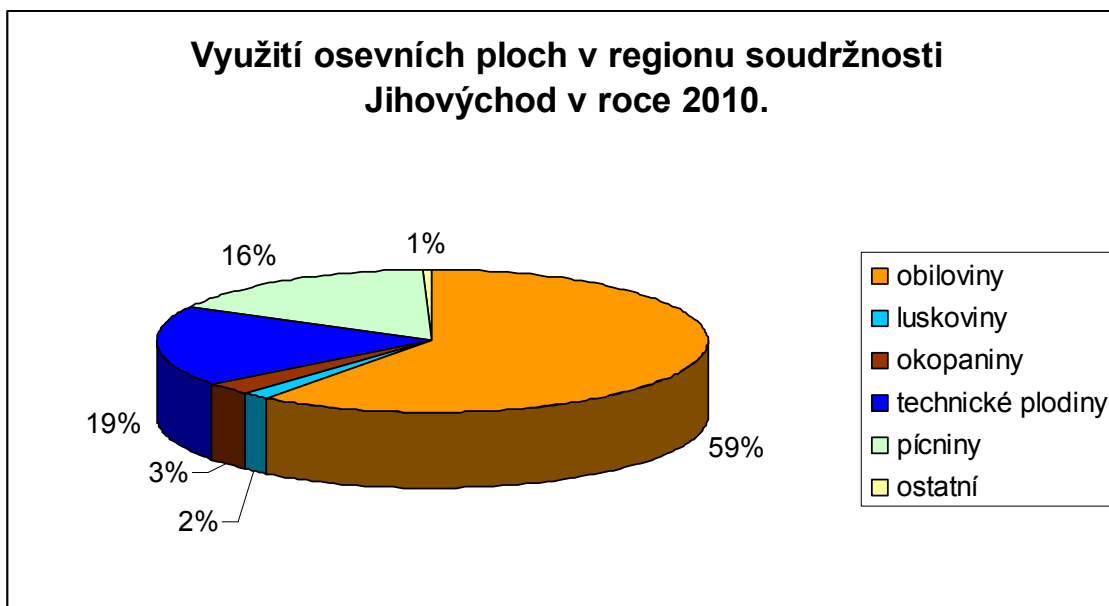
Zdroj : Agrocensus 2010.

Obr. č. 19 : Využití zemědělské půdy v regionu Jihovýchod v roce 2010.

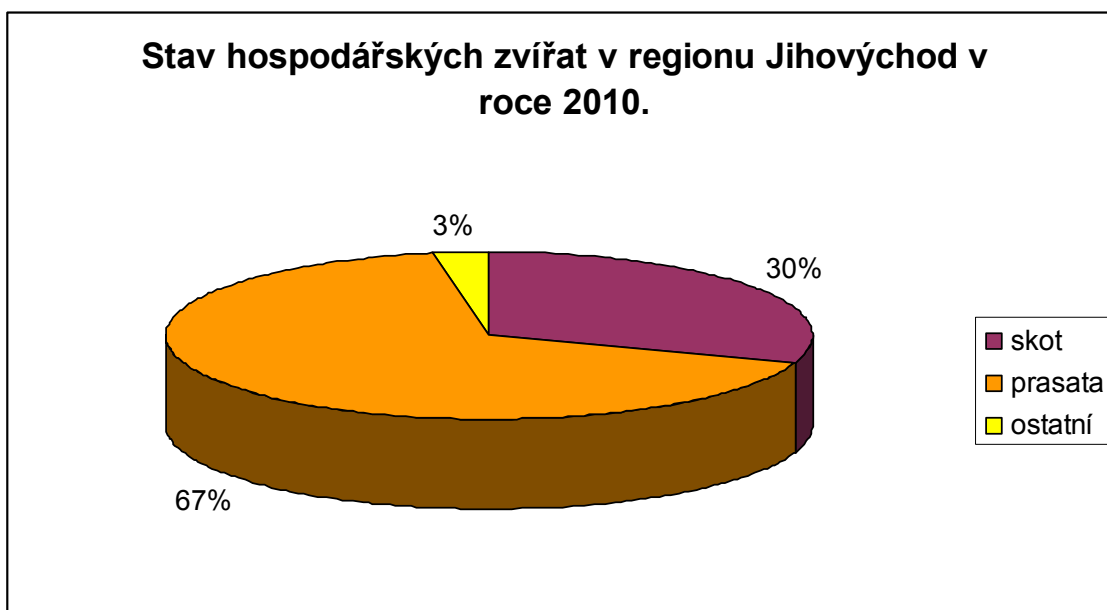
Zdroj : Agrocenzus 2010.

Obr. č. 20 : Využití osevních ploch v regionu soudržnosti Jihovýchod.

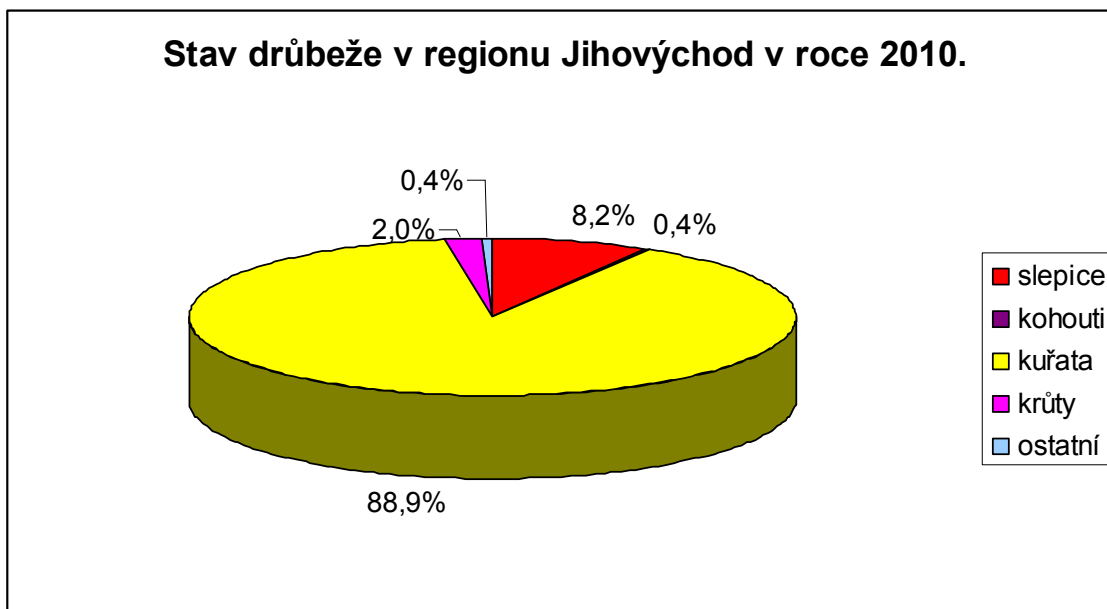
Zdroj : Agrocenzus 2010.

Obr. č. 21 : Stav hospodářských zvířat (vyjma drůbeže) v regionu Jihovýchod v roce 2010.

Zdroj : Agrocensus 2010.

Obr. č. 22 : Stav drůbeže v regionu Jihovýchod v roce 2010.

Zdroj : Agrocensus 2010.